SATAKUNNAN HYVINVOINTIALUE

PALVELUVERKKOTYÖN NYKYTILASELVITYS: PAIKKATIETO- JA VÄESTÖANALYYSI

3. toukokuuta 2023

MDI
Part of FCG.

LOCIA
LOCATION INTELLIGENCE

SISÄLTÖ

1. SELVITYKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS 3

2. KUVAUS HYVINVOINTIALUEEN PALVELUVERKON NYKYTILASTA 4

3. PALVELUNTUOTTAJIEN TOIMIPISTEIDEN SIJAINTITIEDOT KARTALLA 5

4. SATAKUNNAN ASIOINTISUUNNAT PENDELÖINNIN PERUSTEELLA 14

5. DEMOGRAFINEN KILPAILUKYKYANALYYSI JA VÄESTÖENNUSTEET 16

5.1 Toteutunut väestönkehitys 16

5.2 Demografinen kehitys 20

5.3. Satakunnan demografinen kilpailukyky suhteessa muihin hyvinvointialueisiin 26

5.4 Tuleva kehitys 27

5.4.1 Ennusteen olettamat 27
5.4.2 Satakunnan väestönkehitys ennustejakson 2021-2040 aikana 29
5.4.3 Tuleva ikäryhmittäinen kehitys 33

5.5 Johtopäätökset Satakunnan väestönkehityksestä ja demografiasta 38

5.5.1 Johtopäätökset toteutuneesta kehityksestä 38
5.5.2 Johtopäätökset tulevasta kehityksestä 39

6. HYVINVOINTIPALVELUIDEN OPTIMAALINEN SIJAINTI JA SAAVUTETTAVUUS SATAKUNNAN HYVINVOINTIALUEELLA 42

6.1 Paikkatiedon merkitys hyvinvointipalveluissa 42

6.2 Hyvinvointipalveluiden sijaintiin perustuva saavutettavuus ja optimointi 42

6.3 Satakunnan hyvinvointialueen taustatietoja 43

6.4. Saavutettavuus ja optimaalisten alueiden analyysien taustaa 45

6.5 Nykyisten Sotekeskusten saavutettavuus 45

6.6 Kuuden palvelukeskuksen ja alueen optimointi 46

6.6.1 Kuuden alueen väestöprofiilit alueittain 2010, 2021 ja ennusteet vuoteen 2040 49

6.7 10 minuutin saavutettavuusvyöhykkeet Satakunnan hyvinvointialueella. 56

LIITTEET: 59

1. Selvityksen tavoitteet ja toteutus

Satakunnan hyvinvointialueelle laaditun palveluverkkotyön nykytilaselvityksen paikkatieto- ja väestöanalyysin tavoitteena oli koota tiedot hyvinvointialueen nykyisistä toimipisteistä sekä niissä tuotettavista palveluista ja palveluiden volyymistä. Lisäksi tavoitteena oli laatia Satakunnan hyvinvointialueen demografisen kilpailukyvyn analyysi ja väestöennuste sekä optimoida eri palvelujen optimaaliset sijaintipaikat ja sijaintipaikkojen ympärille muodostuvat vaikutusalueet.

Satakunnan hyvinvointialueelle laaditun palveluverkkotyön ensimmäisessä vaiheessa tehtävä nykytilaselvitys jakautui kahteen osioon: paikkatieto- ja väestöanalyysin sekä tekniseen rakennusanalyysiin. Tämä raportti koskee paikkatieto- ja väestöanalyysia. Nykytilaselvityksen laadinnassa on tehty tiivistiä yhteistyötä rakennusanalyysin toteuttajan Trellum Oy:n kanssa.

Selvityksen ensimmäisessä vaiheessa kerättiin tiedot Satakunnan hyvinvointialueen toimipisteistä, annettavista ja tuotetuista palveluista sekä palvelujen volyymeistä. Toimipisteet on kuvattu palvelukokonaisuuksittain, joita muodostui yhteensä 17. Alkuperäinen tavoite sisällyttää kuvaukseen myös tieto ammattihenkilöstön määrästä ei toteutunut, sillä saatavilla oleva tieto toimipaikkakohtaisesta henkilöresurssista oli vajavainen, eikä lukuja ole voitu siksi sisällyttää raporttiin. Hyvinvointialueen omien toimipisteiden lisäksi selvityksessä koottiin tiedot yksityisten palveluntuottajien toimipisteiden sijainneista.

Laadittu väestöanalyysi sisältää tarkan Satakunnan demografisen kehityksen nykytila-analyysin sekä väestöennusteen Satakunnan hyvinvointialueen tulevasta väestön- ja ikärakenteen kehityksestä vuosille 2021-2040. Väestöanalyysin tavoitteena oli tunnistaa ja väestöanalyysissa tunnistettiin keskeisimmät nykyiset ja tulevat demografisen toimintaympäristön tuottamat vaikutukset Satakunnan hyvinvointialueen toiminnan, palvelutarpeen ja palveluverkon näkökulmasta. Lisäksi tavoitteena oli tuottaa ja työssä tuotettiin tulevan ennusteen väestötiedot paikkatietotasolla, jotta tulevaa palveluverkkoa voidaan suunnitella väestöennusteen tietoja hyväksikäyttäen ilman hallinnollisia rajoja.

Edellä kuvattujen vaiheiden lisäksi nykytilaselvityksen paikkatieto- ja väestöanalyysissa koottiin hyvinvointialueen toimipisteisiin ja toimintoihin liittyvää saavutettavuustietoa matka- ja aikaetäisyyden suhteen sekä optimoitiin eri palvelujen ideaaliset tai optimaaliset sijaintipaikat sekä sijaintipaikkojen ympärille muodostuvat vaikutusalueet. Optimointi perustuu mm. väestötiheyteen ja -tihentymiin, olemassa olevaan palveluverkkoon ja ikärakenteeseen. Optimaalinen sijainti on laskettu vaihtoehtoisesti neljälle, viidelle ja seitsemälle sijaintipaikalle sekä niiden ympärille muodostuville vaikutusalueille.

2. Kuvaus hyvinvointialueen palveluverkon nykytilasta

Satakunnan hyvinvointialueen nykyinen toimipaikkaverkosto on kuvattu palvelukokonaisuuksittain (yhteensä 17 kpl). Selvityksen lähtötiedot on koostettu THL:n TOPI-rekisteristä, hyvinvointialueen rakennustiedoista, työryhmän tiedonkeruupyynnöistä sekä internet-lähteistä. Fyysisissä toimipaikoissa annettavat palvelut, niiden volyymitiedot sekä tilapaikkakapasiteetit on kuvattu saatavissa olleiden tietojen laajuudessa. Palveluiden tiedot on koostettu AURA-palveluluokituksen mukaisesti. Tämä kooste on selvityksen liitteenä. Ammattihenkilöstön resurssien osalta selvityksen laadintahetkellä saatavilla olleet toimipaikkakohtaiset tiedot osoittautuivat puutteellisiksi, eikä lukuja siten ole sisällytetty raporttiin.

Hyvinvointialueen omien toimipaikkojen lisäksi tarkasteluun on sisällytetty yksityiset palveluntarjoajat. Tiedot sisältävät palveluntuottajien toimipisteiden sijainnit, palveluluokan sekä saatavilla olleet tilapaikkakapasiteetit palveluasumis-, kuntoutus- ja laitospalveluiden osalta.

PALVELUKOKONAISUUS (17 kpl)	**TOIMIPAIKAT HVA**	**TOIMIPAIKAT YKS.**	**TILAPAIKKAKAPASITEETIT** (palveluasumis-, kuntoutus- ja laitospaikat)
Perusterveydenhuolto	28 toimipaikkaa	18 toimipaikkaa	-
Vuodeosastot	21 toimipaikkaa	-	596
Lyhytaikaisosastot	12 toimipaikkaa	-	301
Erikoissairaanhoito	4 toimipaikkaa	-	-
Työikäisten palvelut	15 toimipaikkaa	14 toimipaikkaa	-
Äitiys- ja lastenneuvolat	23 toimipaikkaa	-	-
Lastensuojelun palvelut	15 toimipaikkaa	17 toimipaikkaa	74 + 141 (yht. 215)
Lapsiperheiden palvelut	11 toimipaikkaa	-	-
Ikääntyneiden palvelut	57 toimipaikkaa	44 toimipaikkaa	1442 + 1952 (yht. 3394)
Kotisairaanhoito ja kotihoito	57 toimipaikkaa	40 toimipaikkaa	-
Vammaisten palvelut	69 toimipaikkaa	20 toimipaikkaa	551 + 293 (yht. 844)
Päihde- ja mielenterveyspalvelut	61 toimipaikkaa	13 toimipaikkaa	239 + 273 (yht. 512)
Suun terveydenhuolto	37 toimipaikkaa	37 toimipaikkaa	-
Kuvantaminen	9 toimipaikkaa	-	49 laitetta
Laboratoriot	29 toimipaikkaa	-	-
Valmistuskeittiöt	20 toimipaikkaa	-	-
Pelastustoimi	49 toimipaikkaa (sis. VPK)	-	-

Taulukko 1. Yhteenveto palvelukokonaisuuksista, toimipaikoista ja tilapaikkakapasiteetista.

LIITE 1: Yksityiskohtainen listaus toimipaikoista ja palveluista (pdf)

3. Palveluntuottajien toimipisteiden sijaintitiedot kartalla

Toimipaikkakartoituksen pohjalta on tuotettu visuaalisia karttanäkymiä selainpohjaiseen työkaluun (palvelukapasiteetin hallinta ja suunnitteluohjelma CapaCity), jotka havainnollistavat olemassa olevaa palvelurakennetta, käytettävissä olevaa palvelukapasiteettia ja toimipaikkojen maantieteellistä sijoittumista. Työkalu mahdollistaa toimipaikkakohtaisiin tietoihin porautumisen myös karttakäyttöliittymän avulla. Hyvinvointialueen toimipaikat näkyvät kartalla valkoisella markkerilla, ja yksityiset violetilla.

Työkalun strategisen suunnittelun osioon voidaan lisätä väestöennusteskenaariot, ja tarkastella palvelutarpeen kehitystä eri ikä/asiakassegmenteissä suhteessa nykyiseen palvelutarjontaan. Työkalun avulla voidaan myös mallintaa erilaisia verkostoskenaariota lisäämällä/poistamalla toimipisteitä ja/tai muokkaamalla nykyisten palvelukapasiteettia. Toimipaikkakohtaisiin kapasiteetti- ja palvelutietoihin voidaan yhdistää rakennusanalyysin tiedot.

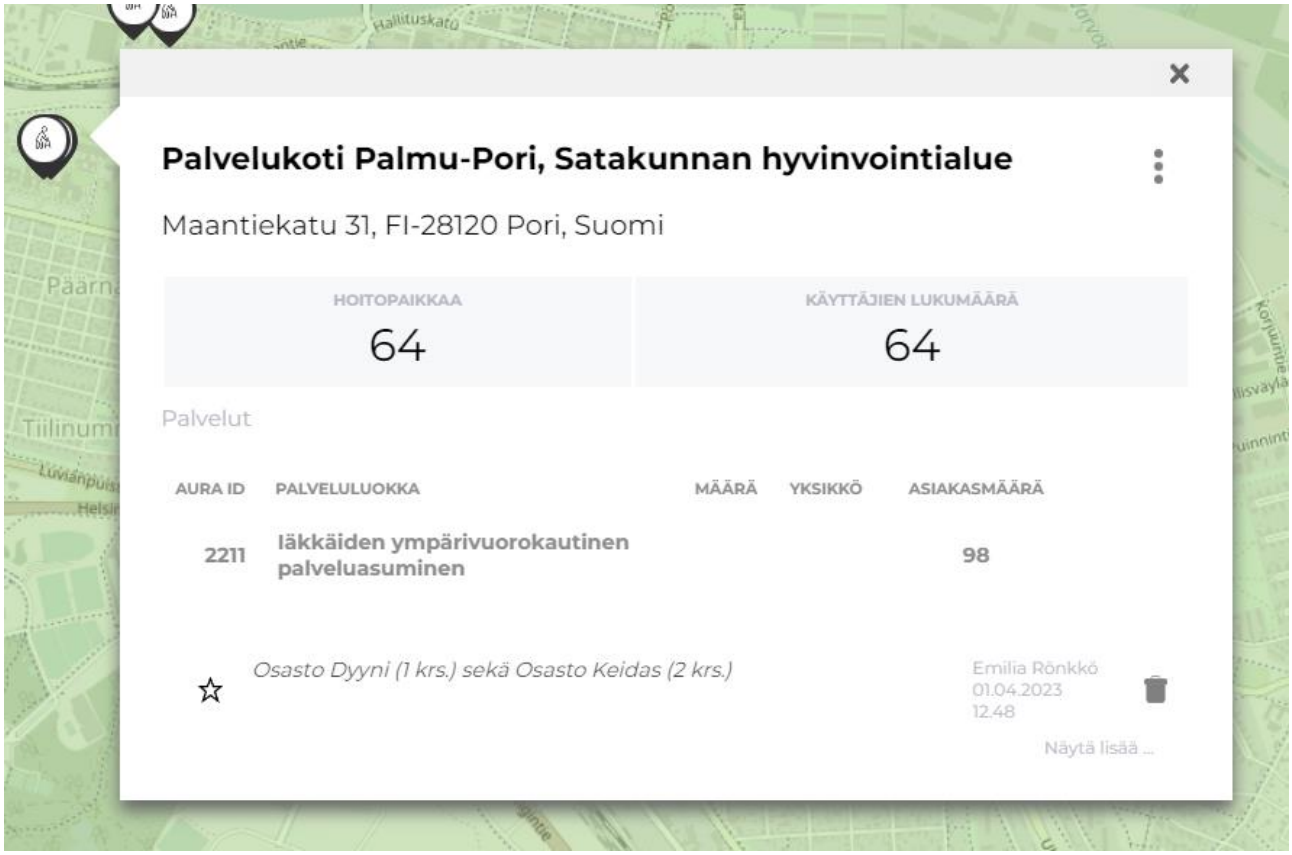

Kuva 1. Esimerkki toimipaikkakohtaisesta tietokortista, jossa palvelutarjooma sekä kapasiteetti/täyttöastetiedot.

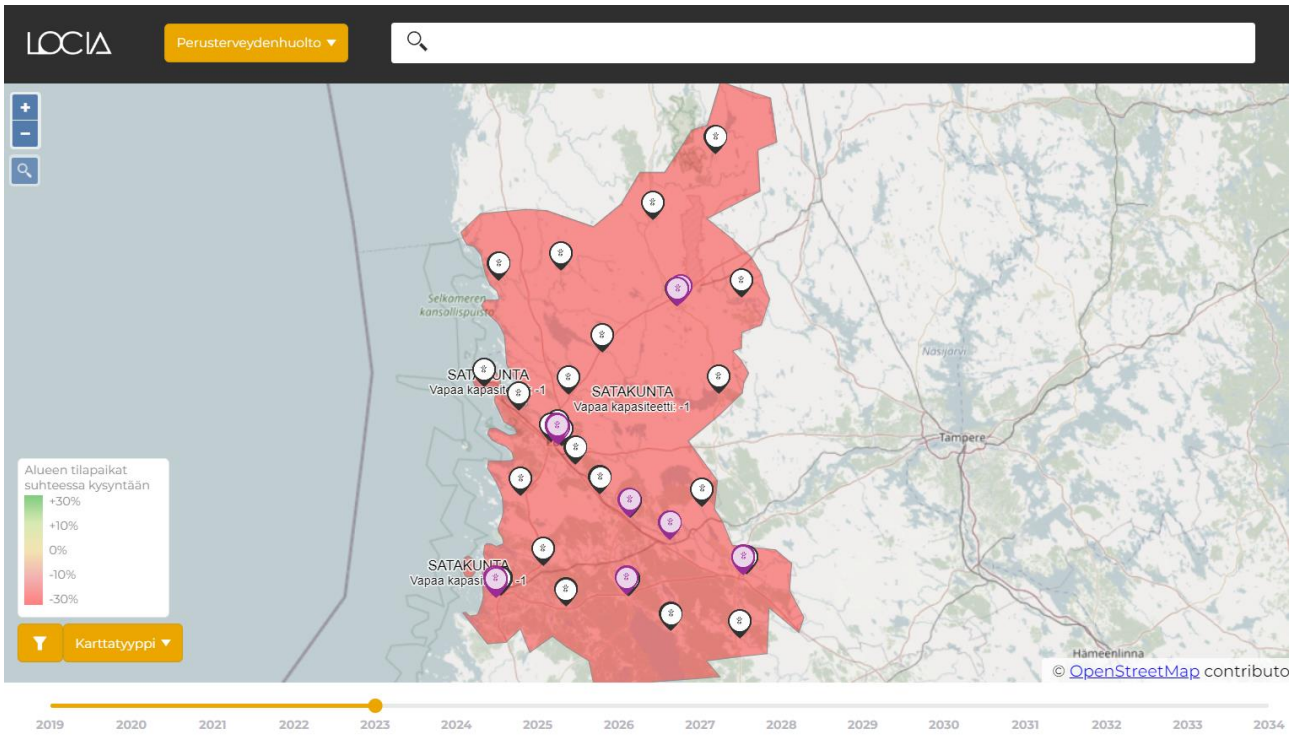

Kuva 2. Perusterveydenhuollon palveluverkosto.

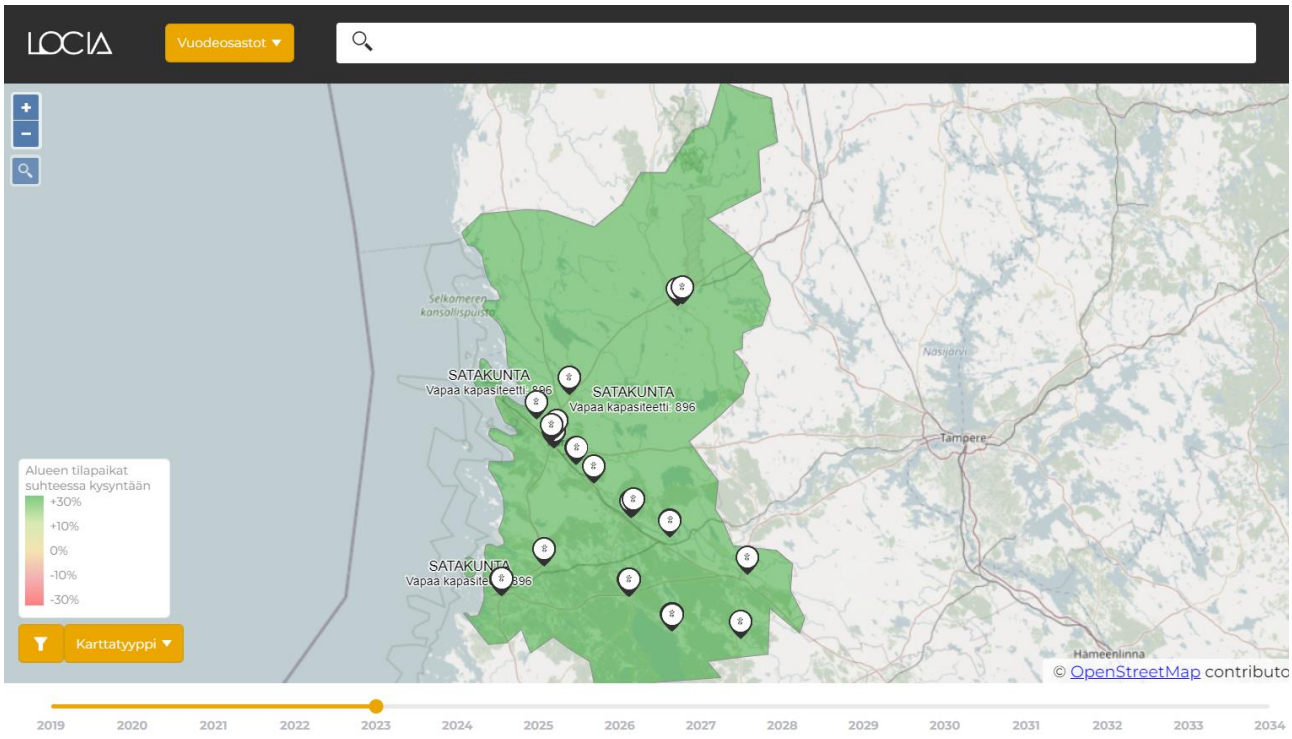

Kuva 3. Vuodeosastot.

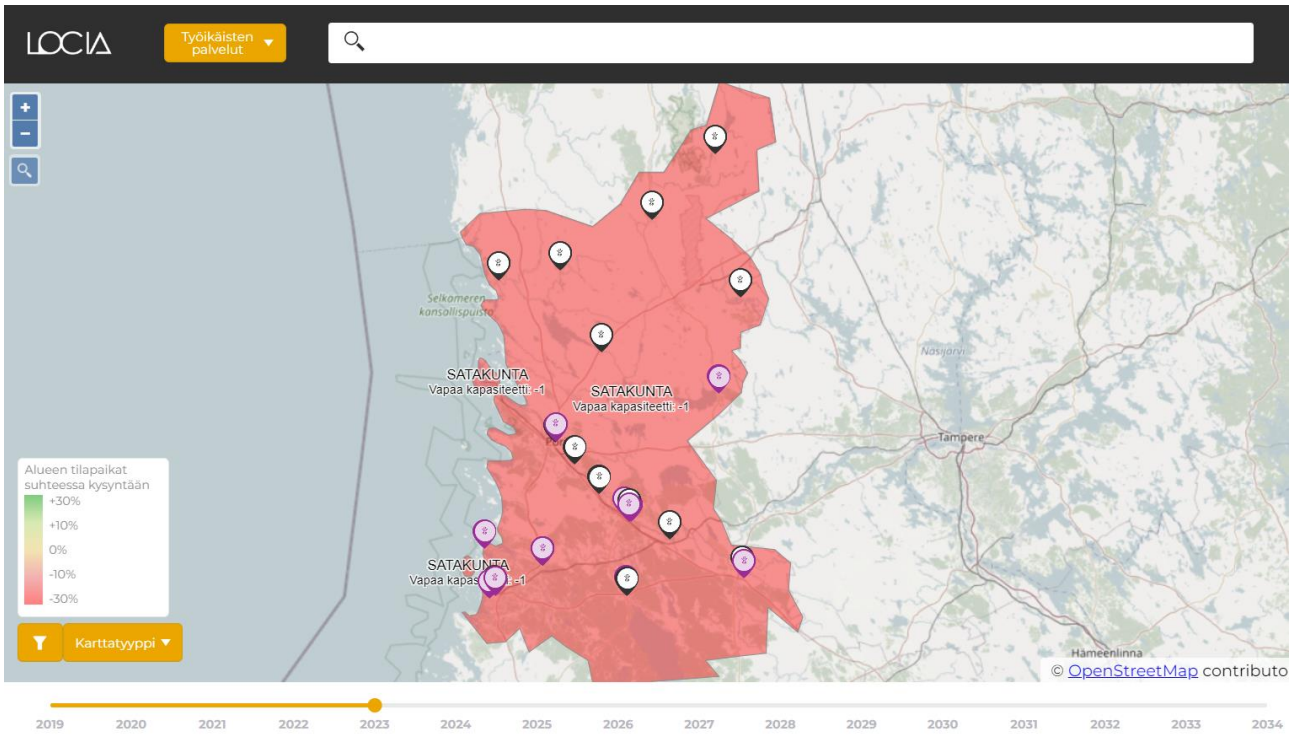

Kuva 4. Työikäisten palvelut.

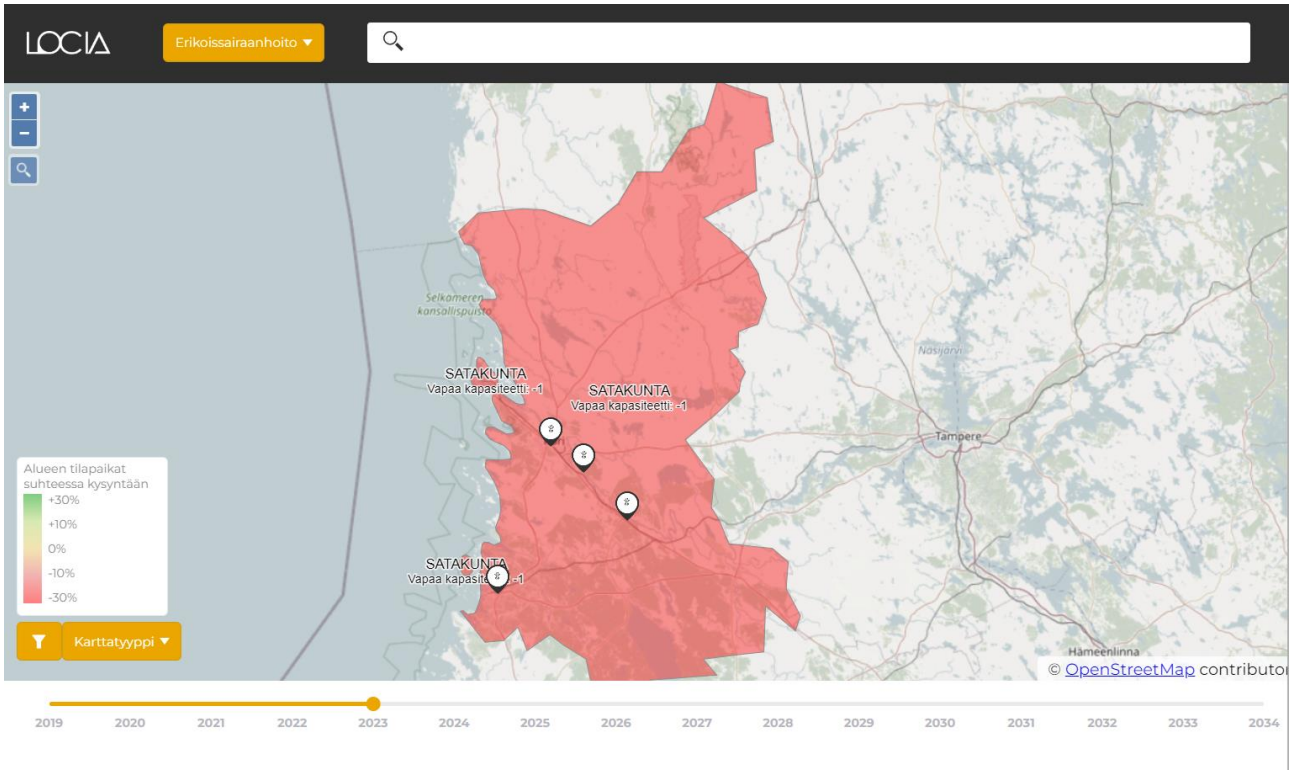

Kuva 5. Erikoissairaanhoito.

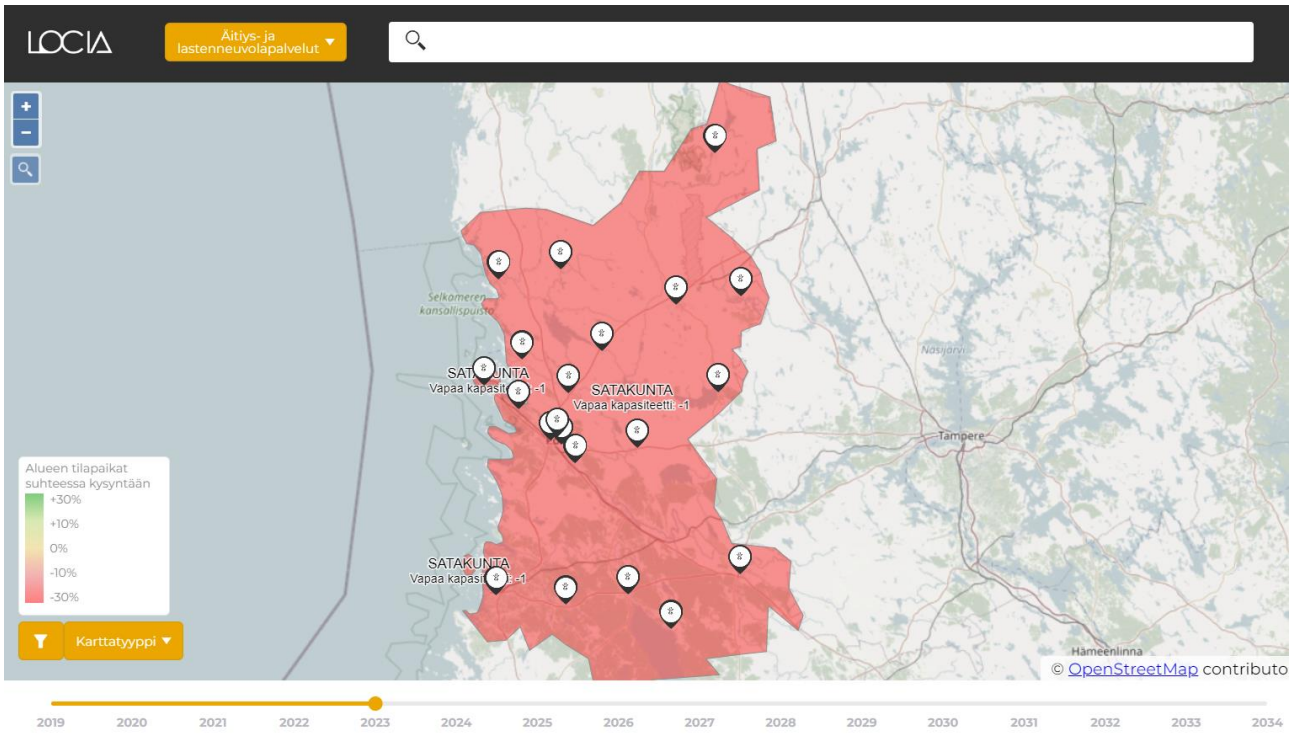

Kuva 6. Äitiys- ja lastenneuvolaverkosto.

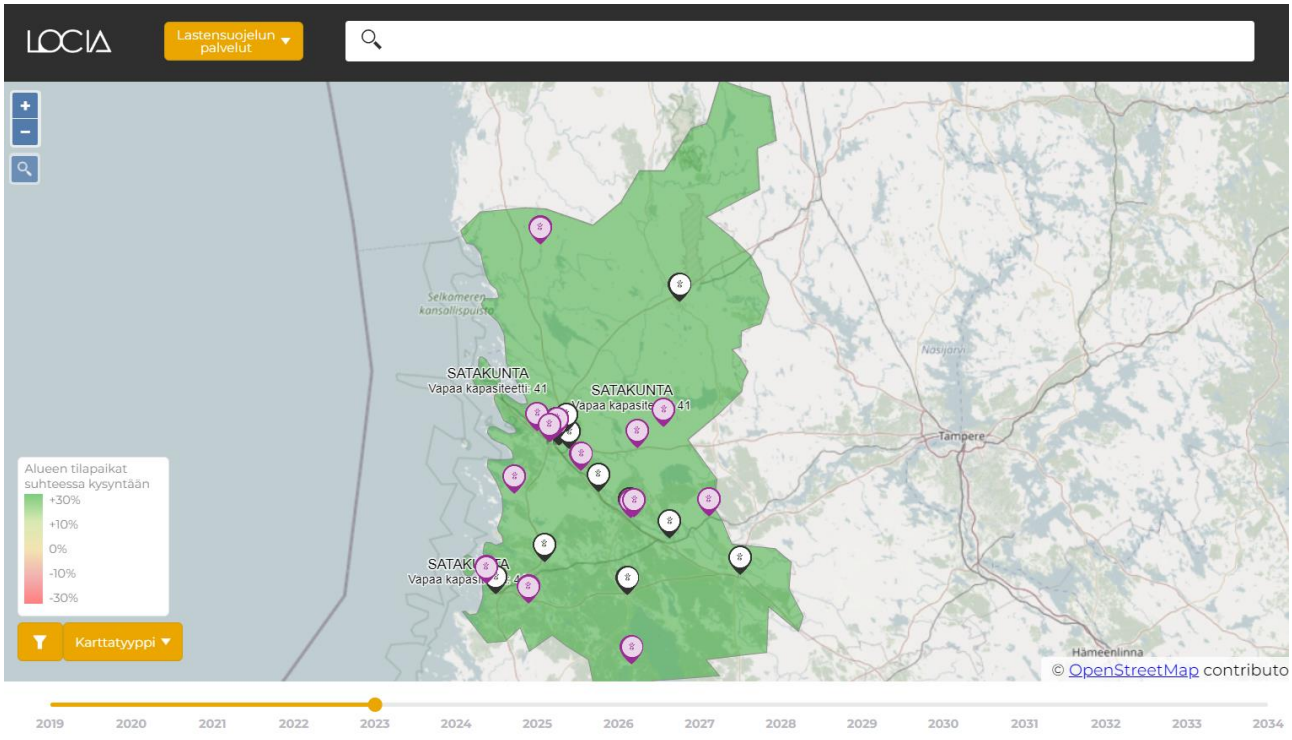

Kuva 7. Lastensuojelun palveluverkosto.

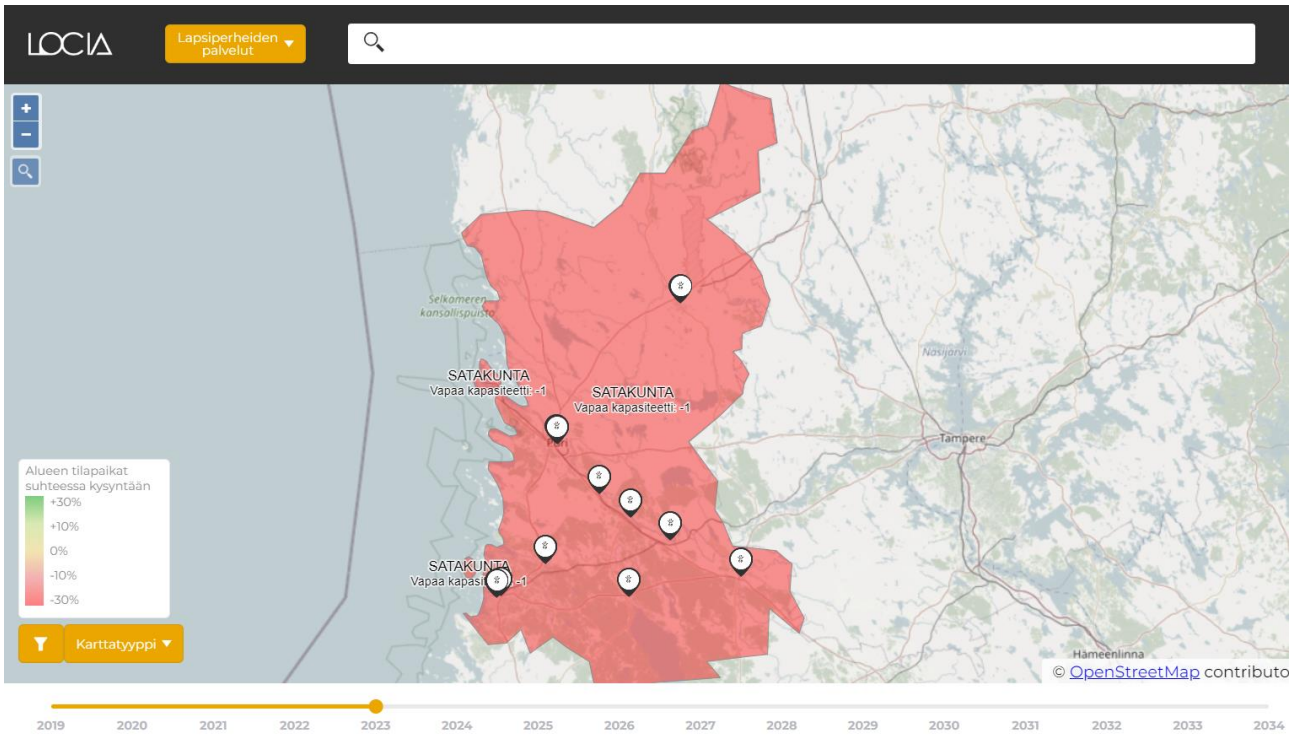

Kuva 8. Lapsiperheiden palveluverkosto.

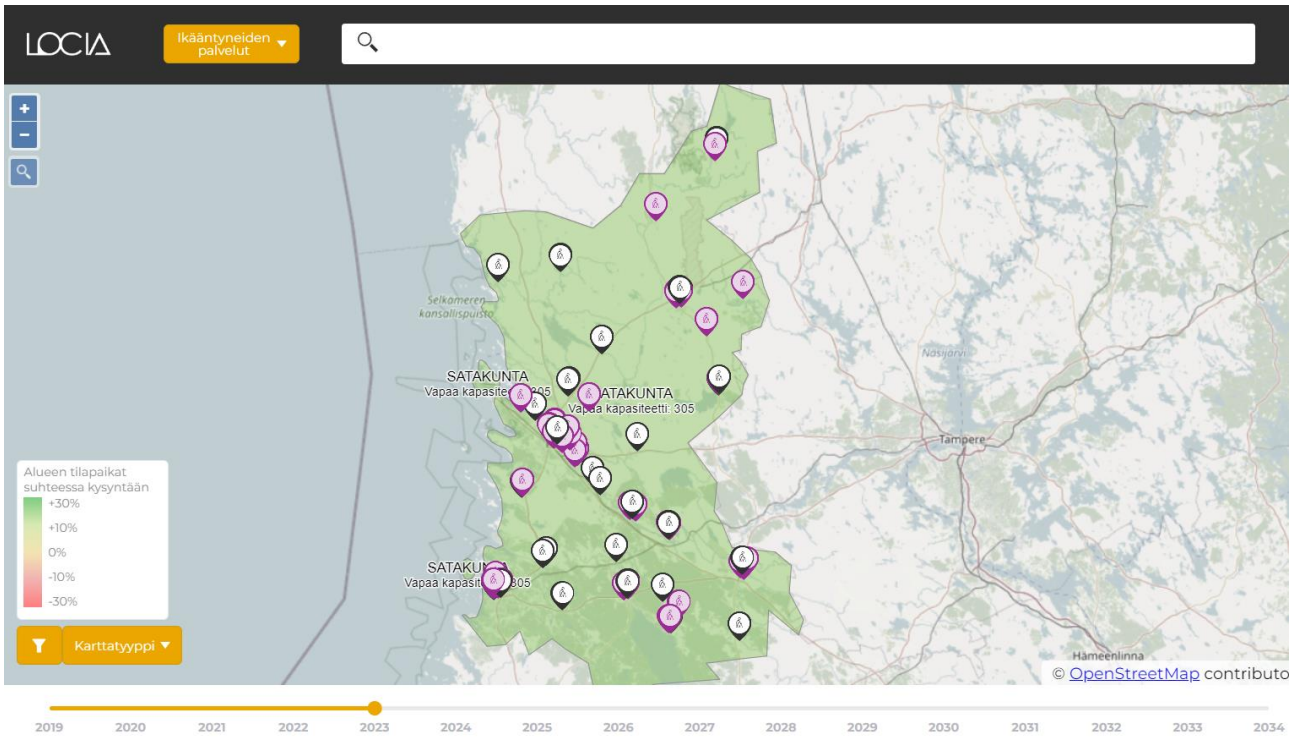

Kuva 9. Ikääntyneiden palveluverkosto.

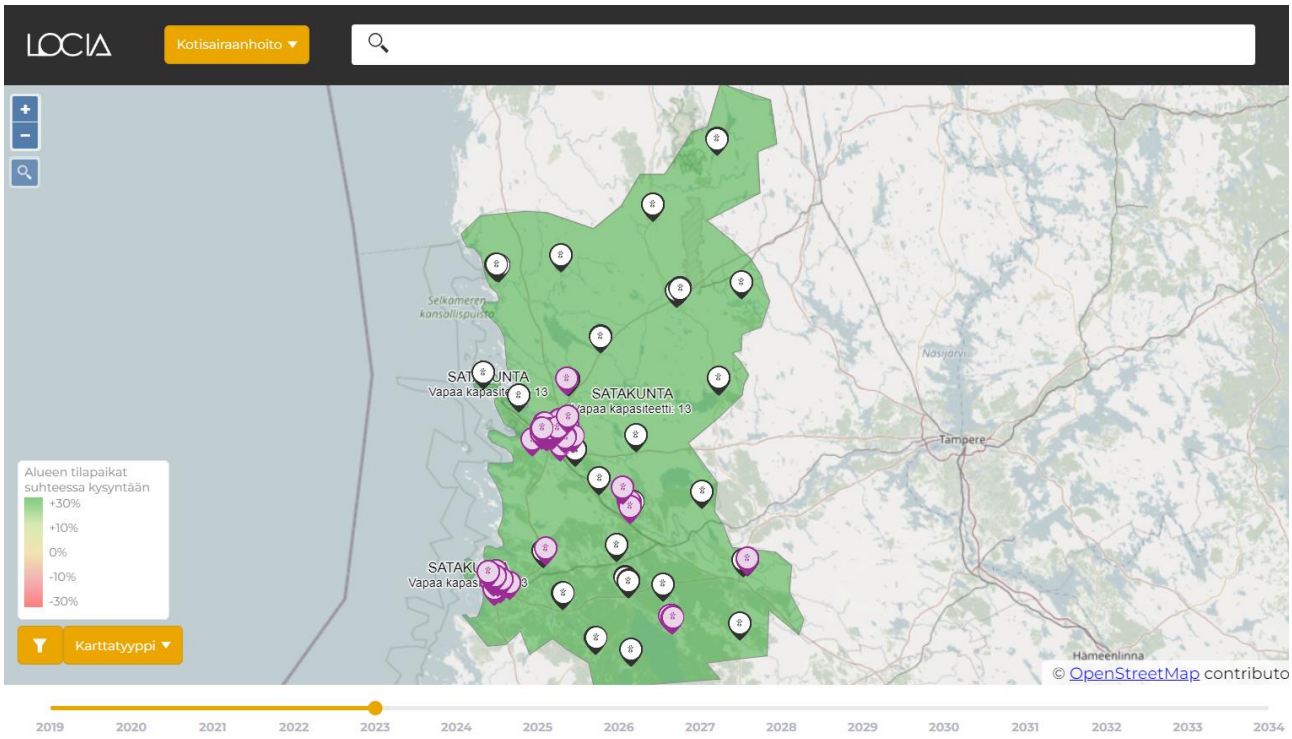

Kuva 10. Kotisairaanhoidon ja kotihoidon palveluverkosto.

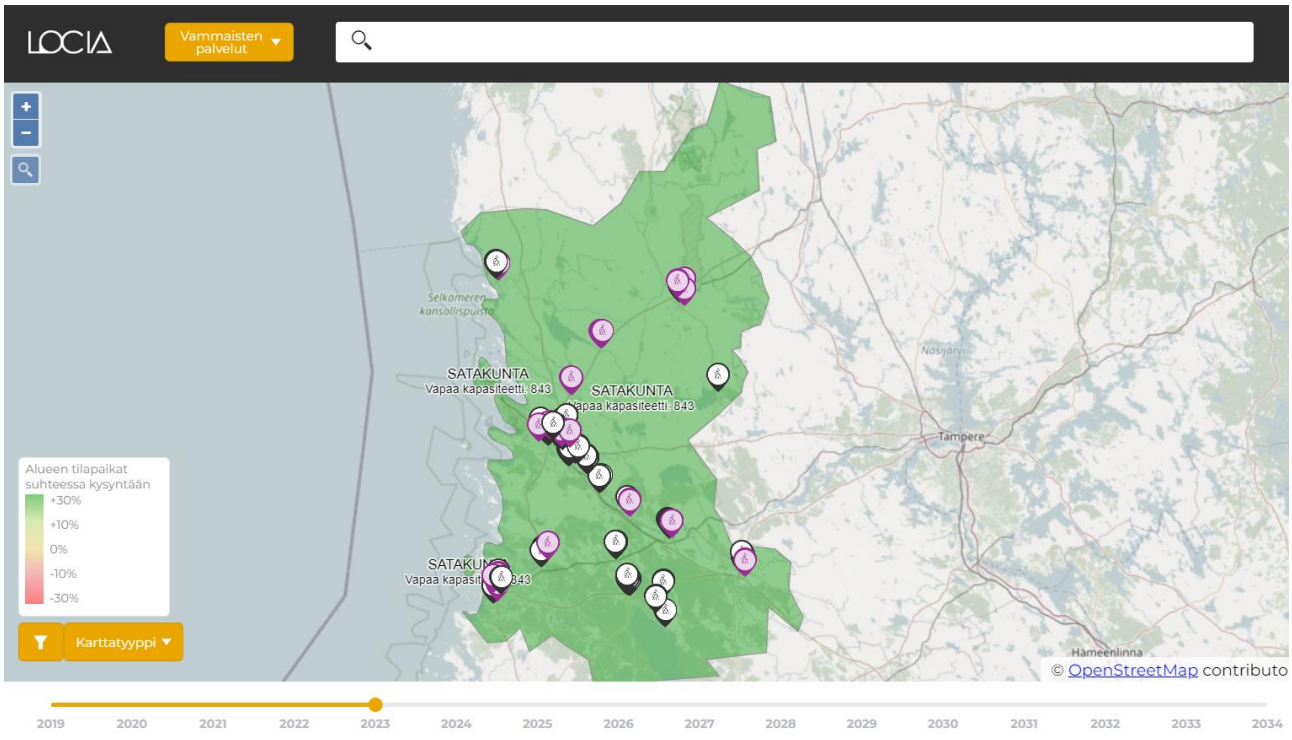

Kuva 11. Vammaispalveluiden palveluverkosto.

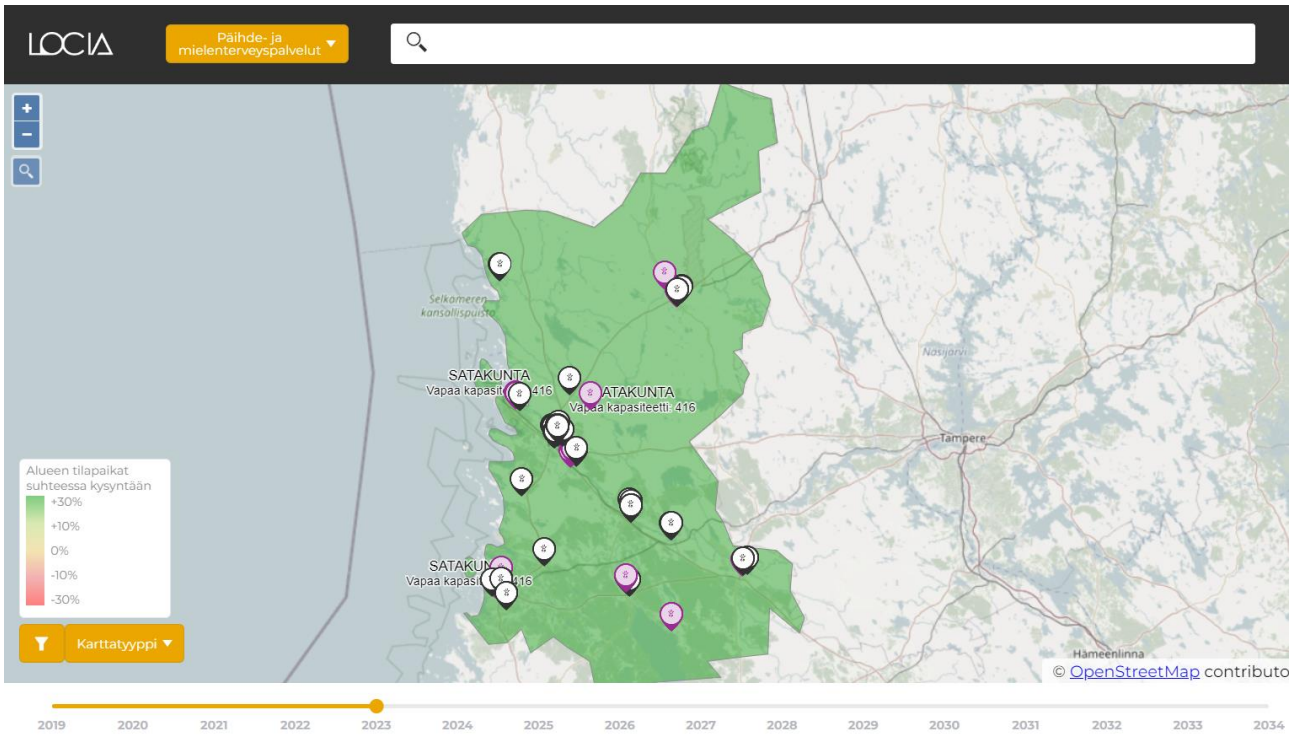

Kuva 12. Päihde- ja mielenterveyspalveluiden verkosto.

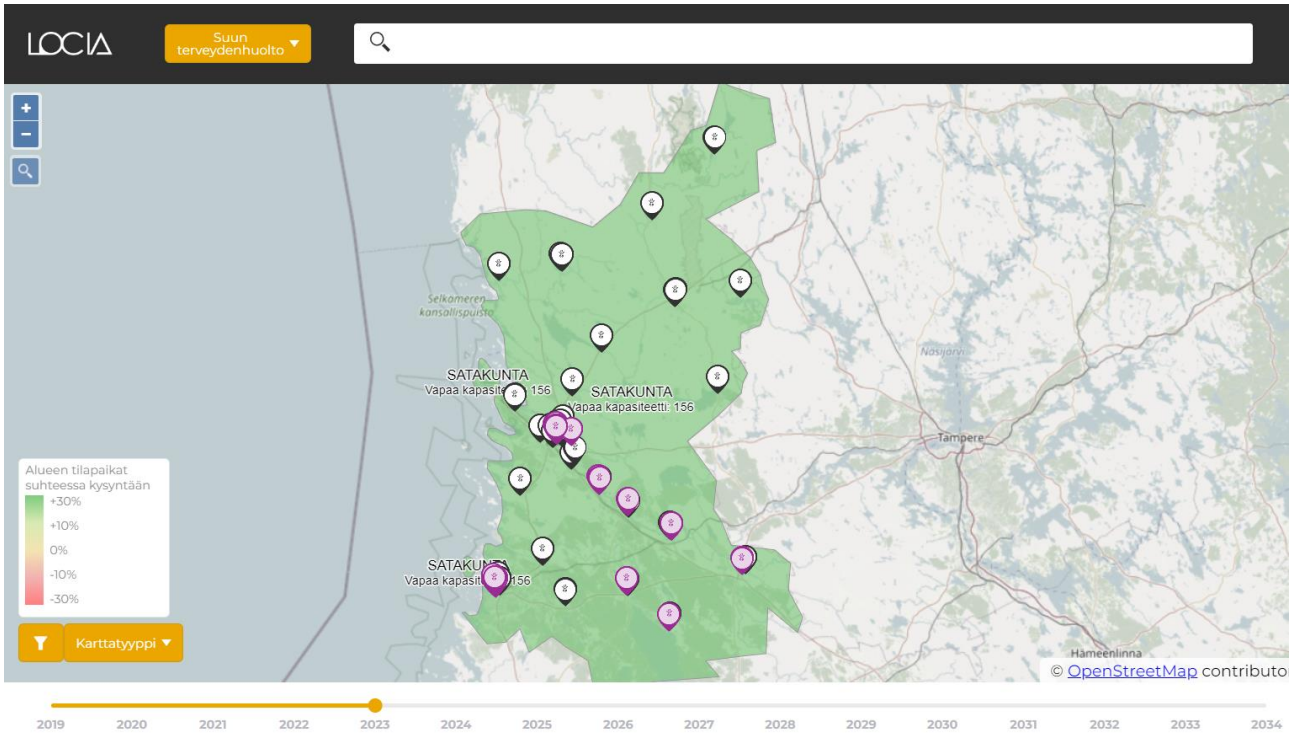

Kuva 13. Suun terveydenhuollon palveluverkosto.

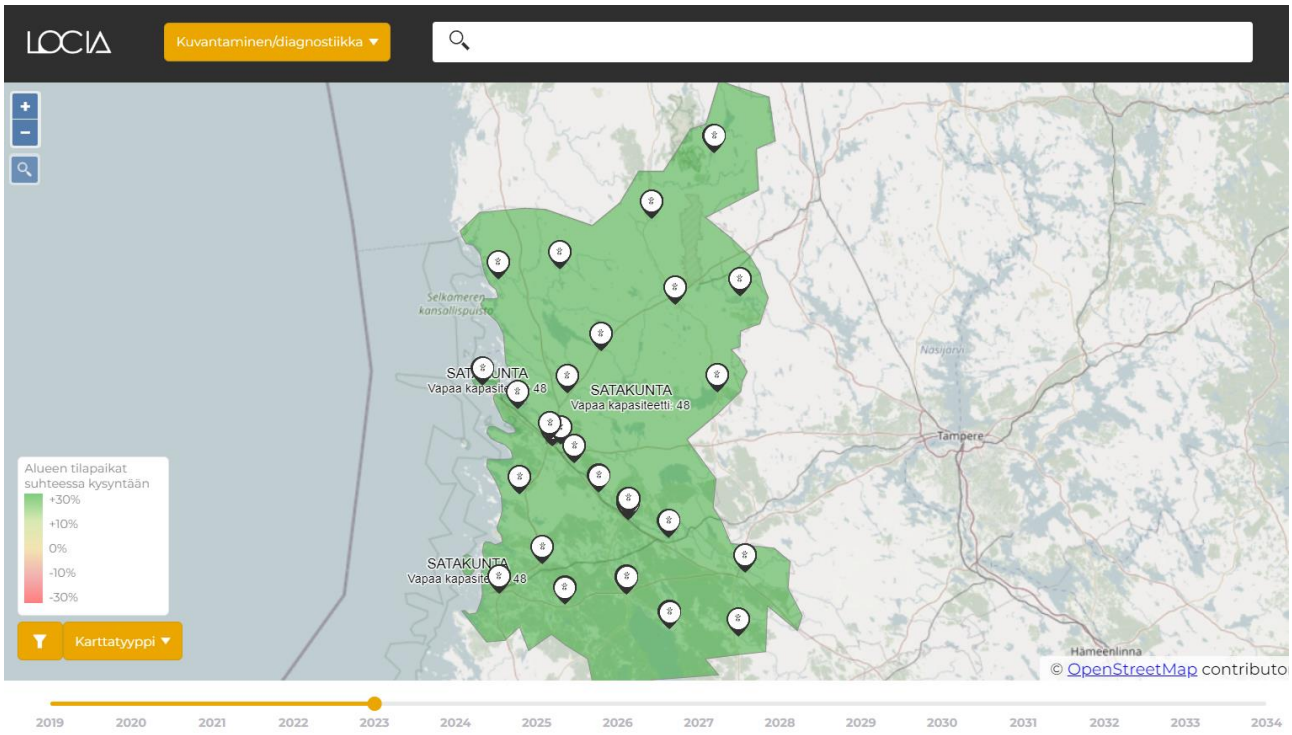

Kuva 14. Kuvantamisen ja laboratoriopalveluiden verkosto.

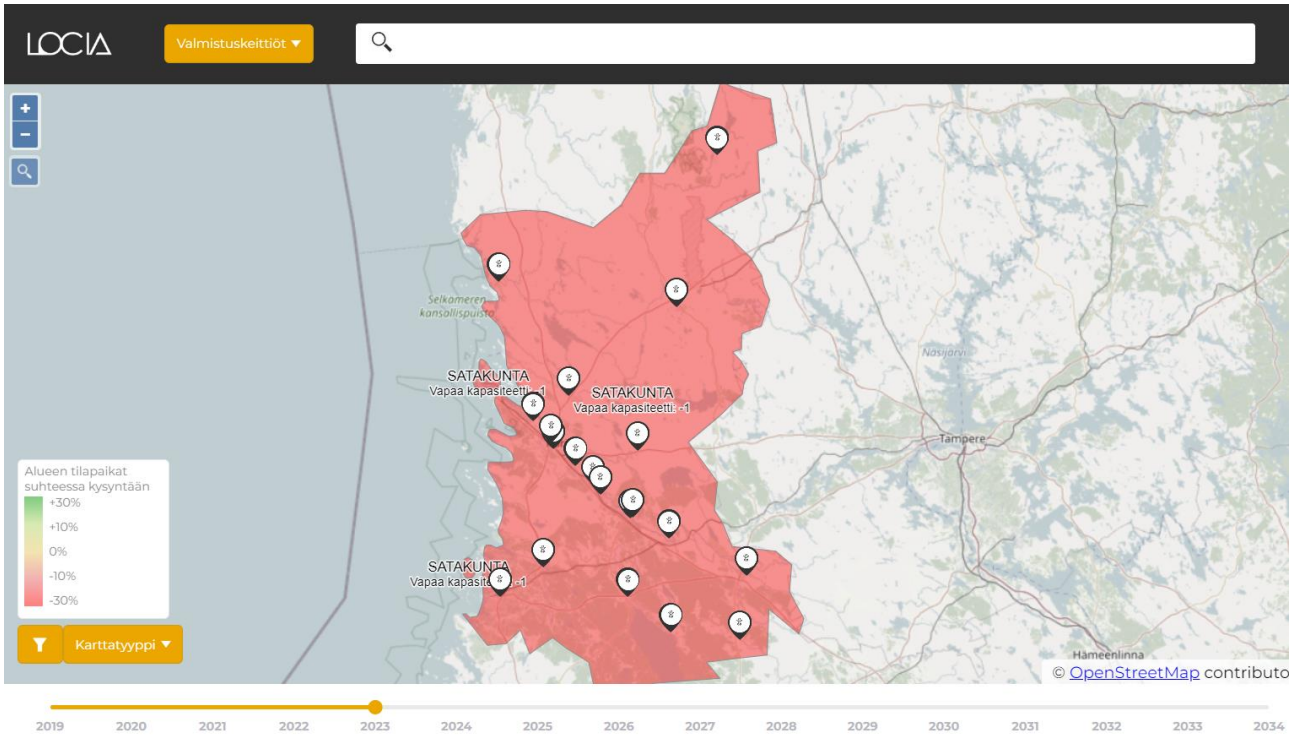

Kuva 15. Valmistuskeittiöt.

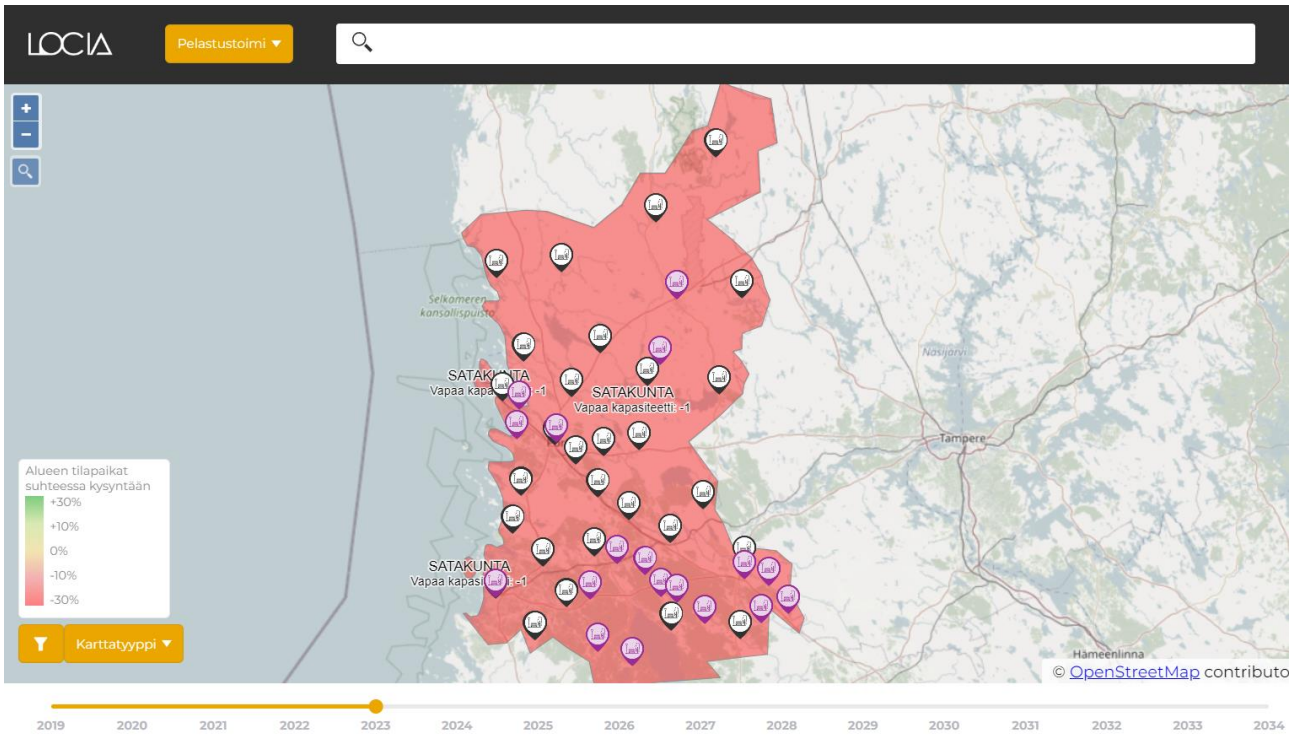

Kuva 16. Pelastustoimen palveluverkosto.

4. Satakunnan asiointisuunnat pendelöinnin perusteella

Lähes kolmasosa Satakunnan työllisistä henkilöistä työskentelee asuinkuntansa ulkopuolella eli he pendelöivät yli kuntarajojen. Vaikka kaikki tilastoissa pendelöivät eivät välttämättä liiku aktiivisesti työpaikan ja asuinpaikan välillä (esimerkiksi etätyön takia), 27 600 ”paperilla pendelöivästä” huomattava osuus oletettavasti liikkuu aktiivisesti työpaikan ja asuinpaikkansa välillä. Asuinpaikan ja työpaikan välinen liikkuminen kuvaakin kohtuullisesti Satakunnan sisäisiä asiointisuuntia, joka taas tuottaa hyvinvointialueen palveluille ja palveluverkon kehittämiselle relevanttia tietoa.

Taulukossa 1. on kuvattu kotikuntansa ulkopuolella työssäkäyvien määrää työpaikan kunnan ja kotikunnan perusteella vuonna 2021 Satakunnassa. Hyvinvointialueen merkittävin työssäkäynnin kohde on Pori: viidesosa pendelöivästä väestöstä pendelöi muista hyvinvointialueen kunnista Poriin. Porin merkitys pendelöinnin kohteena on erityisen korostunut muulla Porin seudulla. Esimerkiksi Ulvilan työllisistä yli puolet pendelöi Poriin, Nakkilassa ja Pomarkussa taas noin kolmasosa työllisistä pendelöi Poriin. Pori on merkittävä pendelöinnin kohde myös Merikarvialla, lisäksi Pori on kankaanpääläisten merkittävin työssäkäynnin kohde hyvinvointialueella, joskin Kankaanpään työllisistä vain maltillinen osuus ylipäätään pendelöi Satakunnassa.

Rauma muodostaa toiseksi merkittävimmän pendelöinnin kohteen: kaupunkiin pendelöi noin joka kymmenes hyvinvointialueella pendelöivä. Rauman merkitys pendelöinnin kohteena on korostunut naapurikunnissa Eurassa ja Eurajoella: Euralta Raumalle pendelöi noin 600 henkilöä ja Eurajoelta noin 1 000 henkilöä. Raumalle pendelöi myös 530 henkilöä Porista. Näiden kuntien ulkopuolella pendelöinti Raumalle on hyvin vähäistä (myös esimerkiksi Rauman seudulla sijaitsevasta Säkylästä).

Rauman ja Porin lisäksi merkittävää työn perässä tapahtuvaa liikkumista kohdistuu Harjavaltaan (8 prosenttia hyvinvointialueen pendelöinnistä), Eurajoelle (7,3 prosenttia hyvinvointialueen pendelöinnistä) sekä Ulvilaan (7,8 prosenttia hyvinvointialueen pendelöinnistä). Harjavaltaan liikutaan työnperässä etenkin Porista sekä naapurikunnista Nakkilasta, Kokemäeltä ja Eurasta. Harjavalta muodostaakin merkittävän paikallisen työssäkäynnin keskuksen Porin seudulla: kaupungin työpaikkaomavaraisuus (työpaikkojen ja kunnassa asuvien työllisten suhde) onkin maan korkein. Eurajoelle pendelöidään lähinnä Porista ja Raumalta, joskin ko. pendelöinti oletettavasti vähenee lähivuosina Olkiluoto 3:n valmistumisen seurauksena. Ulvilaan pendelöidään lähinnä Porista.

Muiden hyvinvointialueen kuntien välinen pendelöinti on vähäisempää. Merkityksellistä pendelöintiä kohdistuu myös osaan hyvinvointialueen pienemmistä kaupungeista. Kankaanpäähän pendelöidään kohtuullisesti lähialueen pienistä kunnista, kaupunki on Jämijärven ja Karvian työllisten merkittävin työssäkäynnin kohde Satakunnassa ja merkityksellinen työssäkäynnin kohde Siikaisissa ja Pomarkussa. Kokemäelle pendelöidään kohtuullisesti naapurikunnista Harjavallasta ja Huittisista, joskin Kokemäki ei ole kummankaan kunnan työllisten tärkein pendelöinnin kohde. Eura on taas Säkylässä asuvien työllisten tärkein pendelöinnin kohde, muuten kuntaan pendelöidään vain vähän. Säkylään taas pendelöidään etenkin Eurasta, joskaan Säkylä ei ole euralaisten tärkein työssäkäynnin kohde.

Joka neljäs satakuntalainen pendelöi hyvinvointialueen ulkopuolelle. Hyvinvointialueen ulkopuolella pendelöinnin kohteena ovat naapurikunnat naapurina olevilla hyvinvointialueilla, suuret Etelä-Suomen kaupungit sekä yksittäiset muut kaupungit (kuten Uusikaupunki). Satakunnan ulkopuolisen maan merkitys pendelöinnin kohteena korostuu etenkin Porissa, Raumalla, Huittisissa, Jämijärvellä ja Karvialla.

Pendelliliikenteen perusteella voidaan muodostaa suuntaa antava kuva hyvinvointialueen asiointisuunnista. Kuvaa on kuitenkin syytä tulkita suuntaa antavana, sillä vapaa-ajan asiointi ei välttämättä kohdistu vastaavasti hyvinvointialueen sisällä kuin työn perässä tehty liikkuminen.

Lähes kolmasosa hyvinvointialueen pendelliliikenteestä tapahtuu VT2:n ympärillä olevien kuntien välillä. Selvästi merkittävintä pendelliliikenne on alueen kunnista Porin suuntaan, joskin tässä liikenteessä korostuu vahvasti Ulvilasta Poriin kohdistuva työssäkäynti. Myös alueen sisällä vastakkaiseen suuntaan liikkuu huomattavasti työllisiä, etenkin

Porista Ulvilaan sekä Porista, Ulvilasta ja Nakkilasta Harjavaltaan. Muut VT2:n alueen kunnat ovat työssäkäyntiliikenteen näkökulmasta suhteellisen vähäisiä merkitykseltään.

VT8:n ympärillä olevien kuntien työmatkaliikenne kohdistuu molempiin suuntiin, eikä alueella ole selkeää ”asiointisuuntaa”. Pendelöintiä tapahtuu sekä Rauman suunnasta Poriin että Porin suunnalta Raumalle. Lisäksi sekä Porista ja Raumalta liikkuu huomattavasti työllisiä Eurajoen kuntaan. Raumalle sen sijaan asioidaan etenkin valtatie 12 suunnalta Euralta. Raumalle ja Raumalta asioidaan merkittävästi myös hyvinvointialueen ulkopuolelta Varsinais-Suomesta.

Muu pendelöintiin perustuva asiointiliikkuminen on suhteellisen vähäistä pidemmän matkan päähän, suuresta osasta hyvinvointialuetta tai merkittävässä määrin työhön liittyvää liikkumista kerääviä kuntia hyvinvointialueella ovat lähinnä Pori, Rauma, Harjavalta sekä Eurajoki. Kankaanpää muodostaa myös pienen asioinnin paikalliskeskuksen osissa Pohjois-Satakuntaa, jossa kuitenkin myös Porin suunta sekä hyvinvointialueen ulkopuolelle kohdistuva liikenne on (asukaspohjaan suhteutettuna) merkittävää. Muu työhön liittyvä liikkuminen tapahtuu lähinnä naapurikuntien välillä, eikä muodosta selkeää suuntaa, vaan on ennemmin kaksi suuntaista.

Taulukko 1 Kotikuntansa ulkopuolelle pendelöivien määrä ja osuus kaikista työllisistä työpaikan kunnan mukaan vuonna 2021

Kotikunta	Eura	Eurajoki	Harjavalta	Huittinen	Jämijärvi	Kankaanpää	Karvia	Kokemäki	Merikarvia	Nakkila	Pomarkku	Pori	Rauma	Siikainen	Säkylä	Ulvila	Muu maa
Eura		94	213	62	0	4	0	89	2	34	1	191	617	1	434	35	399
Eurajoki	70		48	6	0	8	0	21	1	14	3	730	1044	0	16	64	223
Harjavalta	136	30		42	0	4	0	138	3	95	0	341	54	0	40	59	133
Huittinen	73	4	60		0	5	0	106	1	10	0	66	33	0	163	5	830
Jämijärvi	0	0	0	0		185	4	0	2	0	4	16	0	0	6	2	151
Kankaanpää	3	4	7	6	80		43	4	15	3	55	296	7	20	15	21	447
Karvia	3	0	0	0	3	97		0	2	0	0	9	0	2	3	1	169
Kokemäki	102	17	295	154	0	4	0		0	28	1	241	58	0	98	37	232
Merikarvia	0	1	4	2	0	18	0	2		2	3	176	9	33	1	13	71
Nakkila	50	38	268	10	0	6	0	51	3		3	628	51	1	7	113	91
Pomarkku	0	4	5	0	2	104	0	1	7	1		229	5	11	0	14	40
Pori	137	588	928	59	8	360	5	178	104	342	129		583	25	67	1699	1735
Rauma	243	1118	61	32	0	9	0	24	5	14	0	532		2	80	74	1647
Siikainen	1	0	1	1	2	50	1	2	38	0	7	58	0		1	5	31
Säkylä	320	19	52	130	0	3	0	72	0	10	0	70	153	0		7	276
Ulvila	31	98	253	11	0	21	0	54	9	146	11	2650	80	3	21		226

Kotikunta	Eura	Eurajoki	Harjavalta	Huittinen	Jämijärvi	Kankaanpää	Karvia	Kokemäki	Merikarvia	Nakkila	Pomarkku	Pori	Rauma	Siikainen	Säkylä	Ulvila	Muu maa
Eura	-	2 %	5 %	1 %	0 %	0 %	0 %	2 %	0 %	1 %	0 %	4 %	13 %	0 %	9 %	1 %	8 %
Eurajoki	2 %	-	1 %	0 %	0 %	0 %	0 %	1 %	0 %	0 %	0 %	19 %	27 %	0 %	0 %	2 %	6 %
Harjavalta	5 %	1 %	-	2 %	0 %	0 %	0 %	6 %	0 %	4 %	0 %	14 %	2 %	0 %	2 %	2 %	5 %
Huittinen	2 %	0 %	1 %	-	0 %	0 %	0 %	3 %	0 %	0 %	0 %	2 %	1 %	0 %	4 %	0 %	21 %

Jämijärvi	0 %	0 %	0 %	0 %	-	28 %	1 %	0 %	0 %	0 %	1 %	2 %	0 %	0 %	1 %	0 %	23 %
Kankaanpää	0 %	0 %	0 %	0 %	2 %	-	1 %	0 %	0 %	0 %	1 %	6 %	0 %	0 %	0 %	0 %	9 %
Karvia	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	11 %	-	0 %	0 %	0 %	0 %	1 %	0 %	0 %	0 %	0 %	20 %
Kokemäki	4 %	1 %	11 %	6 %	0 %	0 %	0 %	-	0 %	1 %	0 %	9 %	2 %	0 %	4 %	1 %	9 %
Merikarvia	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	2 %	0 %	0 %	-	0 %	0 %	17 %	1 %	3 %	0 %	1 %	7 %
Nakkila	2 %	2 %	13 %	0 %	0 %	0 %	0 %	2 %	0 %	-	0 %	31 %	2 %	0 %	0 %	6 %	4 %
Pomarkku	0 %	1 %	1 %	0 %	0 %	14 %	0 %	0 %	1 %	0 %	-	31 %	1 %	1 %	0 %	2 %	5 %
Pori	0 %	2 %	3 %	0 %	0 %	1 %	0 %	1 %	0 %	1 %	0 %	-	2 %	0 %	0 %	5 %	5 %
Rauma	1 %	7 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	3 %	-	0 %	0 %	0 %	10 %
Siikainen	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	11 %	0 %	0 %	8 %	0 %	2 %	13 %	0 %	-	0 %	1 %	7 %
Säkylä	12 %	1 %	2 %	5 %	0 %	0 %	0 %	3 %	0 %	0 %	0 %	3 %	6 %	0 %	-	0 %	10 %
Ulvila	1 %	2 %	5 %	0 %	0 %	0 %	0 %	1 %	0 %	3 %	0 %	51 %	2 %	0 %	0 %	-	4 %

Lähde: Tilastokeskus: kaupunki- ja seutuindikaattorit -tietokanta

5. Demografinen kilpailukykyanalyysi ja väestöennusteet

5.1 Toteutunut väestönkehitys

Satakunnan hyvinvointialueen demografista toimintaympäristöä on leimannut lähes krooninen väestön supistuminen jo useamman vuosikymmenen ajan. Supistumisen tahti on myös voimistunut 2010-luvun aikana. Hyvinvointialueen väestö väheni 2010-luvun aikana 11 500 henkilöllä eli 5,1 prosentilla. 2000-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä väestö väheni taas 7 000 henkilöllä eli kolmella prosentilla. Etenkin 2010-luvulla hyvinvointialueen väestönkehitys on kuulunut haastavimpien joukkoon, hyvinvointialueen suhteellinen väestönkehitys oli viidenneksi heikointa kaikista hyvinvointialueista.

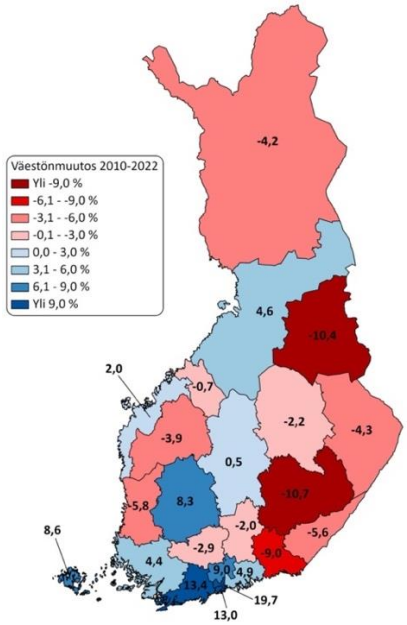

Kartta 1. Väestönmuutos hyvinvointialueittain vuosina 2010-2021. Lähde: Tilastokeskus, statfin: väestörakenne

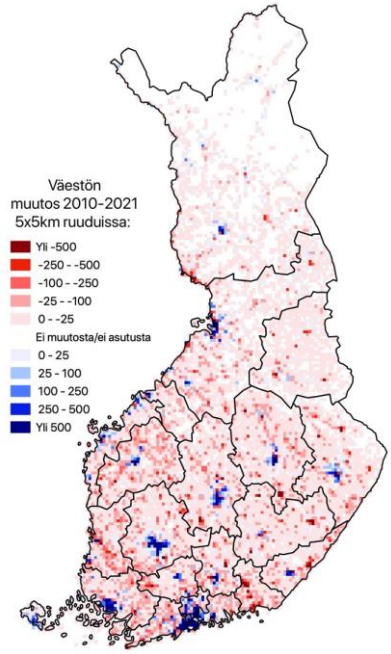

Kartta 2. Väestönmuutos 5x5km ruuduissa 2010-2021. Lähde: Tilastokeskus: ruutuaineistot

Satakunnan haastava väestönkehitys 2010-luvulla on osa laajempaa, keskittyvän väestönkehityksen kokonaisuutta. Väestö kasvoi voimakkaasti 2010-luvun aikana yliopistokaupungeissa sekä näitä ympäröivillä kaupunkiseuduilla. Muussa maassa väestö taas pääasiassa väheni. Etenkin keskuskaupunkien ja näitä ympäröivien lähialueiden väestönkehitys selittää lähes täysin hyvinvointialueiden väestönkehityksen eroja vuosien 2010-2021 aikana, käytännössä kaikkien hyvinvointialueiden ”reuna-alueet” supistuivat merkittävästi. Kasvavien yliopistokaupunkiseutujen kasvua selittää muusta maasta saadut muuttovoitot, jotka supistavat taas muiden alueiden väestöä[1].

Satakunnan 2000-luvun väestönkehitystä on kuvattu tarkemmin kuviossa 1 osatekijöittäin. Satakunnan väestön supistumista on perinteisesti selittänyt muuttotappiot maan sisäisessä muuttoliikkeessä: alueelta muuttaa huomattavasti nuoria ja nuoria aikuisia koulutuksen, työn ja muiden syiden perässä Turun, Tampereen ja Helsingin seuduille. Satakunta menetti maan sisäisessä muuttoliikkeessä nuoria ja nuoria aikuisia jokaisena vuonna 2000-luvulla. Koska paluumuuttajien määrä jää merkittävästi lähtijöitä vähäisemmäksi, supistaa maan sisäinen muuttoliike merkittävästi Satakunnan työikäistä väestöä. Satakunta ei kuitenkaan poikkea merkittävästi muista hyvinvointialueista, joissa ei ole suurta korkeakoulukaupunkia: myös muut ”teollisen perinnön” hyvinvointialueet kärsivät myös merkittäviä muuttotappioita maan sisällä.

[1] 2010-luvun aikana ja 2020-luvulla maahanmuuton merkitys on korostunut vuosi vuodelta maan sisäisen muuttoliikkeen sijaan väestöä kasvattavana tekijänä.

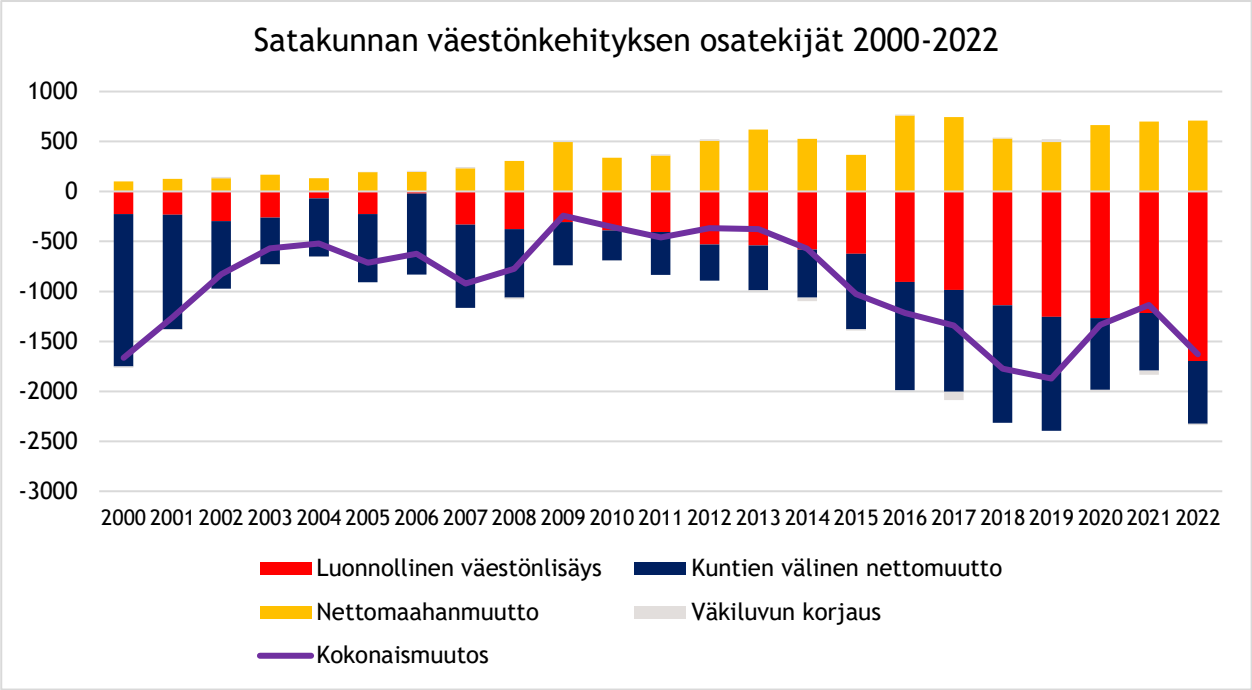

Kuvio 1. Satakunnan väestönkehityksen osatekijät 2000-2022

2010-luvulla maan sisäinen muuttoliike ei kuitenkaan ollut merkittävin väestöä vähentävä tekijä Satakunnassa. Vuosi vuodelta merkittävämmäksi väestöä vähentäväksi tekijäksi on muodostunut ns. luonnollinen väestönlisäys eli syntyneiden ja kuolleiden erotus. Satakunnassa syntyneiden määrä on jäänyt vuosi vuodelta kuolleita pienemmäksi, 2020-luvulla yhtä syntynyttä henkilöä kohden hyvinvointialueella kuoli 1,8 henkilöä. Kuolleiden enemmyys on Satakunnassa huomattavasti keskimääräistä hyvinvointialuetta suurempaa, mutta toisaalta maltillisempi kuin yksittäisillä hyvinvointialueilla (etenkin Itä-Suomessa).

Hyvinvointialueen luonnollinen väestönlisäys on heikentynyt 2010-luvulla väestön ikääntymisen ja syntyvyyden laskun takia. Iäkkään väestön kasvu on johtanut kuolleiden määrän kasvuun, vaikka odotettu elinikä on kasvanut samaan aikaan. Syntyvyyden lasku on kuitenkin ollut merkittävämpi muutostekijä, joka selittää heikentynyttä luonnollista väestönkehitystä. Keskimääräiselle naiselle syntynyt lapsiluku on vähentynyt 2010-luvun aikana Satakunnassa ja ylipäätään koko maassa, jossa syntyvyyttä mittaava kokonaishedelmällisyysluku laski 2010-luvun aikana Pohjoismaiden keksitasolta Pohjoismaiden mittaushistorian matalimmalle tasolle (Rotkirch 2020).

Ainoa Satakunnan väestöä 2000-luvulla kasvattanut tekijä oli ulkomailta saadut muuttovoitot. Satakunta sai kohtuullisia muuttovoittoja ulkomailta muuttavista henkilöistä, joiden ryhmässä painottuivat etenkin alle 45-vuotiaat. Ulkomailta saadut muuttovoitot olivat väestönkehityksen kannalta merkittäviä, sillä nämä kasvattavat etenkin nuorempaa työikäistä väestöä ja osin korvaavat maan sisällä näissä ryhmissä kärsittyjä muuttotappioita. Satakunta kuitenkin menettää jatkomuuttoina osan ulkomailta saamistaan muuttovoitoista maan sisäisessä muuttoliikkeessä. Satakunnan ulkomailta saadut muuttovoitot ovat suhteellisen vähäisiä etenkin muihin Etelä-Suomen hyvinvointialueisiin verrattuna (myös asukaslukuun suhteutettuna).

Satakunnan nykyisen väestönkehityksen rakenteen perusteella tulevan väestönkehityksen voi lähes varmasti olettaa säilyvän kroonisesti negatiivisena. Supistuminen nojaa tällä hetkellä ensisijaisesti Satakunnan ikärakenteeseen ja tästä kumpuavaan kuolleiden enemmyyteen, joka ei tule muuttumaan edes keskipitkän aikavälin aikana. Tämän seurauksena hyvinvointialueen nykyisen väestöpohjan säilyminen edes nykytasolla vaatii vuosittain hyvin merkittäviä muuttovoittoja maan sisältä ja ulkomailta.

Satakunnan sisällä erot väestönkehityksessä ovat kaikkien muiden hyvinvointialueiden tavoin suuret. Kuviossa 2 on kuvattu Satakunnan erityyppisten alueiden väestönkehitystä Suomen ympäristökeskuksen kaupunki-maaseutuluokituksen perusteella (ks. Liitekartta 1 Satakunta Suomen ympäristökeskuksen kaupunki-maaseutuluokituksella). Kyseisessä luokituksessa hyvinvointialue on jaettu kolmeen erityyppiseen kaupunkialueeseen ja

neljään eri tyyppiseen maaseutualueeseen. Luokitus on paikkatietopohjainen eikä nojaa esimerkiksi kuntarajoihin (saman kunnan sisällä voi olla monia erityyppisiä alueita).

Kaupunki-maaseutuluokitus paljastaa Satakunnan väestönkehityksen voimakkaan alueellisen polarisaation: hyvinvointialueen väestö on kaupungistunut voimakkaasti 2010-luvulla. Vaikka Satakunnan väestö väheni voimakkaasti 2000-luvun aikana, sisemmällä ja ulommalla kaupunkialueella väestö ei vähentynyt (joskaan ei myöskään kasvanut). Kyseiset alueet kattavat Porin ja Rauman kantakaupunkialueet. Toisin sanoen Rauman ja Porin kaupunkialueiden väestöllinen painoarvo on kasvanut vuosi vuodelta Satakunnassa. Porin ja Rauman kuntien sisällä olikin merkittäviä väestönkehityksen eroja: kantakaupunkien alueella väestö ei juuri supistunut, mutta syrjäisemmissä taajamissa ja haja-asutusalueilla väestö väheni voimakkaasti. Väestön keskittymistä tapahtui siis merkittävästi myös kuntarajojen sisällä.

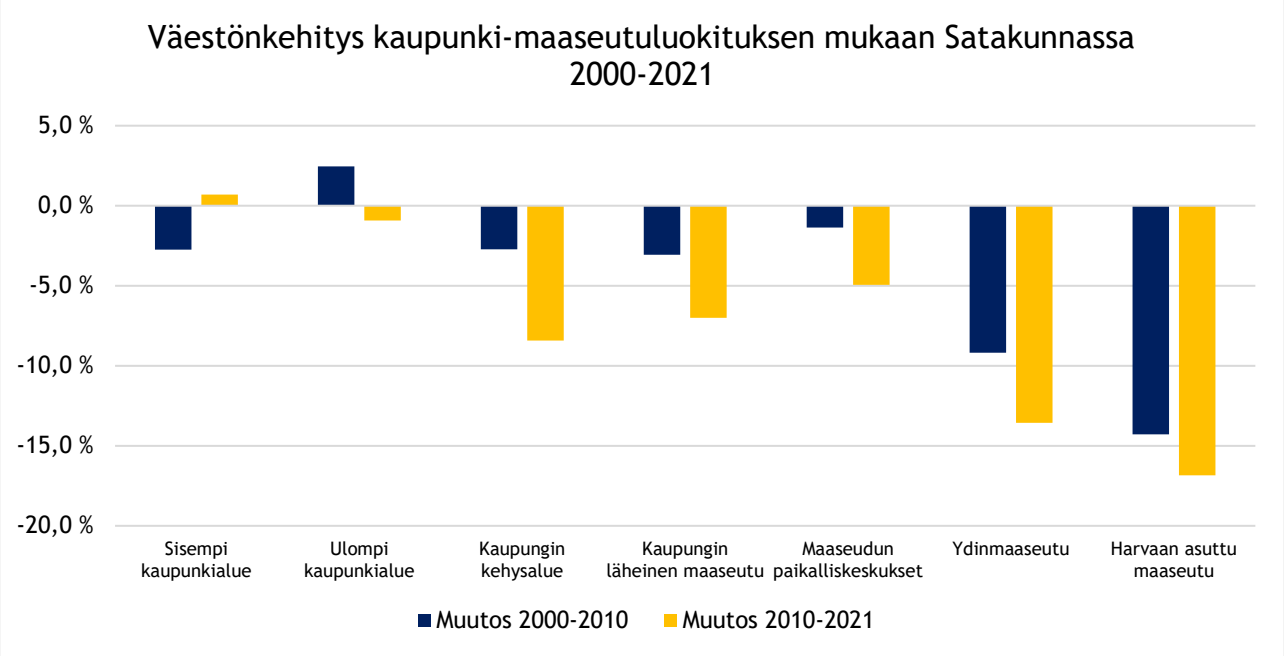

Kuvio 2. Väestönkehitys kaupunki-maaseutualueilla vuosien 2000-2021 aikana.

Satakunnan maaseutualueilla väestönkehitys oli taas selvästi haastavampaa kuin hyvinvointialueella keskimäärin. 2000-luvulla maaseutualueilla vahvinta väestönkehitys oli ”kaupunkimaisimmilla” maaseutualueilla eli kaupunkien läheisellä maaseudulla sekä maaseudun paikalliskeskuksissa. Kaupungin läheinen maaseutu viittaa lähinnä Rauman ja Porin maaseutualueisiin. Maaseudun paikalliskeskuksia ovat Satakunnassa esimerkiksi Huittisten ja Kankaanpään keskustaajamat, joissa väestö väheni, mutta huomattavasti maltillisemmin kuin ympäröivillä maaseutualueilla. Väestö keskittyikin 2000-luvulla maaseutukunnista ja haja-asutusalueilta Porin ja Rauman lisäksi läheisiin paikalliskeskuksiin: yhä suurempi osa pienempien ”asiointialueiden” väestöstä asuukin Satakunnan pienemmissä kaupungeissa varsinaisen maaseudun sijaan.

Haasteellisinta Satakunnassa väestönkehitys oli muun maan tavoin ydinmaaseudulla ja harvaan asutulla maaseudulla. Alueet kattavat lähinnä Satakunnan maaseutumaiset kunnat. Näillä alueilla väestö väheni erittäin voimakkaasti sekä 2000-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä että 2010-luvulla. Heikko väestönkehitys ydinmaaseudulla ja harvaan asutulla maaseudulla on keskittyvän väestönkehityksen kääntöpuoli: väestö keskittyy Satakunnassa (ja muussa maassa) maaseutualueiden kustannuksella.

Satakunnan hyvinvointialueen väestönkehityksessä on myös eroja laajempien alueiden välillä. Etenkin Pohjois-Satakunnan väestönkehitys jää jälkeen muusta Satakunnasta, myös saman kaltaisten alueiden ja kuntien kesken. Sijainnilla suhteessa hyvinvointialueen suuriin kaupunkeihin on myös merkittävää vaikutusta: hyvinvointialueen ”reunoilla” väestönkehitys on lähes yksiselitteisesti haastavampaa kuin lähempänä hyvinvointialueen ydintä. Väestönkehitys on vastaavasti eriytynyttä käytännössä kaikilla hyvinvointialueilla keskus- ja reuna-alueiden välillä.

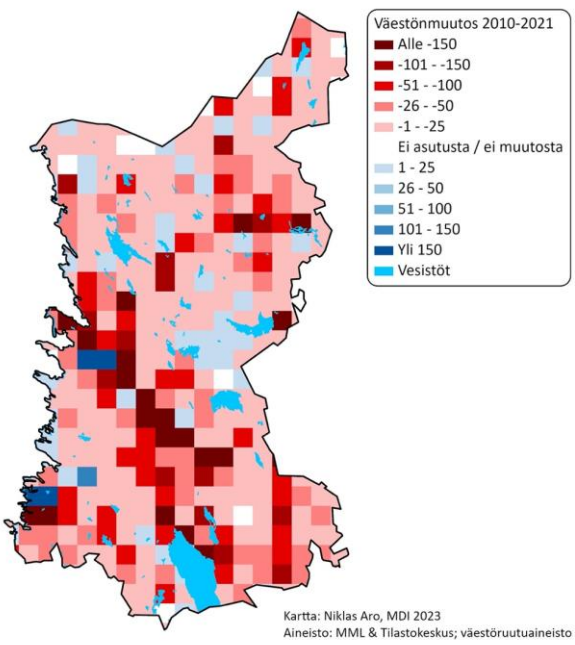

Kartta 3. Satakunnan väestönkehitys 5x5km kartassa vuosien 2010-2021 aikana.

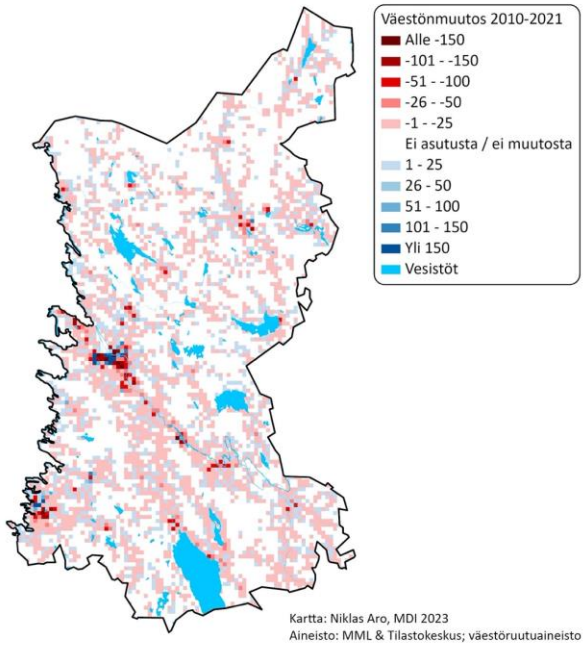

Kartta 4. Satakunnan väestönkehitys 1x1km kartassa vuosien 2010-2021 aikana.

Kartoissa 3-4 on kuvattu 5x5km ja 1x1km ruuduissa Satakunnan 2010-luvun väestönkehitystä tarkemmin. Paikkatietopohjainen väestönkehitys tarkentaa entisestään kuvaa Satakunnan väestönkehityksen moninaisuudesta korostamalla esimerkiksi taajama-alueiden sisäisiä eroja. Porin ja Rauman keskustaajamien väestönkehitys oli vahvasti eriytynyttä, vaikka kokonaisuudessaan väkiluku ei juuri muuttunut. Keskustaajamissa tapahtui paikoin voimakastakin kasvua uuden asuntotuotannon seurauksena, mutta toisaalta esimerkiksi vanhemmilla lähiöalueilla väestö vähenee paikoin voimakkaasti. Vastaavasti supistuvissa Satakunnan pienemmissä kaupungeissa keskustaajamien alueella on paikoin yhä kasvavia alueita. Maaseutualueilla kuntakeskuksissa väestönkehitys oli vahvempaa kuin maaseudun haja-asutusalueilla tai pienemmissä taajamissa ja kylissä, eli väestö keskittyi myös maaseutualueilla kohti tiheämmin asuttuja alueita.

Alueiden välisiä kehityseroja selittävät ikärakenteen erot sekä erot muuttoliikkeessä. Väestö on hieman hyvinvointialueen keskitasoa nuorempaa Porissa ja Raumalla, minkä seurauksena kuolleiden ja syntyneiden erotus on (asukaslukuun suhteutettuna) keskimääräistä aluetta vähemmän negatiivinen. Etenkin Pohjois-Satakunnan pienissä maaseutukunnissa väestö on hyvin iäkästä, minkä seurauksena kuolleiden määrä on huomattavasti syntyneitä suurempi, joka taas selittää alueen heikkoa väestönkehitystä.

Maan sisäinen muuttoliike keskittää väestöä Satakunnassa reuna-alueilta kohti kaupunkimaisempia alueita, etenkin Porin ja Rauman kaupunkialueille. Muuttoliike selittää etenkin kaupunki-maaseutualueiden eroja. Hyvinvointialueen sisällä muuttaa kuntien välillä etenkin nuoria. Myös iäkkäämmissä ikäryhmissä väestö keskittyy muuttoliikkeen seurauksena: eläkeikäisten ryhmissä tehdään vain vähän kuntarajat ylittäviä muuttoja, mutta kohtuullisesti lyhyemmän etäisyyden muuttoja. Etenkin kuntien sisällä iäkäs väestö muuttaa haja-asutusalueilta kohti keskuksia esimerkiksi asumisen ratkaisuiden ja palveluiden perässä. Maaseutualueilla jo pelkkä asuntokanta pakottaa osan iäkkäistä väestöstä muuttamaan. Myös maahanmuutto voimistaa väestönkehityksen eroja Satakunnassa, sillä maahanmuutto painottuu hyvin vahvasti Poriin ja Raumaan (ja näissä kunnissa kaupunkialueille).

5.2 Demografinen kehitys

Satakunnan väestö on huomattavan iäkästä. Hyvinvointialueen väestöstä 28,1 prosenttia oli eläkeiässä ja vain 57,1 prosenttia oli työiässä vuoden 2021 lopussa. Ikärakenteeltaan Satakunta on viidenneksi iäkkäin hyvinvointialue. Satakunnan ikärakennetta voi pitää haastavana hyvinvointialueen toiminnan näkökulmasta: eläkeikäisten korkea osuus

lisää palvelutarvetta samalla kun työikäisten matala osuus vähentää alueen käytettävissä olevia taloudellisia resursseja sekä työvoiman tarjontaa.

Hyvinvointialueen ikärakennetta on tarkasteltu kuviossa 3, joka esittää Satakunnan väestöpyramidia vuoden 2021 lopussa. Eläkeikäisen väestön suurta osuutta selittää etenkin 65–74-vuotiaiden huomattavan korkea osuus väestöstä. Kyseinen ikäryhmä kasvoi erittäin voimakkaasti 2010-luvulla suurten ikäluokkien siirtyessä kyseiseen ikäryhmään. Yli 75-vuotiaiden ja etenkin 85-vuotiaiden osuus Satakunnan väestöstä on yhä suhteellisen matala: eläkeikäisen väestön korkean osuuden merkittävin vaikutus sosiaali- ja terveyspalveluiden kannalta ei olekaan vielä realisoitunut.

Hyvinvointialueen työikäinen väestö painottuu iäkkäämpiin ikäryhmiin, nuorempien työikäisten ikäryhmien koko on suhteellisen matala. Työikäisen väestön ikärakenne on seurausta pitkään kärsityistä muuttotappioista: maan sisäinen muuttoliike on verottanut nuorten ja nuorten aikuisten ikäryhmää Satakunnassa 1980-luvun puolivälistä lähtien, minkä seurauksena nuorempien työikäisten ikäryhmien koko on jäänyt vuosi vuodelta pienemmäksi. Lasten ikäryhmässä näkyy 2010-luvun syntyvyyden laskun vaikutus, 0–6-vuotiaiden ikäkohortit ovat huomattavasti muita lasten ikäkohortteja pienempiä.

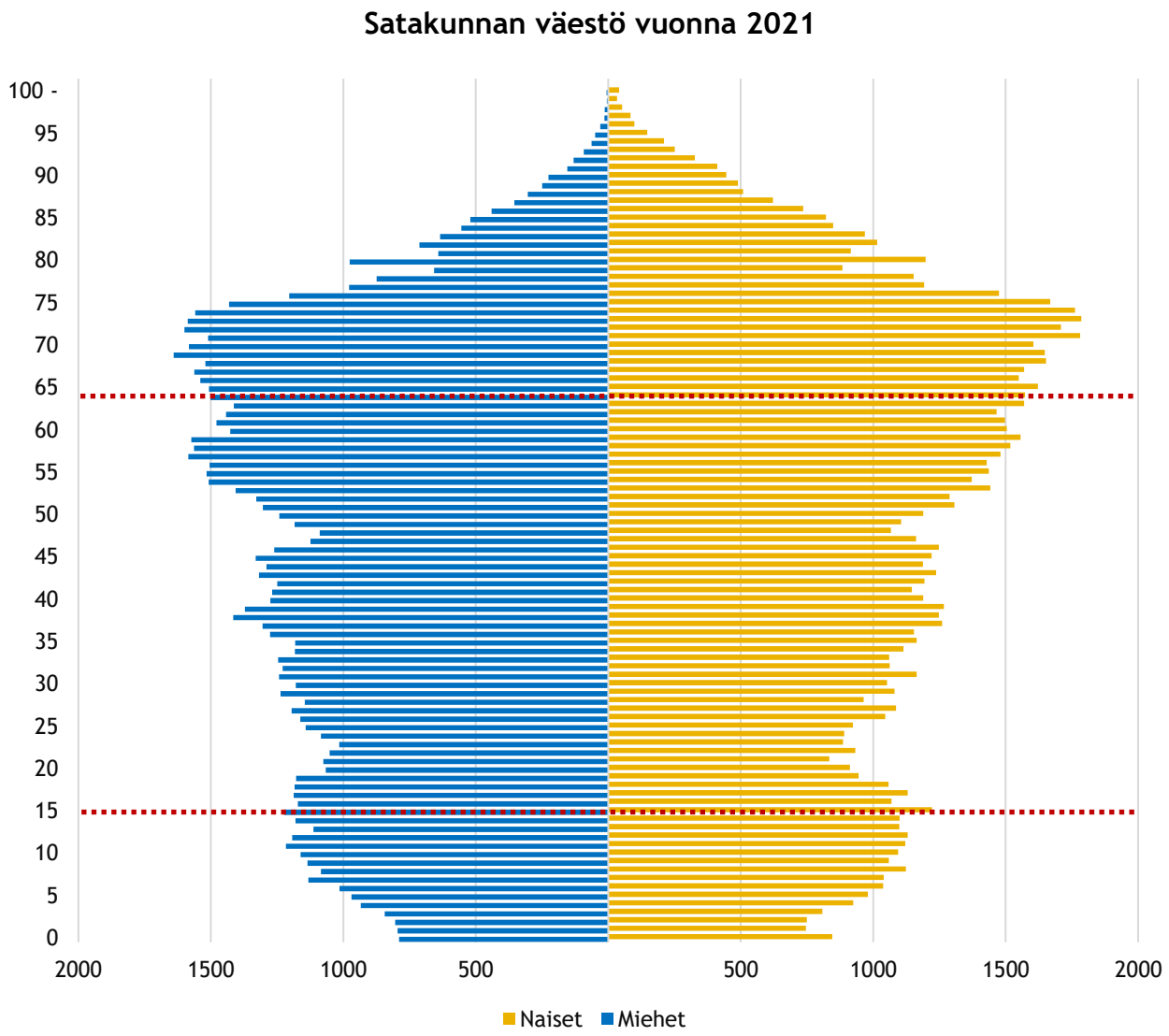

Kuvio 3. Satakunnan väestöpyramidi vuonna 2021

Hyvinvointialueen ikärakenne muuttui merkittävästi 2000-luvun aikana. Merkittävimmät ikäryhmittäiset muutokset ovat seurausta hyvinvointialueen väestön ikääntymisestä, eivät niinkään muuttoliikkeestä, syntyvyydestä tai kuolleisuudesta.

Suurten ikäluokkien siirtymä eläkeikään kasvatti Satakunnan 65–74-vuotiasta väestöä erittäin voimakkaasti etenkin 2010-luvun aikana. Hyvinvointialueella 65–74-vuotiaiden ikäryhmä kasvoi 10 000 henkilöllä. Samaan aikaan myös yli 75-vuotias väestö kasvoi noin 10 000 henkilöllä ikäryhmään siirtyneiden aiempaa suurempien ikäluokkien ja odotetun eliniän kasvun takia. Yhteensä 2000-luvun aikana yli 64-vuotiaan väestön määrä kasvoi 20 000 henkilöllä eli 50 prosentilla. Eläkeikäisten ikäryhmien kasvu perustuu täysin eläkeikään siirtyneiden ikäryhmien suureen kokoon ja eliniän kasvuun: muuttoliikkeen ja maahanmuuton vaikutus tähän ikäryhmään on marginaalinen.

2000-luvun aikana Satakunnan työikäinen väestö supistui lähes 30 000 henkilöllä. Suurten ikäluokkien vaikutus Satakunnan ikärakenteen kehitykseen on havaittavissa myös 45–54-vuotiaiden ja 55–64-vuotiaiden ikäryhmissä. 45–54-vuotiaiden ikäryhmä supistui 2000-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä ja 55–64-vuotiaiden ikäryhmä 2010-luvulla suurten ikäluokkien siirtyessä iäkkäämpiin ikäryhmiin: tilalle tulleet ikäkohortit olivat taas merkittävästi pienempiä. Suurten ikäluokkien siirtymä eläkeikään selittää noin kolmanneksen Satakunnan työikäisen väestön supistumisesta. Loppu työikäisen väestön supistumisesta selittyy etenkin maan sisäisellä muuttoliikkeellä. Väestön merkittävä supistuminen Satakunnassa heijastui etenkin työikäisten ikäryhmiin, sillä alueen kärsimät muuttotappiot paikantuvat lähinnä 18–44-vuotiaiden ikäryhmiin.

Työikäisen väestön supistumisella on huomattava vaikutus Satakunnan työvoiman ja työllisen työvoiman kehitykseen. Vaikka hyvinvointialueen työllisyysaste on kasvanut vahvasti 2010-luvun aikana (eli aiempaa suurempi osa työikäisestä väestöstä on työllisiä), työllinen työvoima on supistunut 6 000 henkilöllä eli 6,5 prosentilla. Työvoima (työlliset + työttömät) on supistunut vielä voimakkaammin, 8 700 henkilöllä eli 8,3 prosentilla. Työllisyysasteen kasvu voi tiettyyn pisteeseen asti kompensoida työikäisen väestön supistumista työvoiman tarjonnan näkökulmasta, mutta pitkään jatkunut krooninen työikäisen väestön supistuminen uhkaa johtaa työvoimapulaan. Työvoimapula haastaa jo nyt useiden maakuntien työmarkkinoiden kehitystä sekä palveluiden tuottamista. Myös Satakunta kärsii työvoimapulasta osalla aloja (TEM 113/2023).

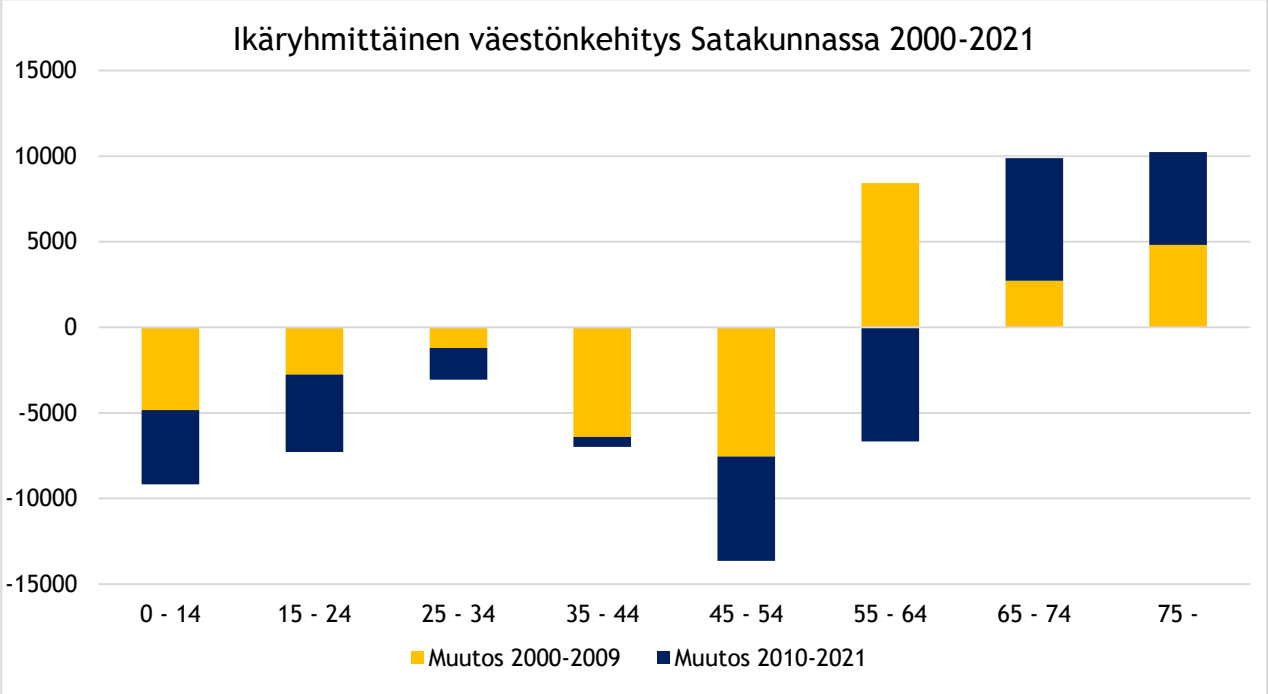

Kuvio 4. Satakunnan ikäryhmittäinen väestönkehitys 2000-2021

Lasten (alle 15-vuotiaat) ikäryhmä supistui yli 9 000 henkilöllä vuosien 2000-2021 aikana. 2000-luvun alussa supistuminen oli seurausta Satakunnan väestörakenteen muutoksista sekä 20–39-vuotiaiden ryhmässä kärsityistä huomattavan suurista muuttotappioista, jonka seurauksena hedelmällisessä iässä olevan väestön määrä väheni huomattavasti. 2010-luvulla lasten ikäryhmän supistumista selittää syntyvyyden voimakas lasku, ei niinkään muuttoliike tai hedelmällisessä iässä olevan väestön kehitys. Lopputuloksena lasten määrä ja osuus Satakunnan väestöstä ovat laskeneet huomattavasti 2000-luvun aikana.

Ikärakenteen muutoksesta irrallinen, mutta merkittävä muutos 2000-luvun aikana oli Satakunnan kielirakenteen muutos. Maahanmuuton seurauksena vieraskielisen[2] väestön osuus on kasvanut merkittävästi Satakunnassa: hyvinvointialueen väestöstä vuonna 2000 vain 0,7 prosenttia oli vieraskielisiä, vuonna 2021 vieraskielisten osuus oli kasvanut 4,6 prosenttiin Satakunnan väestöstä. Vieraskielisen väestön osuus on yhä Satakunnassa matala useimpiin Etelä-Suomen hyvinvointialueisiin verrattuna. Hyvinvointialueen sisällä vieraskielinen väestö keskittyy Raumalle ja Poriin.

Vieraskielinen väestö kasvoi maahanmuuton seurauksena 7 500 henkilöllä vuosien 2000-2021 aikana Satakunnassa ja kasvu on voimistunut 2010-luvun aikana. Samaan aikaan kotimaisiin kieliryhmiin kuuluva väestö väheni 27 000 henkilöllä. Kotimaisen kieliryhmän heikkoa väestönkehitystä selittää muuttotappiot muulle maalle sekä kieliryhmän iäkäs ikärakenne: kuolleiden määrä on kotimaisissa kieliryhmissä merkittävästi syntyneitä suurempi. Vieraskielisten ryhmässä taas maahanmuutto selittää suurimman osan kasvusta, mutta myös nuori ikärakenne ruokkii kasvua: kuolleiden määrä on matala ja syntyneiden määrä korkea. Toisaalta maan sisäinen muuttoliike supistaa Satakunnan vieraskielistä väestöä.

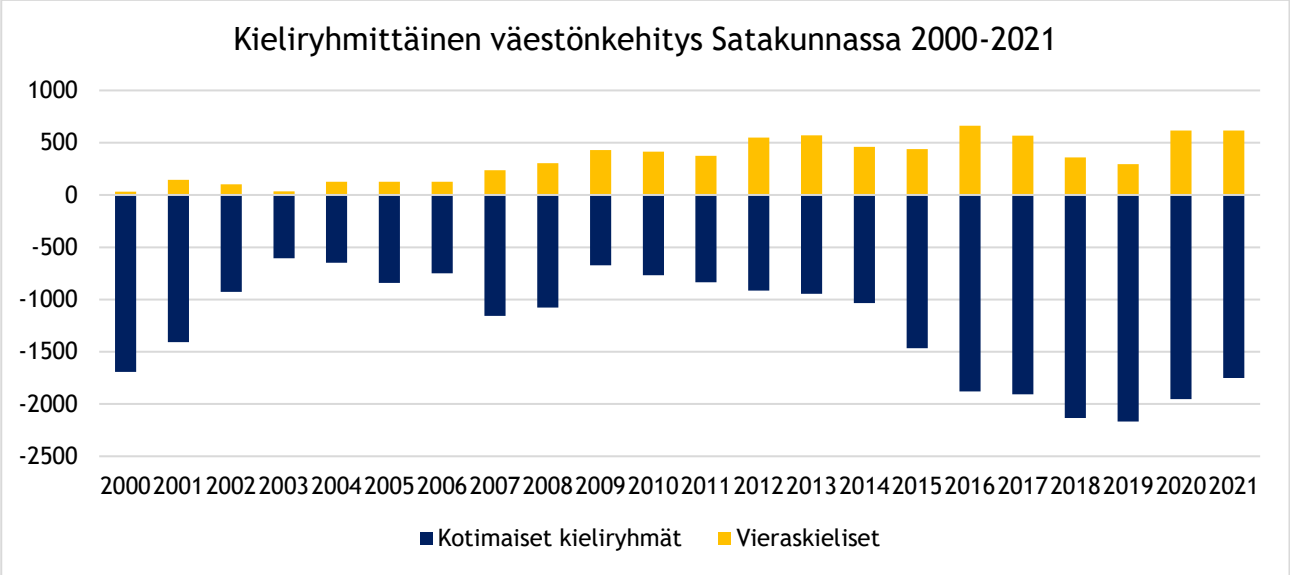

Kuvio 5. Satakunnan kieliryhmittäinen väestönkehitys 2000-2021

Väestönkehityksen tavoin ikärakenteen erot ja etenkin kehityserot ovat suuria Satakunnan eri alueilla. Kuntatasolla väestö on hieman muuta hyvinvointialuetta nuorempaa Porissa ja Raumalla, joissa nuorten osuus on keskimääräistä satakuntalaista kuntaa korostuneempi. Muulla hyvinvointialueella väestö on erityisen iäkästä pienemmissä maaseutukunnissa, joissa pitkään jatkunut kaupunkeihin kohdistuva muuttoliike on supistanut työikäistä väestöä voimakkaasti. Satakunnan seutukaupungit sijoittuvat näiden alueiden välimaastoon: väestö on suurempia kaupunkeja iäkkäämpää, mutta pieniä maaseutukuntia nuorempaa.

Suomen ympäristökeskuksen kaupunki-maaseutuluokitus paljastaa kohtuullisia eroja erityyppisten alueiden välillä. Vaikka Porissa ja Raumalla väestö on keskimääräistä kuntaa nuorempaa, Porin ja Rauman kaupunkien ydinalueilla väestö on huomattavan iäkästä: sisemmällä kaupunkialueella iäkkään väestön osuus on huomattavan korkea. Tätä selittää asuntokanta (kerrostalovaltaisuus) sekä kuntien sisäinen muuttoliike: iäkäs väestö keskittyy esimerkiksi pientalovaltaisilta alueilta lähemmäs palveluita. Porin ja Rauman muuta hyvinvointialuetta nuorempi ikärakenne selittyy taas ulompien kaupunkialueiden ikärakenteella, joissa painottuvat lapset ja työikäiset, sillä näille alueille sijoittuvat monet pien- ja rivitalovaltaiset alueet, joilta iäkäs väestö muuttaa sisemmälle kaupunkiseudulle.

Myös maaseutualueiden välillä on eroja: yksinkertaistettuna mitä syrjäisemmälle maaseudulle (kaupungeista katsottuna) mennään, sitä iäkkäämpää väestö on. Kaupunkien kehysalueella ja kaupunkien läheisellä maaseudulla sekä maaseudun paikalliskeskuksissa eläkeikäisen väestön osuus on lähellä hyvinvointialueen keskitasoa. Ydinmaaseudulla ja etenkin harvaan asutulla maaseudulla eläkeikäisen väestön osuus on huomattavasti keskitasoa korkeampi. Ero selittyy etenkin ydin- ja harvaan asutulta maaseudulta tehtyjen nuorten ikäryhmien muutoilla kohti kaupunkialueita. On

[2] Henkilö on vieraskielinen, jos hänen käyttökielensä on jokin muu kuin suomi, ruotsi tai jokin saamenkielistä.

huomionarvoista, että iäkkäästä väestörakenteesta huolimatta ydinmaaseudulta ja harvaan asutulta maaseudulta muuttaa merkityksellisesti iäkkäitä henkilöitä taajamiin.

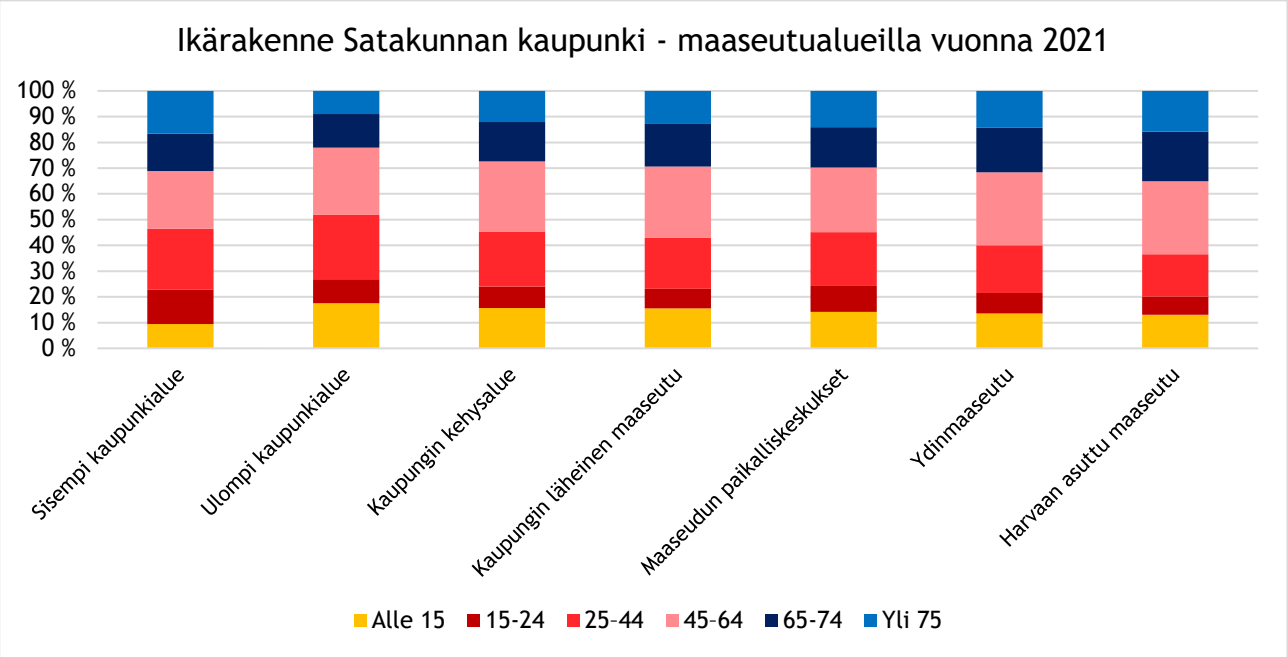

Kuvio 6. Satakunnan ikärakenne kaupunki-maaseutualueilla vuonna 2021.

Ikärakenteen kehityksessä on eri alueiden eriävän väestönkehityksen seurauksena eroja. Lasten määrä väheni kaiken tyyppisillä alueilla, mutta kaupunkialueilla supistuminen oli maltillisempaa ja maaseutualueilla (etenkin ydin- ja harvaan asuttu maaseutu) kaupunkialueita voimakkaampaa. Yhä suurempi osuus Satakunnan lapsista asuu ja syntyy kaupunkialueilla. Työikäinen väestö supistui myös kaiken tyyppisillä alueilla suurten ikäluokkien siirtyessä eläkeikään 2010-luvun aikana. Lasten ikäryhmän tavoin kaupunkimaisilla alueilla kehitys oli kuitenkin maaseutumaisia alueita maltillisempaa. 25–44-vuotiaiden määrä kasvoi merkittävästi sisemmällä kaupunkialueella. Erityisesti ydinmaaseudun ja harvaan asutun maaseudun työikäisten määrä väheni erittäin voimakkaasti.

Työikäisen väestön kehityksen erot näkyivät työvoiman ja työllisen työvoiman kehityksen eroina. Alueilla, joilla työikäinen väestö supistui erityisen voimakkaasti, myös työvoima supistui erityisen voimakkaasti. Satakunnassa erot olivat erityisen suuret Pohjois-Satakunnan ja muun hyvinvointialueen välillä. Porin ja Rauman seuduilla työllinen työvoima supistui 2010-luvun aikana 5,5–6 prosentilla, mutta Pohjois-Satakunnassa työllinen työvoima supistui jopa 16,2 prosentilla vuosien 2010-2021 aikana. Yksittäiset kunnat menettivät 12 vuoden aikana jopa viidennekseen työllisestä väestöstä (eläkkeelle ja muulle maalle).

Eläkeikäinen väestö kasvoi kaikilla alueilla, mutta kasvun voimakkuudessa oli eroja. Kasvu oli maltillista sisemmällä kaupunkialueella sekä harvaan asutulla maaseudulla, joissa molemmissa väestö oli suhteellisen iäkästä, suhteellinen kasvu oli maltillista. Harvaan asutulla maaseudulla 75–84-vuotiaiden määrä jopa väheni; sisemmällä kaupunkialueella kasvu painottui taas yli 85-vuotiaisiin. Muilla alueilla kasvu oli huomattavaa: etenkin ulommalla kaupunkialueella iäkäs väestö kasvoi erittäin voimakkaasti. Myös yli 75-vuotias väestö ”kaupungistui” 2010-luvun aikana: vuonna 2021 noin 65 prosenttia yli 75-vuotiaista asui kaupunkialueilla, verrattuna vuoden 2010 noin 61,5 prosenttiin.

Taulukko 2. Toteutunut väestönmuutos 2010-2021 Satakunnassa

Muutos 2010-2021	Alle 15	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75-84	Yli 85
Sisempi kaupunkialue	-5,0 %	-6,4 %	9,5 %	14,6 %	-14,9 %	-20,3 %	15,8 %	11,6 %	33,9 %
Ulompi kaupunkialue	-7,8 %	-16,4 %	-4,8 %	-0,7 %	-11,5 %	-16,8 %	39,2 %	66,4 %	78,8 %
Kaupungin kehysalue	-17,4 %	-24,0 %	-18,9 %	-7,5 %	-17,8 %	-19,6 %	27,3 %	30,1 %	32,4 %
Kaupungin läheinen maaseutu	-14,4 %	-16,3 %	-28,5 %	-0,8 %	-17,1 %	-22,5 %	39,6 %	13,9 %	28,5 %
Maaseudun paikalliskeskukset	-9,2 %	-22,2 %	-11,1 %	0,9 %	-25,9 %	-17,1 %	37,1 %	24,5 %	23,5 %
Ydin-maaseutu	-22,7 %	-30,5 %	-17,8 %	-16,9 %	-32,2 %	-16,5 %	27,3 %	3,4 %	12,9 %
Harvaan asuttu maaseutu	-22,6 %	-32,5 %	-24,4 %	-22,5 %	-38,6 %	-17,5 %	23,6 %	-14,4 %	17,6 %

Keskittymistä kaupunkialueilla tapahtuikin käytännössä kaikissa ikäryhmissä vuosien 2010-2021 aikana Satakunnassa (ja laajemmin muussa maassa). Koska myös maaseutualueilla ikääntynyt väestö kasvoi voimakkaasti 2010-luvulla ja työikäinen väestö supistui erityisen voimakkaasti, eläkeikäisen väestön osuus kasvoi huomattavasti maaseutualueilla kaupunkialueiden tavoin.

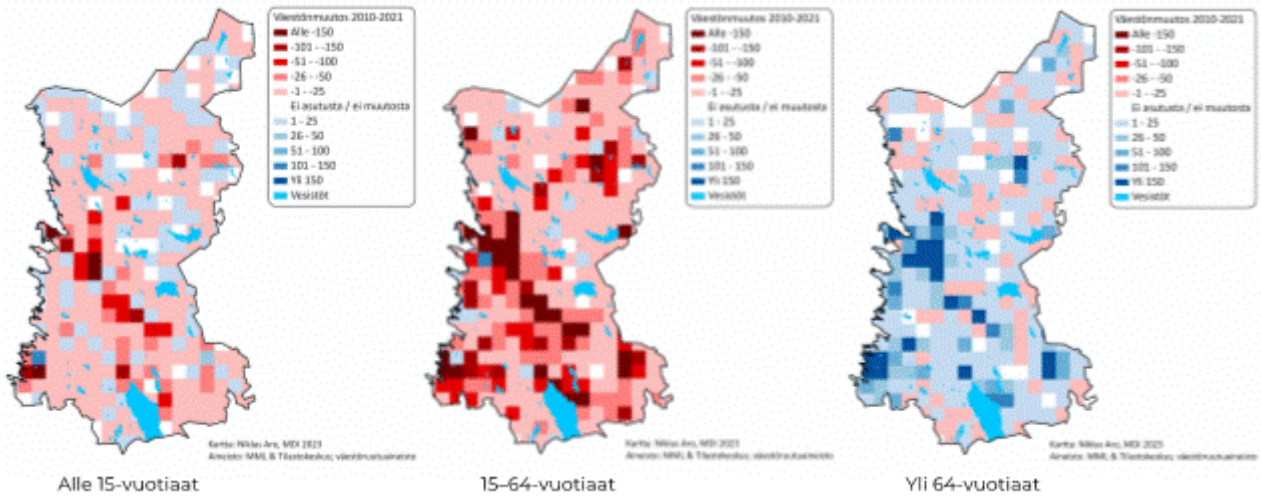

Kartta 5. Lasten, työikäisten ja eläkeikäisten kehitys Satakunnassa 5x5km ruuduissa

Kartassa 5 on tarkasteltu eri ikäryhmien kehitystä 5x5km väestöruuduissa vuosien 2010-2021 aikana. Paikkatietopohjainen ikäryhmittäinen väestönkehitys on moninaisempaa kuin kuntatason tai kaupunki-maaseutu-luokittainen ikäryhmittäinen kehitys. Myös paikkatietotasolla lasten ja työikäisten supistuminen kosketti lähes kaikkia Satakunnan alueita. Lasten määrä kasvoi lähinnä satunnaisesti muutamalla henkilöllä yksittäisillä haja-astusalueilla, määrällisesti voimakkain supistuminen painottui taas taajamiin. Työikäisten määrä supistui käytännössä koko Satakunnassa: merkityksellistä kasvua tapahtui ainoastaan yksittäisillä alueilla Porin keskustaajamassa huomattavan uuden asuntotuotannon vaikutuksesta.

Eläkeikäinen väestö kasvoi taas suurimmassa osassa Satakunnan 5x5km väestöruutuja. Määrällisesti voimakkain kasvu painottuu Satakunnan taajamiin (myös pienempien kuntien taajamat) sekä näiden lähialueille. Myös suurimmalla osalla haja-asutusalueista eläkeikäinen väestö kasvoi, etenkin Porin ja Rauman kaupunkien läheisillä maaseutualueilla. Merkityksellistä supistumista tapahtui lähinnä osissa Pohjois-Satakunnan haja-asutusalueita, joissa iäkkään väestön keskittyminen taajamiin sekä kuolleisuus supistivat eläkeikäistä väestöä, ilman että tilalle on tullut uutta eläkeikäistä (tai muuta) väestöä.

5.3. Satakunnan demografinen kilpailukyky suhteessa muihin hyvinvointialueisiin

Maan yhdeksänneksi suurimman hyvinvointialueen, Satakunnan, väestön nykytilaa leimaa muiden hyvinvointialueiden tavoin laajempi alueen toimintaympäristö ja tässä tapahtuneet muutokset. Hyvinvointialueen väestönnykytila on demografisen kilpailukyvyn ja hyvinvointialueen toiminnan kannalta suhteellisen haastava: Satakuntaa leimaa krooninen väestön supistuminen etenkin työikäisten ryhmässä samaan aikaan kun iäkäs väestö on kasvanut voimakkaasti. Hyvinvointialueen väestö onkin keskimääräistä hyvinvointialuetta merkittävästi iäkkäämpää.

Koska etenkin ikääntyneellä väestöllä palveluntarve korostuu sosiaali- ja terveydenhuollossa, ikärakenne korostaa hyvinvointialueen palvelutarvetta keskimääräiseen alueeseen verrattuna. Samalla työikäisen väestön matala osuus vaikuttaa sekä palveluiden rahoitukseen että toteutukseen: keskimääräistä hyvinvointialuetta suurempi palveluntarve täytyy toteuttaa keskimääräistä hyvinvointialuetta pienemmillä resursseilla. Osin tämän takia sote -sektorin osuus Satakunnan työvoimasta on keskimääräistä hyvinvointialuetta korkeampi.

Satakunnan demografian tuottavia haasteita helpottaa osin hyvinvointialueen korkeahko työllisyysaste, jonka seurauksena työmarkkinat hyödyntävät jo suhteellisen suurta osuutta Satakunnan työvoimasta. Satakunnan taloudellinen huoltosuhde, joka kuvaa ei-työllisten määrää suhteessa työllisten määrään (kuinka monta ei-työllistä alueella on yhtä/sataa työllistä kohden), on suhteellisen lähellä keskimääräistä hyvinvointialuetta. Toisaalta korkea työllisyys tarkoittaa, ettei alueella ole enää kovin merkittävää työvoimareserviä, jolla korvata mahdollista tulevaa työikäisen väestön supistumista.

Väestönkehityksen pitkän kaareen seurauksena Satakunnan työikäisen väestön osuus koko väestöstä kuuluu maan matalimpiin ja eläkeikäisen väestön osuus kuuluu maan korkeimpiin. Satakunnan työikäisten osuus on viidenneksi matalin kaikista hyvinvointialueista ja eläkeikäisten osuus on viidenneksi korkein kaikista hyvinvointialueista. Lasten osuus väestöstä on taas seitsemänneksi korkein. Satakunnan väestöllinen huoltosuhde, joka kuvaa työikäisen väestön suhdetta muuhun väestöön oli myös viidenneksi haastavin kaikista hyvinvointialueista. Ero väestön ikärakenteessa ja huoltosuhteissa on huomattava esimerkiksi Pirkanmaahan ja Varsinais-Suomeen verrattuna, joissa muuttovoitot maan sisältä ja ulkomailta ovat ylläpitäneet nuorempaa väestörakennetta.

Satakunnan etuna on myös suhteellisen terve väestö. Erityisesti kuin ikärakenteen tuottamat erot huomioidaan. Ikävakioituna hyvinvointialueen sairastavuus on hyvin lähellä koko maan keskitasoa ja keskimääräistä hyvinvointialuetta vähäisempää. Hyvinvointialueen demografinen profiili on siis palveluiden järjestämisen ja hyvinvointialueen toiminnan kannalta haastava, mutta muu alueen toimintaympäristö osin pehmittää tätä haastetta.

Taulukko 3. Satakunta suhteessa muihin hyvinvointialueisiin demografian avainmuuttujilla

	Alle 15-vuotiaiden osuus, %	15-64-vuotiaiden osuus, %	65 vuotta täyttäneiden osuus, %	Taloudellinen huoltosuhde	Vieraskielisten osuus, %	Haja-asutusalueilla asuvien osuus, %	Väestönmuutos 2010-2021	Maan sisäinen muuttoliike/1 000as.	Nettomaahanmuutto/1 000as.
Itä-Uusimaa	16,3 %	60,9 %	22,7 %	124	6,4 %	20,5 %	5,4 %	2,5	2,0
Keski-Uusimaa	17,4 %	63,0 %	19,7 %	115	6,4 %	8,3 %	9,0 %	2,7	1,6
Länsi-Uusimaa	17,6 %	64,1 %	18,3 %	118	15,0 %	7,0 %	13,1 %	1,4	4,6
Vantaan-Kerava	16,8 %	66,8 %	16,3 %	113	21,7 %	0,2 %	19,4 %	3,3	6,2
Helsinki	14,3 %	68,1 %	17,6 %	109	17,3 %	0,0 %	12,9 %	3,2	4,4
Varsinais-Suomi	14,5 %	61,5 %	24,0 %	131	8,3 %	13,8 %	4,4 %	1,7	2,7
Satakunta	**14,1 %**	**57,8 %**	**28,1 %**	**148**	**4,3 %**	**16,1 %**	**-5,2 %**	**-3,2**	**2,5**
Kanta-Häme	14,6 %	59,0 %	26,4 %	141	4,6 %	17,0 %	-2,1 %	-1,5	2,0
Pirkanmaa	15,2 %	62,5 %	22,3 %	129	5,4 %	11,0 %	8,0 %	3,8	2,0
Päijät-Häme	14,0 %	58,2 %	27,7 %	155	5,9 %	12,2 %	-1,5 %	-0,5	2,1
Kymenlaakso	12,9 %	57,9 %	29,2 %	160	6,3 %	11,4 %	-8,1 %	-4,9	3,0
Etelä-Karjala	12,8 %	58,7 %	28,5 %	159	6,8 %	15,6 %	-5,3 %	-3,0	3,4
Etelä-Savo	12,1 %	55,4 %	32,5 %	165	3,6 %	27,4 %	-10,4 %	-4,3	2,1
Pohjois-Savo	14,2 %	59,4 %	26,4 %	147	3,4 %	22,9 %	-2,1 %	-0,6	1,8
Pohjois-Karjala	13,4 %	58,7 %	27,9 %	167	4,4 %	26,4 %	-3,9 %	-2,1	2,6
Keski-Suomi	15,2 %	60,7 %	24,1 %	151	3,8 %	18,1 %	0,9 %	-0,4	1,7
Etelä-Pohjanmaa	16,1 %	57,4 %	26,6 %	143	2,6 %	25,8 %	-3,4 %	-3,1	1,7
Pohjanmaa	16,8 %	59,6 %	23,6 %	126	7,8 %	15,4 %	2,3 %	-4,0	4,8
Keski-Pohjanmaa	18,4 %	57,3 %	24,3 %	144	3,3 %	19,7 %	-0,3 %	-4,3	2,2
Pohjois-Pohjanmaa	18,5 %	61,0 %	20,5 %	144	3,3 %	15,4 %	5,1 %	-1,9	2,1
Kainuu	13,6 %	56,6 %	29,8 %	160	3,6 %	24,9 %	-10,1 %	-6,9	3,0
Lappi	14,6 %	58,7 %	26,6 %	148	3,0 %	21,5 %	-3,9 %	-3,8	2,8

5.4 Tuleva kehitys

5.4.1 Ennusteen olettamat

Satakunnan hyvinvointialueen toteutuneen väestönkehityksen perusteella muodostettiin väestöennuste hyvinvointialueelle, kaikille hyvinvointialueen kunnille ja 250x250m väestöruuduille. Tulevaa väestönkehitystä mallinnettiin vuosien 2021–2040 ajalle. Ennuste sisältää ikäryhmittäisen tiedon hyvinvointialueen tulevasta väestönkehityksestä, huomioiden väestön ikääntymisen, syntyvyyden, kuolleisuuden sekä maan sisäisen ja kansainvälisen muuttoliikkeen vaikutuksen ikäryhmittäiseen kehitykseen.

Tulevan väestönkehityksen ennuste perustuu MDI:n väestöennustemalliin, joka on ns. demografinen komponenttimalli. Demografisessa komponenttimallissa väestönkehitystä mallinnetaan osatekijöittäin aiemmasta kehityksestä lasketuilla kertoimilla. Ennusteessa mallinnetaan erikseen erilaisin olettamin ja menetelmin jokaista väestönkehityksen osatekijää: syntyneitä, kuolleita, kuntaan muuttaneita (ns. tulomuutto), kunnasta muuttaneita (lähtömuutto), maahan muuttaneita ja maasta muuttaneita. Väestönkehityksen mallinnus huomioi alueelliset, ikäryhmittäiset, kieliryhmittäiset ja sukupuolittaiset erot väestönkehityksessä. Esimerkiksi eri ikäinen ja eri alueella asuva väestö muuttaa ennusteessa eriävin tavoin: esimerkiksi Siikaisissa asuvan muutot eroavat Porissa asuvan muutoista.

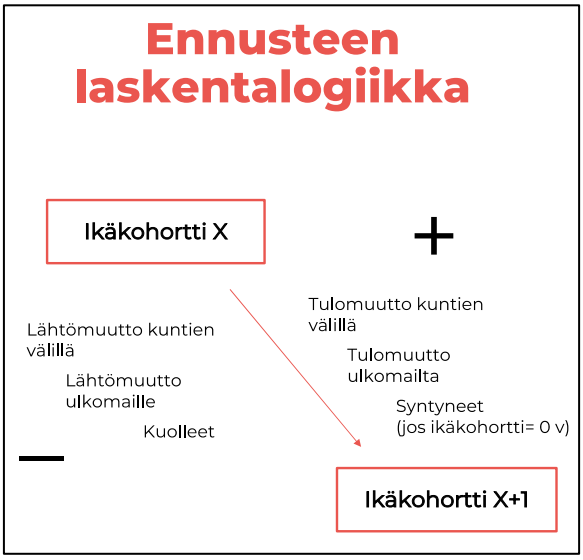

Kuva 17. Ennusteen laskentalogiikka

Ennusteessa jokaisen alueen väestö ikääntyy luonnollisesti ja jokaisena vuotena jokaisessa yksivuotisikäryhmässä mallinnetaan sukupuolittain kaikkien väestönkehityksen osatekijöiden vaikutusta ko. ryhmään. Tämän seurauksena ennusteessa väestön ikärakenne muuttuu ennustejakson aikana, mikä taas vaikuttaa muiden väestönkehityksen osatekijöiden toteumaan. Esimerkiksi väestön ikääntyessä ennusteessa kuolleiden määrä kasvaa, muuttoliikkeen ikärakenne muuttuu jne.

Satakunnan hyvinvointialueen väestöennusteen olettamat on esitetty alla olevassa taulukossa 3.

OSATEKIJÄ	OLETTAMA
Syntyvyys	Perustuu vuosiin 2017-2022. Oletus syntyvyyden maltillisesta kasvusta. Kieliryhmittäinen mallinnus kuntatasolla.
Kuolleisuus	Perustuu vuosien 2010–2019 kuolleisuuteen. Oletus eliniän kasvusta, myös vuosien 2010-2019 eliniän kasvu huomioitu. Vuodet 2020-2022 jätetty tarkoituksella huomiotta koronapandemian takia.
Muuttoliike maan sisällä	Perustuu vuosiin 2015–2022, tulo- ja lähtömuutto mallinnettu erikseen. Laskettu ikäryhmittäin ja sukupuolittain sekä kuntatasolla kieliryhmittäin.
Kansainvälinen muuttoliike	Perustuu vuosiin 2010–2022, ilman vuotta 2016, johon heijastuu vuoden 2015 poikkeuksellinen maahanmuutto. Kieliryhmittäinen mallinnus kuntatasolla.

Väestöennuste toteutettiin ensin kuntatasolla, jota tarkennettiin kuntien sisäisillä suur-, tilasto- ja pienalueiden[3] ennusteella (riippuen kunnasta) muissa kuin pienissä maaseutukunnissa. Myös 2000-luvun kuntaliitoskunnat irrotettiin omiksi ennustealueikseen. Näille ennustealueille muodostettiin tarkempi väestöennuste koko kunnan ennusteen viitekehyksessä siten, että yhteenlaskettuna saman kunnan alueet vastaavat koko kunnan ennustetta.

Tarkennetun tason väestöennuste yleistettiin 250mx250m väestöruuduille, jotta tulevan kehityksen ennustetta voidaan käyttää palveluverkon tarkasteluun ilman hallinnollisia rajoja. Yleistyksen olettamana oli, että jokaisessa tarkennetun ennustealueen ruudussa tarkasteltu ikäryhmä supistuu vastaavasti kuin tarkennetulla ennustealueella. Todellisuudessa kehitys ei luonnollisesti ole vastaavaa kaikissa väestöruuduissa, joten ennusteessa yksittäisten väestöruutujen kehitystä ei tule tulkita luotettavana kehityksenä, mutta laajemman alueen ruutujen kehitystä voi tulkita huomattavasti luotettavampana. On huomionarvoista, että eriävien ikärakenteiden takia yksittäistenkin väestöruutujen kehitys vaihtelee huomattavasti. Väestöruuduille vietiin tieto väestönkehityksestä vuosien 2021, 2025, 2030, 2035 ja 2040 yhteensä 20 ikäryhmässä.

Väestöennustetta ei tule tulkita kuten toteumaa, vaan aiemman kehityksen ja perusteltujen olettamien perusteella muodostettuna laskelmana. Tuleva väestönkehitys ei koskaan vastaa täysin ennakoitua kehitystä, mutta ennuste auttaa tunnistamaan keskeisiä osatekijöitä tulevasta väestönkehityksestä sekä arvioimaan näiden toteutumisen todennäköisyyttä.

5.4.2 Satakunnan väestönkehitys ennustejakson 2021-2040 aikana

Satakunnan krooninen väestön supistuminen uhkaa jatkua koko ennustejakson ajan. Ennusteessa Satakunnan hyvinvointialueen väestö vähenee 23 000 henkilöllä (-11 %) vuosien 2022-2040 aikana. Supistuminen on vuositasolla suhteellisen tasaista, väestö vähenee vastaavaa tahtia 2020- ja 2030-luvuilla. Muihin hyvinvointialueisiin verrattuna Satakunnan tuleva väestönkehitys kuuluu haastavimpien joukkoon: Satakunnan asukasluku vähenee henkilöinä mitattuna eniten kaikista hyvinvointialueista ennustejakson aikana, suhteellinen väestönmuutos on taas neljänneksi heikointa kaikista hyvinvointialueista.

Vaikka väestö vähentyy suhteellisen tasaisesti, väestöä supistavissa tekijöissä tapahtuu muutoksia ennustejakson aikana. 2020-luvun alussa väestöä vähentävät muuttotappiot maan sisällä ja kuolleiden enemmyys. 2030-luvun aikana väestön supistuminen on lähes täysin seurausta kuolleiden suuresta määrästä, sillä väestön ja etenkin nuorten ikäluokkien supistuessa muuttotappiot muulle maalle tulevat vähenemään. Koska väestön voimakas supistuminen perustuu lähes täysin negatiiviseen luonnolliseen väestönlisäykseen, tuleva supistuminen on lähes varmaa. Satakunnan täytyisi saada vuosittain erittäin suuria muuttovoittoja ulkomailta ja muusta maasta, jotta hyvinvointialueen väestö säilyisi edes ennallaan.

Vaikka väestö supistuu Satakunnassa lähes varmasti vuosien 2021-2040 aikana, supistumisen voimakkuus voi vaihdella ennakoidusta. Merkittävimmät tekijät, jotka voivat vahvistaa hyvinvointialueen väestönkehitystä ovat syntyvyyden kasvu ja kasvavat muuttovoitot ulkomailta.

[3] Suur- tilasto- ja pienalueet vastaavat pääasiassa kaupunginosia.

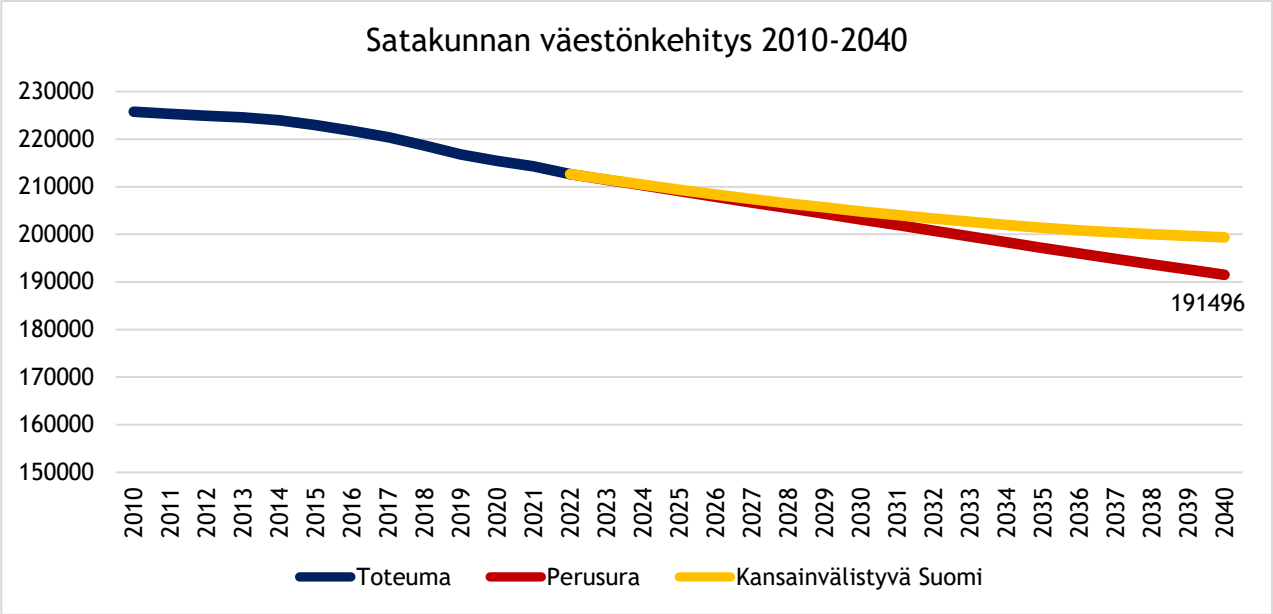

Kuvio 7. Satakunnan toteutunut ja ennakoitu väestönkehitys 2010-2040

Satakunnan syntyvyys laski 2010-luvulla merkittävästi ja ennuste olettaa, että syntyvyys kasvaa vain hieman tästä matalasta tasosta. Syntyvyys on jäänyt 2020-luvun toteumavuosina matalalle tasolle, mutta teoriassa syntyvyys voi elpyä tulevaisuudessa: esimerkiksi toivottu lapsiluku on Suomessa tällä hetkellä merkittävästi korkeampi kuin saavutettu lapsiluku (Väestöliitto 2023). Jos syntyvyys alkaa elpyä, myös Satakunnan väestön supistumisen tahti hidastuu. Vaikka syntyvyys elpyisi 2010-luvun alun korkeammalle tasolle, hyvinvointialueen väestö vähenee tästä huolimatta merkittävästi. On myös huomionarvoista, että työvoiman saatavuuteen tulevalla syntyvyydellä ei ole merkityksellistä vaikutusta vuosien 2021-2040 aikana.

Maahanmuutto voi sen sijaan vahvistaa Satakunnan työikäisen väestön ja työvoiman kehitystä ennustejakson aikana. Ennusteessa maahanmuuton on oletettu vastaavan ennustejakson aikana vuosien 2010-2022 keskitasoa. Kuviossa 7 on kuitenkin esitetty, miten Satakunnan väestönkehitys muuttuisi, jos ulkomailta saadut muuttovoitot 2,5 kertaistuisivat vuoteen 2040 mennessä. Tässä tapauksessa väestön supistuminen hidastuisi merkittävästi, mutta edes 2,5 kertainen maahanmuutto ei riitä kasvattamaan Satakunnan väestöä. Tällä olisi kuitenkin merkittävä vaikutus hyvinvointialueen työikäisen väestön kehitykselle.

Satakunnan sisällä erot väestönkehityksessä ovat olleet suuret ja säilyvät suurina. Eroja väestönkehityksessä selittää alueiden välillä etenkin väestön ikärakenteen erot. Kaikissa Satakunnan kunnissa jo nyt kuolleiden määrä ylittää syntyneiden määrän, mutta osassa kuntia kuolleiden määrä on moninkertaisesti syntyneiden määrää suurempi, kun taas osassa vain hieman syntyneiden määrää suurempi. Myös hyvinvointialueen sisällä tapahtuva muuttoliike sekä kansainvälinen muuttoliike eriyttävät hyvinvointialueen sisäistä väestönkehitystä.

Kuntatasolla henkilömäärinä mitattuna väestö vähenee eniten Porissa ja Raumalla: näissä kaupungeissa väestö vähenee noin 9 000 henkilöllä. Tätä kuitenkin selittää alueiden suuri väestöpohja, sillä suhteellinen väestönmuutos on Porissa ja Raumalla merkittävästi muuta hyvinvointialuetta maltillisempaa. Porin ja Rauman lisäksi ainoastaan Eurajoella väestö vähenee alle 10 prosentilla vuosien 2021-2040 aikana.

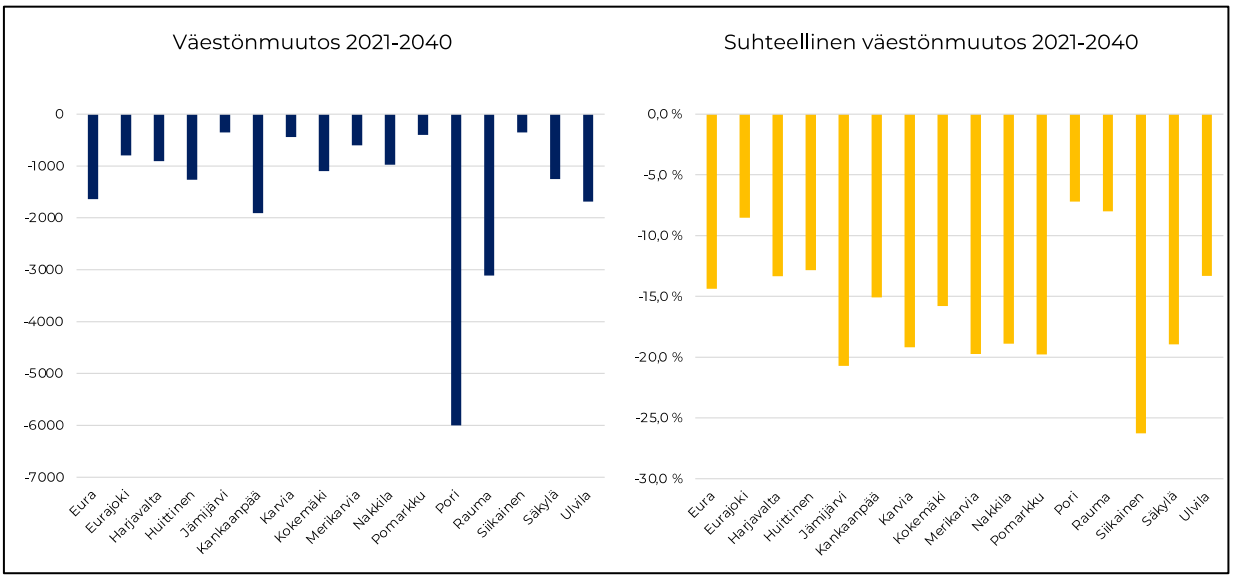

Kuvio 8. Satakunnan kuntatason väestönkehitys vuosien 2021-2040 aikana.

Muulla hyvinvointialueella väestö supistuu voimakkaasti. Suurimmassa osassa hyvinvointialueen kuntia väestö vähenee lähes 15 prosentilla ja muutamissa hyvinvointialueen kunnissa väestö vähenee lähes 20 prosentilla vuosien 2021-2040 aikana. Väestö vähenee erityisen voimakkaasti Pohjois-Satakunnassa, mutta myös esimerkiksi Säkylän ja Kokemäen seutukaupungeissa väestö vähenee huomattavan voimakkaasti. Ennakoidun kehityksen seurauksena yhä suurempi osa Satakunnan väestöstä keskittyy Porin ja Rauman kaupunkeihin: vuonna 2021 näissä kunnissa asui 57 prosenttia Satakunnan asukkaista, vuonna 2040 näissä kunnissa asuu 59,3 prosenttia hyvinvointialueen asukkaista.

Kuntarajojen sisällä erot väestönkehityksessä säilyvät suurina. 2010-luvun tavoin etenkin sisemmällä kaupunkialueella (käsittää Porin ja Rauman ydinkaupunkialueet) väestönkehitys on huomattavasti muuta hyvinvointialuetta vahvempaa. Sisemmällä kaupunkialueella väestö vähenee vuosien 2021-2040 aikana vain kolmella prosentilla eli 1 500 henkilöllä. Väestö ei ylipäätään supistu ennusteessa tällä alueella 2020-luvulla. Sisemmän kaupunkialueen väestö supistuu iäkkäästä ikärakenteesta seuraavan kuolleiden suuren määrän takia, mutta maahanmuutto sekä muusta hyvinvointialueesta saadut muuttovoitot kasvattavat alueen väestöä merkittävästi.

Myös ulommalla kaupunkialueella (Rauman ja Porin keskustaajamien muut alueet) väestönkehitys on Satakunnan keskitasoa maltillisempaa, joskin merkittävästi heikompaa kuin sisemmällä kaupunkialueella. Ulommalla kaupunkialueella väestö vähenee yhdeksällä prosentilla eli 4 500 asukkaalla. Ulommalla kaupunkialueella suurin supistumisen paine kohdistuu vanhempiin lähiöalueisiin, joiden väestö on jo nyt hyvin iäkästä ja joiden vetovoima muuttajien ryhmässä on vähäinen. On kuitenkin mahdollista, että sisemmän ja ulomman kaupunkialueen tuleva kehitys on osin tasaisempaa riippuen Porin ja Rauman uuden asuntotuotannon kohdentumisesta.

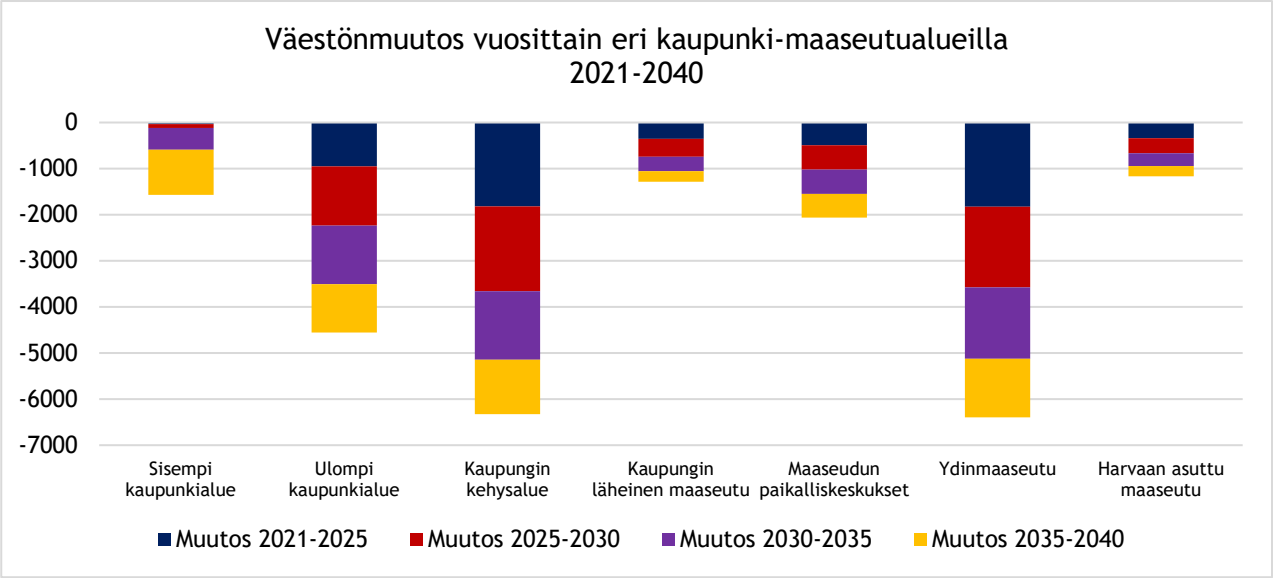

Kuvio 9. Väestönmuutos Satakunnan kaupunki-maaseutualueilla 2021-2040.

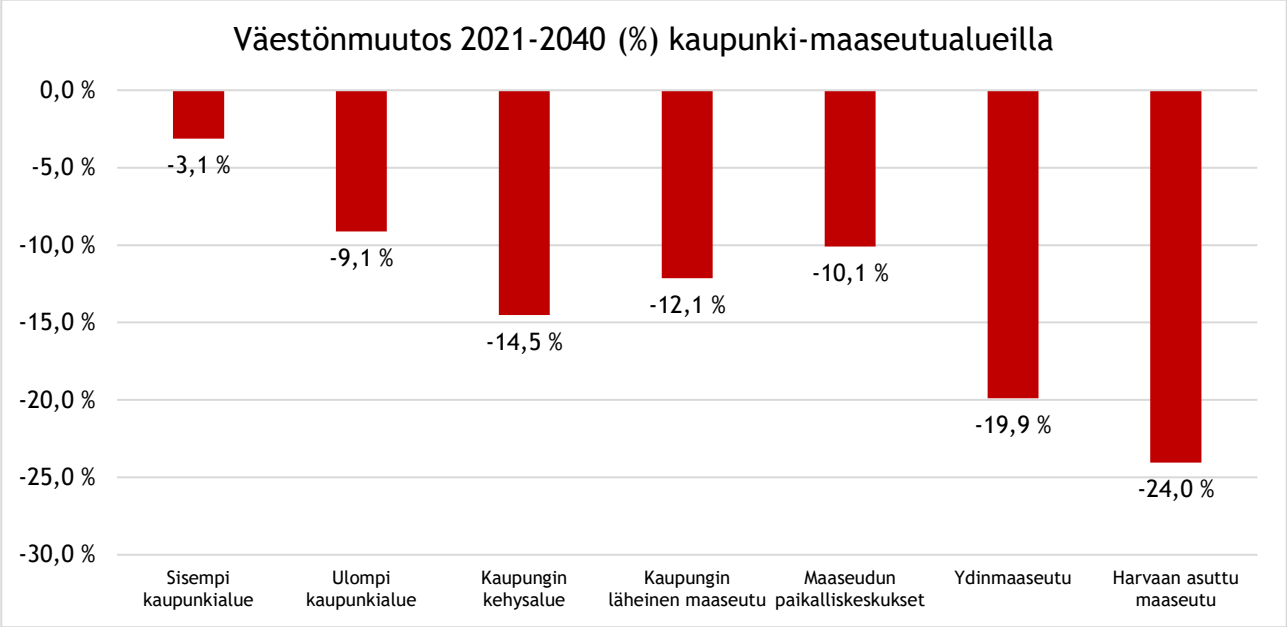

Kuvio 10. Suhteellinen väestönmuutos Satakunnan kaupunki-maaseutualueilla 2021-2040

Muilla Satakunnan alueilla väestö supistuu yli 10 prosentilla. Kehitys on kohtuullista maaseudun paikalliskeskuksissa (-10 %) kuten Huittisten ja Kankaanpään keskustoissa. Näillä alueilla kuntien omalta maaseutualueilta tuleva muuttoliike tasapainottaa väestönkehitystä 2010-luvun tavoin. Erityisen haastavaa ennakoitu väestönkehitys on ydinmaaseudulla ja harvaan asutulla maaseudulla, joissa väestö vähenee 20 – 24 prosentilla vuosien 2021-2040 aikana. Ydinmaaseudun ja harvaan asutun maaseudun supistuminen painottuu 2020-luvulle, jolloin iäkkään väestön muuttoliike ja kuolleisuus supistaa alueiden väestöpohjaa huomattavasti.

Ennustejakson aikana Satakunnan väestörakenteen painopiste jatkaa keskittymistä kohti kaupunkimaisempia alueita. Etenkin Porin ja Rauman kaupunkialueiden painoarvo kasvaa: noin puolet hyvinvointialueen väestöstä asuu Porin ja Rauman sisemmällä ja ulommalla kaupunkiseudulla vuonna 2040 (nyt 47 prosenttia). Myös maaseutualueet tiivistyvät, yhä suurempi osa maaseudun väestöstä asuu maaseudun paikalliskeskuksissa, eli pienten kaupunkien taajamissa. Erityisen haastavaa kehitys on osissa Pohjois-Satakunnan harvaan asuttua maaseutua, joka saattaa osin *de facto* autioitua.

5.4.3 Tuleva ikäryhmittäinen kehitys

Ikärakenteen muutokset ovat toteutuneen kehityksen tavoin merkityksellisempiä Satakunnan hyvinvointialueen näkökulmasta kuin pelkkä väestönmuutos. Satakunnan väestöpyramidi on esitetty kuviossa 11 vuosina 2021 ja 2040. Satakunnassa eläkeikäisen väestön osuus jatkaa kasvuaan ennustejakson aikana, ennustejakson lopussa noin joka kolmas hyvinvointialueen asukas on eläkeiässä. Erityisesti yli 75-vuotiaiden ja yli 85-vuotiaiden osuus väestöstä kasvaa voimakkaasti. Työikäisen väestön ja lasten osuus taas vähenee eläkeikäisen väestön osuuden kasvaessa. Vuonna 2040 noin 12,4 prosenttia hyvinvointialueen väestöstä on alle 15-vuotiaita ja 55 prosenttia on työiässä.

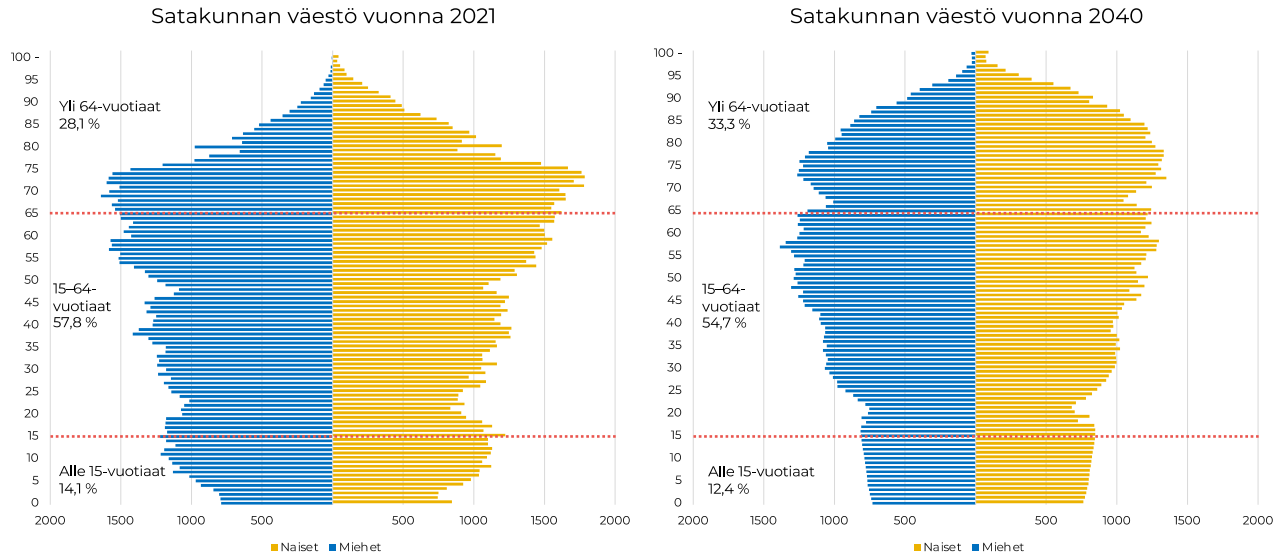

Kuvio 11. Satakunnan väestöpyramidi vuonna 2021 ja 2040.

Ikäryhmittäistä väestönmuutosta on kuvattu taulukossa 4 ja kuviossa 12. Ennustejakson aikana ainoastaan yli 75-vuotiaiden ikäryhmä kasvaa. Ikääntymisen rakenne muuttuukin ennustejakson aikana: 2010-luvulla kasvu painottui vielä 65–74-vuotiaisiin, mutta 2020-luvulla kasvua tapahtuu etenkin 75–84-vuotiaiden ikäryhmässä ja 2030-luvulla kasvua tapahtuu etenkin yli 85-vuotiaiden ikäryhmässä. Erityisesti jälkimmäisen ikäryhmän kasvu on huomattavaa: ikäryhmä noin kaksinkertaistuu 7 800 henkilöstä 14 800 henkilöön. Iäkkäämpien eläkeikäisten kehitys on seurausta suurten ikäluokkien ikääntymisprosessista.

Työikäisten satakuntalaisten määrä taas jatkaa supistumista ennustejakson aikana. Vuosien 2021-2040 aikana 20–64-vuotiaiden määrä supistuu noin 15 000 henkilöllä eli 14 prosentilla. Supistumista selittää lähes täysin Satakunnan ikärakenne. Eläkeikään siirtyy työiästä huomattavasti suurempia ikäryhmiä kuin työikäisten ikäryhmään siirtyy, minkä seurauksena työikäinen väestö supistuu. Tämä tekee supistumisesta jossain määrin vääjäämätöntä: vahva aluetalouden ja työpaikkojen kehitys voi vähentää merkittävästikin muuttotappioita, mutta aluetalous ei vaikuta ikärakenteen kehitykseen. Työikäisen väestön kehitys voi kuitenkin vahvistua huomattavastikin, jos maahanmuutto Satakuntaan lisääntyisi merkittävästi. Vaikka työikäinen väestö supistuu merkittävästi ennustejakson aikana, kehitys on maltillisempaa kuin 2010-luvulla.

Taulukko 4. Ikäryhmittäinen väestönkehitys 2021-2040

	Alle 20-vuotiaat	20–64-vuotiaat	65–74-vuotiaat	75–84-vuotiaat	Yli 85-vuotiaat
Vuosi 2021	41120	111306	31959	19819	7818
Vuosi 2025	38273	106278	29287	23704	8652
Vuosi 2030	34848	101450	27820	25739	10145
Vuosi 2035	31945	98245	26530	23860	13526
Vuosi 2040	31057	95856	23690	23252	14803

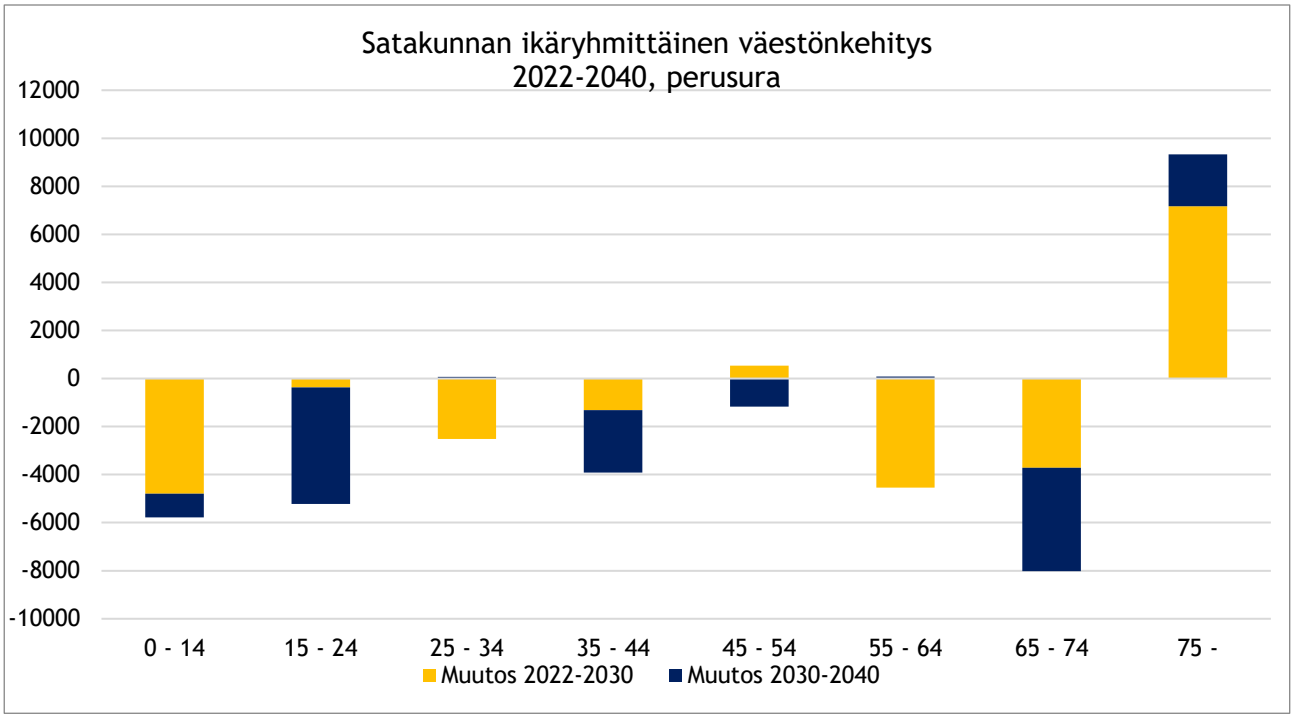

Kuvio 12. Väestönmuutos Satakunnassa ikäryhmittäin vuosien 2022-2040 aikana.

Lasten ikäryhmä supistuu etenkin 2020-luvun aikana, sillä syntyvyyden lasku 2010-luvulla ja oletettu tuleva matala syntyvyys supistavat yhä alle 15-vuotiaiden ikäryhmää. 2030-luvulla taas lasten ikäryhmää supistaa maltillisemmin vähenevä hedelmällisessä iässä oleva väestö. Koko ennustejakson aikana alle 15-vuotiaiden määrä vähenee noin 6 000 henkilöllä, vuosien 2021-2030 aikana lähes 5 000 henkilöllä. Lasten ikäryhmän kehitys voi vahvistua ennustejakson aikana, jos syntyvyys kasvaa merkittävästi.

Ikärakenteen kehityksen takia Satakunnan huoltosuhde heikkenee. Vanhushuoltosuhde, joka kuvaa eläkeikäisten määrää suhteessa sataan työikäiseen, kohoaa 48,7 eläkeikäisestä sataa työikäistä kohden 59 eläkeikäiseen sataa työikäistä kohden. Käytännössä Satakunnassa täytyy toteuttaa aiempaa suurempi määrä etenkin vanhustenhuollon palveluita nykyistä vähäisemmän työvoiman tarjoamilla resursseilla.

Hyvinvointialueen toiminnan kannalta pelkkä ikärakenteen kehitys hyvinvointialueen tasolla ei kerro kaikkea, sillä väestönkehityksen erot ovat suuret Satakunnan eri alueilla eriävien ikärakenteiden ja muuttoliikkeen suurten erojen seurauksena. Myös esimerkiksi työvoiman saatavuuden näkökulmasta Satakunnan sisäinen kehitys on huomionarvoista, sillä hyvinvointialue ei muodosta yhtä työssäkäyntialuetta, jolloin työvoiman saatavuuden täytyy tapahtua hyvinvointialuetta pienemmillä paikallisalueilla.

Taulukossa 5 on esitetty kuntatasolla Satakunnan vuosien 2021-2040 väestönkehitystä ikäryhmittäin. Yleisellä tasolla väestönkehityksessä on paljon yhtäläisyyksiä Satakunnan kuntien välillä, sillä lasten ja työikäisten määrä supistuu kaikissa kunnissa, kun taas 75–84-vuotiaiden ja yli 85-vuotiaiden määrä kasvaa käytännössä kaikissa kunnissa. Muutoksen suuruuksissa on kuitenkin huomattavan suuria eroja.

Määrälliset muutokset ovat luonnollisesti suurimpia suurimmissa kunnissa, Porissa ja Raumalla. Suhteellisten muutosten näkökulmasta etenkin Pohjois-Satakunnan kehitys on pääsääntöisesti Porin ja Rauman seutua merkittävästi heikompaa etenkin työikäisen väestön ryhmässä. Porin ja Rauman seuduilla työikäinen väestö vähenee noin 13 prosentilla vuoteen 2040 mennessä, Pohjois-Satakunnassa taas työikäinen väestö vähenee jopa 26 prosentilla. Kuntatasolla kehitys oli erityisen haastavaa pienemmissä maaseutukunnissa, myös Porin ja Rauman seuduilla. Siikaisissa, Pomarkussa ja Jämijärvellä työikäinen väestö uhkaa supistua yli 30 prosentilla. Myös osassa seutukaupunkeja kehitys on hyvin haastavaa: Kokemäen ja Säkylän työikäinen väestö supistuu ennusteessa yli neljänneksellä ja Kankaanpään lähes neljänneksellä. Työikäisen väestö vähenee maltillisesti lähinnä Eurojoella (-4,8 %). Porissa ja Raumalla työikäinen väestö uhkaa supistua noin 10 prosentilla.

Lasten ikäryhmässä muutokset ovat suuria, mutta erot Satakunnan eri alueiden välillä ovat hillitympiä. Kaikissa alueen kunnissa lasten määrä uhkaa vähentyä voimakkaasti etenkin 2020-luvulla, sillä syntyvyys laski 2010-luvulla hyvin voimakkaasti. 2030-luvun kehitys on osin riippuvainen tulevan syntyvyyden tasosta: syntyvyyden noustessa osassa kuntia (etenkin Pori, Rauma ja Eurajoki) lasten ikäryhmä voi alkaa elpyä. Kunnissa, joissa työikäinen väestö supistuu voimakkaasti, lasten määrä oletettavasti vähenee entisestään 2030-luvun aikana hedelmällisessä iässä olevan väestön supistuessa merkittävästi nykyisestä.

Taulukko 5. Ennustettu väestönkehitys ikäryhmittäin Satakunnan kunnissa 2021-2040

		Alle 15-vuotiaat	20–64-vuotiaat	65-74-vuotiaat	75–84-vuotiaat	Yli 85-vuotiaat
Porin seutu	Harjavalta	-356	-609	-364	4	250
	Huittinen	-515	-919	-432	207	344
	Kokemäki	-466	-903	-308	108	198
	Merikarvia	-167	-286	-212	83	85
	Nakkila	-399	-626	-258	-40	136
	Pomarkku	-153	-291	-124	13	64
	Pori	-3243	-4235	-2599	1392	2729
	Ulvila	-732	-913	-557	33	412
Rauman seutu	Eura	-719	-976	-453	185	366
	Eurajoki	-521	-226	-268	171	363
	Rauma	-1398	-2317	-1327	585	1146
	Säkylä	-416	-898	-304	119	205
Pohjois-Satakunta	Jämijärvi	-156	-270	-101	36	49
	Kankaanpää	-658	-1565	-713	459	517
	Karvia	-109	-266	-183	76	103
	Siikainen	-89	-248	-97	0	43

		Alle 15-vuotiaat	20–64-vuotiaat	65-74-vuotiaat	75–84-vuotiaat	Yli 85-vuotiaat
Porin seutu	Harjavalta	-28,4 %	-18,3 %	-31,4 %	0,5 %	90,7 %
	Huittinen	-27,7 %	-18,6 %	-27,6 %	20,6 %	87,6 %
	Kokemäki	-37,9 %	-25,5 %	-26,5 %	14,9 %	67,1 %
	Merikarvia	-28,3 %	-20,6 %	-37,9 %	24,5 %	46,4 %
	Nakkila	-38,8 %	-24,0 %	-33,0 %	-7,2 %	68,2 %
	Pomarkku	-40,4 %	-30,1 %	-35,7 %	5,9 %	64,3 %
	Pori	-20,6 %	-9,5 %	-22,1 %	18,8 %	93,7 %
	Ulvila	-26,6 %	-14,2 %	-30,7 %	2,7 %	112,3 %
Rauman seutu	Eura	-30,6 %	-17,0 %	-26,0 %	17,4 %	81,7 %
	Eurajoki	-25,3 %	-4,8 %	-19,0 %	21,5 %	141,1 %
	Rauma	-18,9 %	-11,1 %	-23,9 %	17,3 %	80,5 %
	Säkylä	-36,5 %	-27,5 %	-27,1 %	17,2 %	71,3 %
Pohjois-Satakunta	Jämijärvi	-47,4 %	-32,4 %	-34,1 %	22,7 %	70,2 %
	Kankaanpää	-27,4 %	-24,3 %	-34,1 %	39,7 %	115,6 %
	Karvia	-28,2 %	-24,1 %	-40,6 %	30,7 %	98,5 %
	Siikainen	-40,8 %	-39,8 %	-36,4 %	0,1 %	59,9 %

Eläkeikäisten ikäryhmässä 65–74-vuotiaiden määrä vähenee kaikissa kunnissa suurten ikäluokkien ikääntymisen seurauksena 2020-luvun aikana. 75–84-vuotiaiden määrä taas kasvaa kaikissa kunnissa 2020-luvulla. 2030-luvulla ikäryhmä supistuu useimmissa kunnissa. Lopputuloksena vuonna 2040 kuntien välillä on hajontaa 75–84-vuotiaiden ikäryhmän koossa: Osassa kuntia ikäryhmä on merkittävästi nykyistä suurempi vuonna 2040, osassa taas jopa hieman pienempi ikärakenteen, kuolleisuuden ja iäkkäiden muuttojen seurauksena. Yli 85-vuotiaan väestön voimakas kasvu yhdistää kaikkia Satakunnan kuntia, etenkin 2030-luvun aikana ikäryhmä kasvaa erittäin voimakkaasti kaikissa hyvinvointialueen kunnissa. Kasvutahdissa on kohtuullisia eroja. Pääsääntöisesti yli 85-vuotiaiden määrä kasvaa suhteellisesti mitattuna nopeammin kaupungeissa, joihin kohdistuu kohtuullisesti iäkkäiden muuttoja maaseutualueilta palveluiden ja asumisen ratkaisuiden vaikutuksesta.

Ennustejakson väestönkehityksen seurauksena etenkin lasten ja työikäisten ikäryhmät tulevat keskittymään aiempaa vahvemmin Porin ja Rauman kaupunkeihin. Vuonna 2040 yli 60 prosenttia Satakunnan lapsista ja työikäisistä asuu näissä kahdessa kaupungissa. On huomionarvoista, että tämä keskittyminen on pääosin ”epäsuoraa”, keskittyminen ei niinkään johdu muuttoliikkeestä, vaan eriävästä väestönkehityksestä alueiden välillä (toisissa kunnissa ikäryhmät supistuvat voimakkaammin, jolloin maltillisemman supistumisen kuntien painoarvo kasvaa).

Eläkeikäisten ryhmässä keskittyminen on vähäisempää, minkä seurauksena ikärakenteen kuilu kasvaa Satakunnassa. Tämän seurauksena jo ennestään suuret erot vanhushuoltosuhteessa (eläkeikäisiä sataa työikäistä kohden) tuleva kasvamaan entisestään. Vaikka vanhushuoltosuhde kasvaa kaikissa kunnissa, kasvun voimakkuudessa erot ovat suuria. Vuonna 2040 Porissa ja Raumalla on hieman yli 50 eläkeikäistä sataa työikäistä kohden, kun taas toisessa ääripäässä Siikaisissa on yli 100 eläkeikäistä sataa työikäistä kohden (eli kunnassa on enemmän eläkeikäisiä kuin työikäisiä).

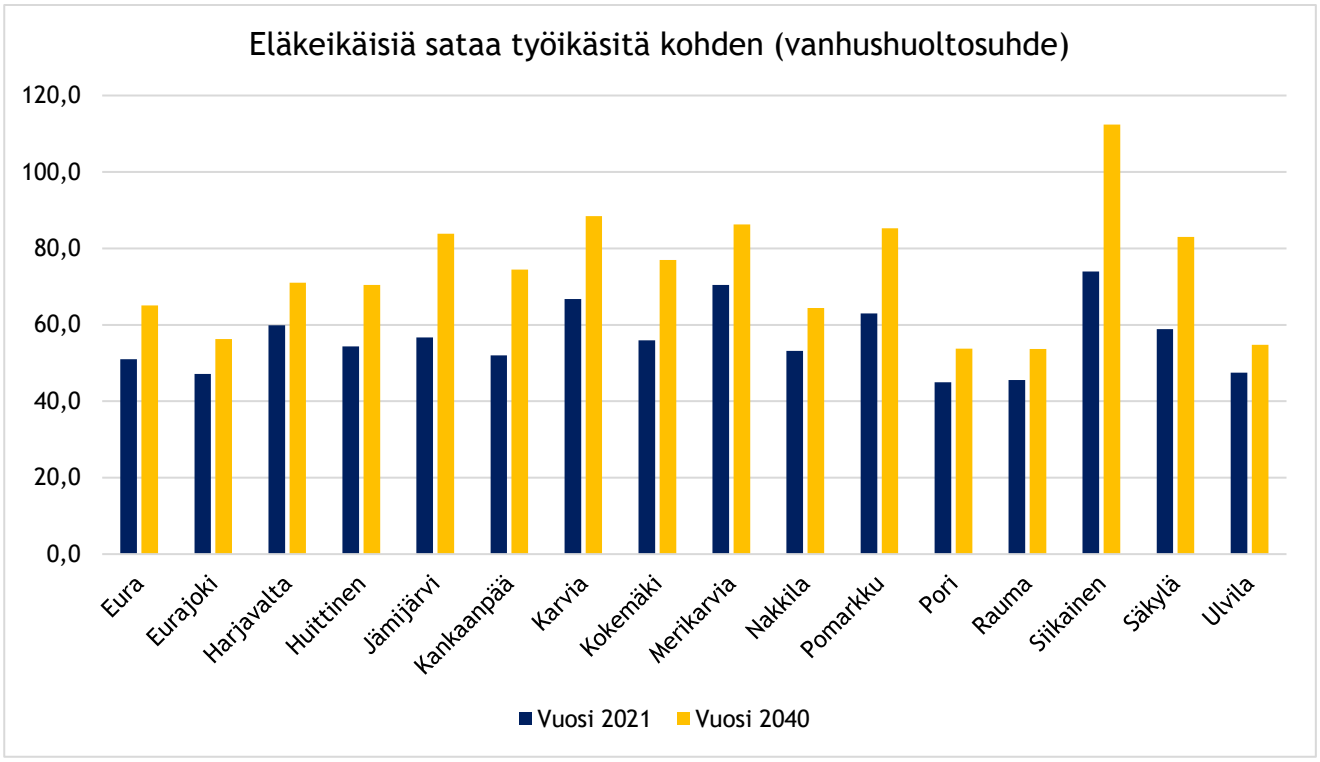

Kuvio 13. Vanhushuoltosuhde Satakunnan kunnissa vuosina 2021 ja 2040.

Ikäryhmittäiset muutokset vaihtelevat myös kuntarajojen sisällä. Koko väestö keskittyy ennustejakson aikana kohti kaupunkimaisimpia alueita, myös esimerkiksi Porin ja Rauman haja-asutusväestön osuus laskee ennustejakson aikana. Vastaava kehitys on havaittavissa myös useimmissa ikäryhmissä taulukossa 6. Porin ja Rauman keskustaajamat kattava sisempi ja ulompi kaupunkialue kehittyvät muita alueita vahvemmin käytännössä kaikissa ikäryhmissä vuosien 2021-2040 aikana. Vaikka väestö vähenee näillä alueilla, supistuminen on huomattavasti muita alueita maltillisempaa. Koska sisemmällä ja ulommalla kaupunkialueella lasten ja työikäisten ryhmä kehittyy muuta hyvinvointialuetta otollisemmin, yhä suurempi osa Satakunnan lapsista ja työikäisistä asuu kyseisillä alueilla tulevaisuudessa. Myös maaseutualueilla yhä suurempi osa väestöstä asuu taajamissa, kuten maaseudun paikalliskeskuksissa. Lasten ja työikäisten määrä vähenee erityisen voimakkaasti ydin- ja harvaan asutulla maaseudulla. Väestön keskittyessä taajamiin, haja-asutusalueiden

väestöllinen painoarvo laskee entisestään. Suurin osa haja-asutusalueista säilynee kuitenkin yhä asuttuina, mutta vuosi vuodelta pienenevällä väestöntiheydellä.

Yli 75-vuotias väestö kasvaa kuitenkin huomattavasti kaiken tyyppisillä Satakunnan alueilla vuosien 2021-2040 aikana. Etenkin yli 85-vuotiaiden ryhmässä kasvu on huomattavan suurta kaiken tyyppisillä alueilla, vaikka suurin määrällinen kasvu tapahtuukin sisemmällä ja ulommalla kaupunkialueella. Ikääntymiskehitys ei siis pääty ennustejakson aikana edes alueilla, joissa ikärakenne on jo nyt hyvin iäkästä. Ennustejakson lopussa väestön ikärakenne on erityisen iäkästä ydinmaaseudulla ja harvaan asutulla maaseudulla, mutta myös sisemmällä kaupunkialueella, jonka iäkästä väestöä kasvattaa ulommalta kaupunkialueelta ja kaupunkien kehysalueelta tuleva muuttoliike (esim. pientaloalueilta kerrostaloalueille).

Taulukko 6. Ikäryhmittäinen väestönkehitys kaupunki-maaseutualueilla vuosien 2021-2040 aikana

	Alle 20-vuotiaat	20-64-vuotiaat	65-74-vuotiaat	75-84-vuotiaat	Yli 85-vuotiaat
Sisempi kaupunkialue	-930	-2241	-1411	919	2093
Ulompi kaupunkialue	-2355	-2371	-1525	564	1135
Kaupungin kehysalue	-2726	-3556	-1859	450	1364
Kaupungin läheinen maaseutu	-659	-744	-448	192	372
Maaseudun paikalliskeskukset	-976	-1688	-831	562	870
Ydinmaaseutu	-2090	-4148	-1854	696	1001
Harvaan asuttu maaseutu	-326	-701	-340	50	149

	Alle 20-vuotiaat	20-64-vuotiaat	65-74-vuotiaat	75-84-vuotiaat	Yli 85-vuotiaat
Sisempi kaupunkialue	-12,9 %	-8,2 %	-19,2 %	16,3 %	76,9 %
Ulompi kaupunkialue	-20,3 %	-8,7 %	-23,5 %	16,0 %	116,3 %
Kaupungin kehysalue	-29,6 %	-15,8 %	-27,9 %	11,4 %	103,0 %
Kaupungin läheinen maaseutu	-29,4 %	-13,9 %	-25,7 %	20,8 %	101,8 %
Maaseudun paikalliskeskukset	-24,4 %	-16,3 %	-25,8 %	27,6 %	104,5 %
Ydinmaaseutu	-35,1 %	-25,9 %	-33,5 %	21,4 %	73,3 %
Harvaan asuttu maaseutu	-37,6 %	-30,5 %	-36,4 %	9,4 %	64,4 %

Kartassa 6 on kuvattu tarkemmin eläkeikäisen väestön kehitystä 1kmx1km ruuduissa vuosien 2021-2040 aikana. 65-74-vuotiaiden supistuminen kattaa käytännössä koko Satakunnan, joskin todellisuudessa ennustejakson aikana on oletettavissa, että ikäryhmä myös kasvaa pistemäisesti. 75-84-vuotiaiden ja yli 85-vuotiaiden kartat ovat sen sijaan eriytyneitä kehitykseltään. Kasvu näissä ryhmissä kohdistuu ensisijaisesti taajamiin sekä tiheämmin asutuille maaseudun alueille (kuten kylät). Haja-asutusalueilla ikäryhmät taas supistuvat. Eriytynyt kehitys linkittyy kuntien sisäiseen muuttoliikkeeseen sekä muuttuviin asumisen ja elämisen tarpeeseen iäkkäimmissä ikäryhmissä: läheisten palveluiden, pienempien saavutettavien asuntojen, kerrostaloasuntojen jne. merkitys korostuu iäkkäämmissä ikäryhmissä jo pelkästään terveydellisistä syistä. Tämä heijastuu taas muuttoliikkeeseen, joka keskittää iäkästä väestöä tiiviimmin asutuille alueille.

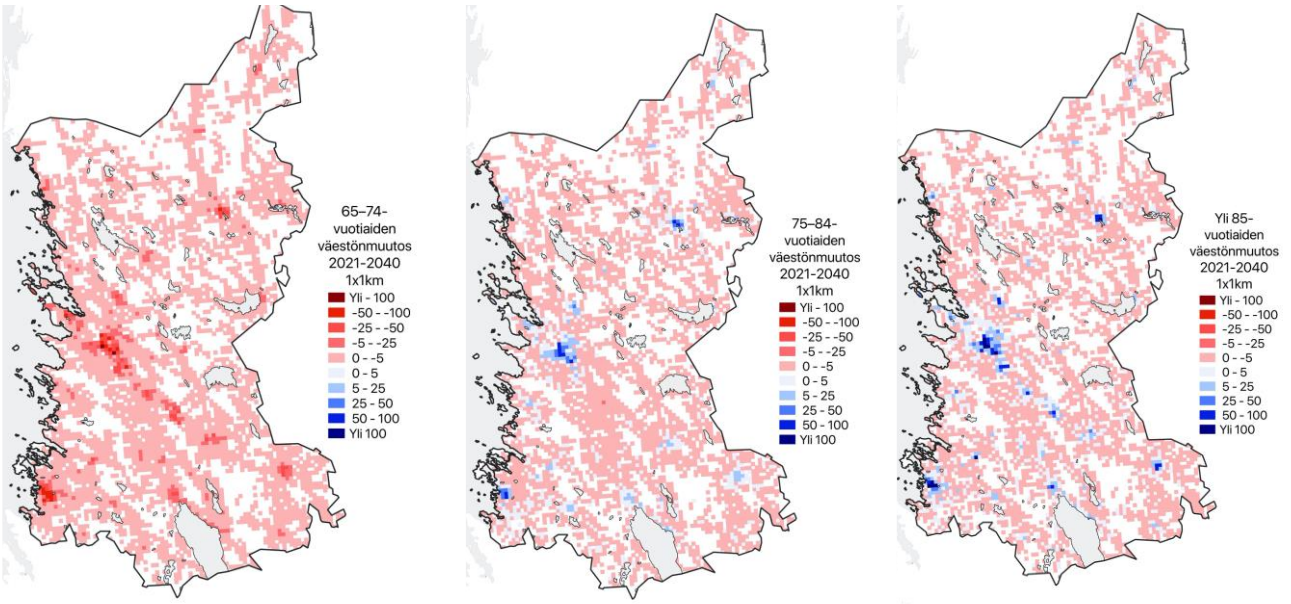

Kartta 6. Yli 64-vuotiaiden ikäryhmien ennustettu kehitys Satakunnassa 1x1km ruuduissa

5.5 Johtopäätökset Satakunnan väestönkehityksestä ja demografiasta

5.5.1 Johtopäätökset toteutuneesta kehityksestä

Satakunnan hyvinvointialue aloitti toimintansa haastavassa demografisessa toimintaympäristössä. Hyvinvointialueen väestöpohja on supistunut kroonisesti muuttoliikkeen sekä kuolleiden huomattavan enemmyyden takia. Satakunnan väestörakenne on useimpia hyvinvointialueita iäkkäämpi ja huoltosuhde on keskimääräistä hyvinvointialuetta haastavampi. Satakunnan hyvinvointialueen työikäinen väestö ja tämän seurauksena työllinen työvoima ovat supistuneet voimakkaasti etenkin 2010-luvulla. Keskeisenä haasteena on väestön ikärakenteesta kumpuava korostunut palveluntarve, johon täytyy vastata keskimääräistä hyvinvointialuetta pienemmillä ja alati supistuvilla resursseilla.

Satakunnan nykyinen väestörakenne ja tähän liittyvät ominaispiirteet ovat seurausta pitkistä väestönkehityksen prosesseista, jotka taas linkittyvät laajempaan Satakunnan ja muun maan aluekehitykseen. Satakunnan väkiluku on supistunut jokaisena vuonna vuodesta 1984 lähtien, jolloin hyvinvointialueella asui lähes 32 000 asukasta enemmän kuin vuoden 2022 lopussa. Pitkään jatkunut väestön supistuminen linkittyy Satakunnan ja laajemmin koko maan kokemaan elinkeino- ja aluerakenteen murrokseen. Teollisuuden merkityksen vähentyessä ja Suomen muuttuessa tieto- ja palveluyhteiskunnaksi teollisuusvetoinen maakunta ilman omaa yliopistoa alkoi menettää suuria määriä muuttajia muulle maalle, etenkin Turun-, Tampereen ja Helsingin kaupunkiseuduille.

Väestön supistumisesta huolimatta eläkeikäisen väestön määrä on kasvanut voimakkaasti 2000-luvun aikana Satakunnassa, jossa eläkeikäinen väestö kasvoi noin 20 000 henkilöllä vuosien 2020-2022 aikana. Kaikki väestön supistuminen on siis tapahtunut muissa kuin eläkeikäisten ryhmässä. Työikäisten ikäryhmää supisti sekä muuttotappiot että eläkeikään siirtyneet suuret ikäluokat. Lasten ikäryhmää supisti epäsuorasti hedelmällisessä iässä olevan väestön väheneminen sekä syntyvyyden merkittävä lasku 2010-luvulla. 2000-luvun ikääntyminen ei kuitenkaan heijastu vielä erityisen voimakkaasti palveluntarpeeseen, sillä kasvu painottui nuorempiin eläkeikäisten ryhmiin, joissa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden tarve ei poikkea merkittävästi työikäisistä (joskin osan eläköityneiden siirtymä työterveydenhuollosta julkisen terveydenhuollon piiriin lisäsi jossain määrin palveluntarvetta).

Satakunta ei myöskään muodosta yhtä demografista toimintaympäristöä, vaan erot hyvinvointialueen sisällä väetön nykytilassa ja kehityksessä ovat huomattavan suuret. Porin ja Rauman seuduilla ja etenkin Porin ja Rauman kaupunkialueilla väestönkehitys on huomattavasti hyvinvointialueen keskitasoa vahvempaa. Tämä kuitenkin tarkoittaa, että muulla hyvinvointialueella väestön kehitys on merkittävästi hyvinvointialueen keskitasoa heikompaa. Erityisen haastavaa väestönkehitys on maaseutualueilla ja etenkin Pohjois-Satakunnassa. Hyvinvointialueen sisäisiä

väestönkehityksen eroja selitti ikärakenteen erot, maahanmuuton kohdistuminen kaupunkialueille ja hyvinvointialueen sisäinen keskittävä muuttoliike.

2010-luvun väestönkehitystä leimasikin väestön vahva keskittyminen. Koko maan tasolla väestö keskittyi kohti suurimpia kaupunkiseutuja ja välillisesti suurimmille hyvinvointialueille. Yksittäisten maakuntien ja nykyisten hyvinvointialueiden sisällä väestö keskittyi muusta maakunnasta kohti keskuskaupunkeja, seuduilla maaseutukunnista kohti paikalliskeskuksia ja kuntien sisällä haja-asutusalueilta kohti taajamia. Satakunnan näkökulmasta eri aluetasojen keskittyvä kehitys on tarkoittanut väestön keskittymistä muun Satakunnan alueelta kohti Poria ja Raumaa, seuduittain esimerkiksi väestön keskittymistä Huittisten ja Kankaanpään kaltaisiin seutukaupunkeihin läheisistä maaseutukunnista ja maaseutukuntien sisällä väestön keskittymistä haja-asutusalueilta kuntakeskuksiin.

Hyvinvointialueen näkökulmasta keskittyvä väestönkehitys siirtää alueen sisällä palveluntarvetta sekä potentiaalisia henkilöstöresursseja alueelta toiselle. Tätä voi tulkita palveluverkon kannalta haasteena, sillä aiempi palveluverkko ei välttämättä ole enää optimi nykyiselle tai tulevalle väestörakenteelle. Samalla myös palvelutarpeen kehitys voi olla yksittäisillä alueille täysin eroavaa koko hyvinvointialueen kehityksestä.

Koska väestön keskittyminen vaihtelee ikäryhmittäin, pelkkä väestöosuuksien kehitys ei kerro kaikkea. Satakunnassa väestön keskittyminen kohti taajamia ja etenkin kohti Porin ja Rauman kaupunkialueita olikin ensisijaisesti työikäisen väestön ja lasten keskittymistä. Eläkeikäinen väestö kasvoi taas suhteellisen tasaisesti kuntatasolla kaikilla alueilla. Yhä suurempi ja kasvava osa Satakunnan työikäisistä ja lapsista asuu kaupunkimaisilla alueilla, kun taas eläkeikäinen väestö (ja tästä kumpuava kasvava palveluntarve) jakaantuu tasaisemmin ympäri hyvinvointialuetta. Kuntarajojen sisällä haja-asutusalueiden kehitys oli lähes kaikissa kunnissa taajamia heikompaa.

Vaikka Satakunnan demografinen toimintaympäristö on keskimääräistä hyvinvointialuetta haastavampi, muu toimintaympäristö on suhteellisen kilpailukykyinen. Satakunnan vahvan työllisyysasteen seurauksena supistunut työikäinen väestö on tehokkaasti työmarkkinoiden käytössä. Satakunnan iäkäs väestö on myös suhteellisen tervettä. Ikävakioituna Satakunnan hyvinvointialueen väestö on keskimääräistä hyvinvointialuetta terveempää, joka vähentää palveluntarvetta nyt ja tulevaisuudessa. Myös väestönkehityksen näkökulmasta Satakunnassa on yhä alueita, joissa väestönkehitys on vahvaa ja joiden vetovoima on hyvä. Suurimmat haasteet paikantuvatkin hyvinvointialueen harvaan asutuille reuna-alueille ja pienempiin kaupunkeihin. Satakunta ei poikkea tässä kuitenkaan juuri yhdestäkään hyvinvointialueesta: myös kasvavilla hyvinvointialueella syrjäisemmät reuna-alueet supistuvat voimakkaasti.

5.5.2 Johtopäätökset tulevasta kehityksestä

Satakunnan hyvinvointialueen tulevaa väestönkehitystä mallinnettiin aiempaan kehitykseen perustuvalla vuoteen 2040 asti ulottuvalla väestöennusteella. Koska väestöennuste on mallinnus aiemmasta kehityksestä, sitä ei tule tulkita toteumana vaan perusteltuna laskelmana, johon liittyy luontaisesti epävarmuutta. Väestöennusteiden tuloksista onkin tärkeä tunnistaa kehityksen osatekijät, jotka ovat osin vääjäämättömiä ja tekijät, joissa on ”liikkumavaraa”. Esimerkiksi iäkkään väestön voimakas kasvu Satakunnassa on lähes vääjäämätöntä, sillä lähinnä kuolleisuus tuottaa variaatiota hyvin iäkkään väestön kehitykseen. Työikäisen väestön kehityksessä on sen sijaan enemmän liikkumavaraa: lisääntyvä maahanmuutto ja mahdollinen muuttoliike muusta maasta voivat merkittävästikin muuttaa työikäisen väestön kehitystä suuntaan tai toiseen.

Väestöennusteessa Satakunnan väestönkehitys jatkuu huomattavan negatiivisena. Tuleva supistuminen on seurausta osin aiemmasta kroonisesta supistumisesta, sillä Satakunnan väestöä vähentää kuolleiden huomattavasti syntyneitä suurempi määrä. Satakunnan nykyisen ikärakenteen seurauksena hyvinvointialueen väestö tulee vähentymään lähes varmasti: hyvinvointialueen täytyisi saada poikkeuksellisen suuria muuttovoittoja vuosittain, jotta väestö pysyisi ennallaan. Satakunnan hyvinvointialueen onkin mielekästä varautua myös tulevaisuudessa jatkuvaan väestön supistumiseen ja tämän laajempiin aluetason vaikutuksiin.

Aiemman kehityksen tavoin Satakunnan ennakoitu väestönkehitys ei ole yhtäläistä hyvinvointialueen sisällä. Vaikka väestö supistuukin merkittävästi hyvinvointialueen tasolla, Porin ja Rauman kaupunkialueilla väestö ei supistu erityisen voimakkaasti, minkä seurauksena väestönkehitys ei ole näillä alueilla vastaava haaste kuin koko hyvinvointialueen tasolla. Tuleva väestönkehitys on taas haastavaa jo Porin ja Rauman maaseutualueilla ja toissijaisissa taajamissa (kuten

Meri-Porissa, liitoskunnissa jne.). Myöskään muun hyvinvointialueen kehitys ei ole yhtäläistä. Seutukaupunkien taajamissa väestönsupistuminen on vielä kohtuullista, mutta samojen kuntien maaseutualueilla väestö vähenee jo hyvin voimakkaasti. Varsinaisissa maaseutukunnissa ja etenkin ydinmaaseudulla ja harvaan asutulla maaseudulla väestö vähenee hyvin voimakkaasti. Pohjois-Satakunnassa kehitys on poikkeuksellisen haastavaa ja syrjäisempiä harvaan asutun maaseudun alueita saattaa autioitua ennustejakson aikana.

Eriävän kehityksen seurauksena väestö jatkaa keskittymistään Satakunnassa. Porin ja Rauman kaupunkialueiden osuus koko hyvinvointialueen väestöpohjasta kasvaa entisestään. Vastaavasti maaseudun paikalliskeskusten osuus maaseutualueiden väestöstä tulee kasvamaan, myös pienemmissä kunnissa kuntakeskusten ja kirkonkylien osuus väestöstä kasvaa. On tärkeä huomioida, että väestön osuuden kasvu ei tarkoita väestönkasvua: väestö vähenee, mutta tiheämmin asutuilla alueilla hitaammin kuin vähemmän tiheämmin asutuilla alueilla. Väestön keskittymistä Satakunnassa voi pitää suhteellisen varmana, sillä keskittyminen ei niinkään ole seurausta hyvinvointialueen sisäisestä muuttoliikkeestä vaan ikärakenteen eroista ja tästä seuraavasta kuolleisuuden eroista.

Aiempaa suurempi osa Satakunnan väestöstä tulee sijoittumaan taajamiin ja asutuskeskuksiin. Väestön etäisyys suhteessa palveluihin tulee tämän seurauksena vähentymään: palveluiden aikaetäisyys suhteessa väestöpohjaan pienenee. On kuitenkin huomionarvoista, että palveluntarve säilyy myös haja-asutusalueilla, jotka muuttuvat vain aiempaa harvemmin asutuiksi. Tämä voi haastaa osaa palveluntuotannosta, joiden tehokas toiminta vaatii tiettyä asiakasmäärää tietyllä etäisyydellä.

Satakunnan hyvinvointialueen palveluverkon ja palveluiden tulevan toteutuksen kannalta on tärkeä tunnistaa huomattavat ikäryhmittäiset kehityserot, alueelliset erot ja näiden eriävät vaikutukset. Vaikka väestö vähenee, kaikki ikäryhmät eivät kehity vastaavasti tai edes supistu tulevaisuudessa. Lisäksi väestönkehityksen alueittaiset erot korostuvat ikäryhmittäin entisestään.

Lasten ikäryhmä supistuu etenkin 2020-luvulla. Supistuminen johtuu 2010-luvun laskeneesta syntyvyydestä. Voimakkain supistuminen kohdistuu peruskouluikäisiin, joiden supistumista voi pitää lähes varmana, sillä tulevaisuudessa peruskoulun aloittavat ikäluokat ovat jo syntyneet ja ovat kooltaan merkittävästi nykyisiä peruskouluikäisten ikäluokkia pienempiä. Etenkin peruskouluikäisten supistuminen on suhteellisen vastaavaa kaikilla Satakunnan alueilla. Alle peruskouluikäisten kehitykseen liittyy enemmän epävarmuutta, sillä syntyvyyden kehitys vaikuttaa huomattavasti tähän ikäryhmään. Vastaavasti peruskouluikäisten kehitys 2030-luvulla on samasta syystä epävarmaa. Syntyvyyden kasvu voi elvyttää lasten ikäryhmiä 2030-luvulla maltillisemmin kehittyvillä alueilla, mutta voimakkaasti supistuvilla alueilla lasten määrä tulee lähes varmasti vähenemään myös 2030-luvulla.

Satakunnan hyvinvointialueen näkökulmasta lasten ikäryhmän ennakoitu kehitys tuottaa selkeitä ja suoria vaikutuksia osaan palvelutoiminnasta. Etenkin peruskouluikäisille suunnattujen palveluiden tarve tulee lähes varmasti laskemaan kaikkialla Satakunnassa voimakkaan ja alueellisesti tasaisen supistumisen seurauksena. Koska syntyvyys laski myös laajalti eri sosioekonomisissa ryhmissä, myös tiettyihin sosioekonomisiin ryhmiin linkittyvä lasten palveluntarve oletettavasti vähenee. Pidemmän ajanjakson aikana lasten ryhmä keskittyy Porin ja Rauman kaupunkialueille, joissa palvelutarpeen kehitys ei vähene muuta hyvinvointialuetta vastaavasti. Erityisesti Pohjois-Satakunnassa sekä ydinmaaseudulla ja harvaan asutulla maaseudulla lasten määrä vähenee huomattavasti ja tämän seurauksena lapsille suunnattujen palveluiden tarve vähenee huomattavasti.

Työikäinen väestö supistuu ennustejakson aikana voimakkaasti Satakunnassa, sillä eläkeikään siirtyy huomattavasti suurempia ikäryhmiä kuin työikään siirtyy. Työikäisen väestön ennusteeseen liittyy kuitenkin ”liikkumavaraa”: supistuminen on suhteellisen varmaa, mutta supistumisen voimakkuus ei ole. Maahanmuuton lisääntyminen voi merkittävästikin kasvattaa etenkin kaupunkialueiden työikäisen väestön kehitystä. Lisäksi mahdollisesti lisääntyvä työvoimapula voi lisätä muuttoja alueelle, joka myös vahvistaisi työikäisen väestön kehitystä. Liikkumavara vaihtelee merkittävästi hyvinvointialueen sisällä: muuttoliike maan sisältä tai ulkomailta tarjoaa liikkumavaraa lähinnä Porin ja Rauman kaupunkialueille, joissa tarve ”uudelle” työikäiselle väestölle on vähäisin Satakunnassa. Työikäisen väestön kehityksen erot ovatkin suuret: Porin ja Rauman kaupunkialueilla kehitys on siedettävää, mutta muulla hyvinvointialueella kehitys pääsääntöisesti erittäin haastavaa. Osa pienemmistä kunnista saattaa menettää jopa kolmanneksen työikäisestä väestöstään. Erityisesti Pohjois-Satakunnan kehitys on poikkeuksellisen haastavaa (myös koko maan tasolla).

Hyvinvointialueen toiminnan kannalta työikäisen väestön tulevan kehityksen suurimmat vaikutukset eivät synny niinkään palveluiden vaan palveluiden toteutuksen näkökulmasta. Työikäisen väestön voimakas supistuminen tarkoittaa myös työvoiman supistumista. Työllisyysasteen nousu voi osin kompensoida tätä kehitystä, mutta edes 80 prosentin työllisyysaste ei riitä ylläpitämään nykyistä työllistä työvoimaa Satakunnassa. Porin ja Rauman kaupunkialueilla maahanmuutto ja maan sisäinen muuttoliike voivat riittää ylläpitämään riittävän työvoiman saatavuuden, mutta muulla hyvinvointialueella tilanne on haastavampi. Lasten tavoin työikäinen väestö keskittyykin vahvasti Porin ja Rauman kaupunkialueille ennustejakson aikana.

Työvoiman riittävä saatavuus uhkaa muodostua erityisen suureksi haasteeksi hyvinvointialueen pienissä maaseutukunnissa ja reuna-alueilla. Näillä alueilla työllinen työvoima supistuu pelkästään eläköitymisten vuoksi erittäin voimakkaasti ja korvaavaa työvoimaa tuskin löytyy lähialueelta. Myöskään Porin ja Rauman maltillisempi kehitys ei ratkaise tätä haastetta pitkien etäisyyksien vuoksi. Satakunnan hyvinvointialueen tuleekin varautua pahentuvaan työvoimapulaan, etenkin hyvinvointialueen reuna-alueilla. Palvelutarpeen lisäksi työvoiman tulevan saatavuuden huomiointi tuleekin nostaa palveluverkon tulevan suunnittelun kärkeen etenkin Porin ja Rauman kaupunkialueiden ulkopuolella.

Huomattavin demografinen muutos hyvinvointialueen toiminnan kannalta tulee tapahtumaan eläkeikäisten ryhmissä. Itse eläkeikäinen väestö ei kasva erityisen voimakkaasti, mutta eläkeikäisen väestön ikärakenne tulee muuttumaan. 2020-luvulla 75–84-vuotiaiden määrä kasvaa huomattavasti ja 2030-luvulla yli 85-vuotiaiden määrä kasvaa erittäin voimakkaasti. Näissä ikäryhmissä kasvua tapahtuu kaikilla Satakunnan alueilla, myös muuten voimakkaasti supistuvilla maaseutualueilla. Määrällisesti ja suhteellisesti voimakkain kasvu painottuu kuitenkin taajamiin (etenkin Porin ja Rauman keskustaajamiin), minkä seurauksena ikääntyneen väestön palveluntarve kasvaakin erityisen voimakkaasti näillä alueilla. Haja-asutusalueilla näiden ikäryhmien kasvu on maltillisempaa, sillä pelkät terveydelliset syyt lisäävät muuttoliikettä lähemmäs palveluita ja ikääntyvälle väestölle sopivia asumisen ratkaisuja. Yli 75-vuotiaiden voimakasta kasvua voi pitää lähes varmana kehityksenä, sillä lähinnä kuolleisuus säätelee tämän ikäryhmän kehitystä hyvinvointialueen tasolla.

Hyvin iäkkään väestön kasvu lisää merkittävästi erityisesti vanhuspalveluiden tarvetta Satakunnassa 2020- ja 2030-luvuilla. Vaikka eläkeikäisen väestön kasvu ajoittuikin 2010-luvulle, palvelutarpeeseen tämä heijastuu vasta 2020- ja 2030-luvuilla. Koska viimeiset elinvuodet tuottavat selvästi suurimmat kustannukset, taloudellisten resurssien tarve kasvaa ennustejakson aikana huomattavan voimakkaasti. Vastaavasti esimerkiksi palveluasumisen tarve tulee lähes varmasti kasvamaan Satakunnassa yli 85-vuotiaan väestön määrän kaksinkertaistuessa. Työikäisen väestön kehitys korostaa ikääntymisen haastetta: vähenevällä työvoimareservillä tulisi tuottaa alati kasvava määrä palveluita ikääntyvälle väestölle. Tämä haaste on erityisen korostunut Porin ja Rauman kaupunkialueiden ulkopuolella: osassa pienempiä maaseutukuntia on lähes vastaava määrä eläkeikäisiä kuin työikäisiä ennustejakson lopussa.

Ikärakenteen kehityksen erojen takia tuleva demografisen toimintaympäristö tuottaa eriäviä haasteita Satakunnan hyvinvointialueen eri alueille. Maltillisemmin kehittyvillä Porin ja Rauman kaupunkialueilla etenkin väestön ikääntymisestä seuraava palveluntarpeen kasvu ja siihen vastaaminen on ensisijainen haaste. Pienemmillä ja syrjäisemmillä alueilla palveluntarpeen kasvua suurempi haaste on näitä palveluita toteuttavan työvoiman saanti, joka taas kaupunkimaisemmilla alueilla ei ole vastaava haaste. Hyvinvointialueen seutukaupungeissa haaste linkittyy sekä palveluntarpeen kasvuun ja työvoiman tarjontaan, muttei yhtä vahvasti kuin kaupunkimaisemmilla ja maaseutumaisemmilla alueilla.

Väestön voimakas ikääntyminen ja etenkin yli 85-vuotiaan väestön kasvu on erittäin voimakasta joka ikisellä hyvinvointialueella vuosien 2021-2040 aikana. Tämän seurauksena vanhuspalveluiden tarve ja tästä seuraavat kustannukset tulevat kasvamaan kaikilla hyvinvointialueilla. Samaan aikaan suurimmassa osassa hyvinvointialueita Satakunnan tavoin työikäinen väestö vähenee. On oletettavaa, että sote-alan työvoimapula pahentuu kaikkialla maassa tämän kehityksen seurauksena, joka haastaa entisestään palveluiden tuottamista ikääntyvälle väestölle myös Satakunnassa. Satakunnan tulevan palveluverkon suunnittelussa ja palveluiden järjestämisessä onkin tärkeä tunnistaa myös demografisen kehityksen laajempi konteksti, sillä myös tällä on huomattavia vaikutuksia Satakunnan hyvinvointialueen tulevaisuudelle.

6. Hyvinvointipalveluiden optimaalinen sijainti ja saavutettavuus Satakunnan hyvinvointialueella

6.1 Paikkatiedon merkitys hyvinvointipalveluissa

Paikkatieto eli tieto sijainnista ja sen ominaisuuksista, on tärkeä työkalu hyvinvointipalveluiden tuottamisessa ja kehittämisessä. Paikkatietoa voidaan hyödyntää monella tavalla terveys- ja sosiaalipalveluissa, esimerkiksi palveluiden suunnittelussa, toiminnan optimoinnissa ja asiakkaiden palvelukokemuksen parantamisessa.

Yksi paikkatiedon hyödyntämisen muodoista on palveluiden sijaintianalyysi. Sijaintianalyysissä käytetään karttoja ja muita paikkatietoaineistoja, joiden avulla voidaan selvittää esimerkiksi, missä asiakkaat sijaitsevat, miten he liikkuvat ja millaisia tarpeita heillä on. Näiden tietojen avulla voidaan suunnitella palveluiden sijaintia ja rakennetta niin, että ne vastaavat mahdollisimman hyvin asiakkaiden tarpeita.

Paikkatietoa voidaan myös käyttää asiakaskokemuksen parantamisessa. Esimerkiksi sosiaalipalveluissa voidaan käyttää paikkatietoa henkilön kotipaikan sijainnin selvittämiseen ja tarjota hänelle palvelua lähellä kotia. Tämä vähentää asiakkaan matkustamiseen käyttämää aikaa ja rahaa, mikä parantaa hänen kokemustaan palvelusta.

Paikkatieto on myös tärkeä työkalu hyvinvointipalveluiden kehittämisessä. Se mahdollistaa palveluiden tarjonnan optimoinnin ja resurssien tehokkaamman käytön. Paikkatiedon avulla voidaan tunnistaa palvelutarpeet ja kohdistaa palveluita niille alueille, joilla niitä tarvitaan eniten.

6.2 Hyvinvointipalveluiden sijaintiin perustuva saavutettavuus ja optimointi

Saavutettavuus on tärkeä tekijä hyvinvointipalveluiden toimipisteiden sijoittamisessa, koska se vaikuttaa suoraan asiakkaiden mahdollisuuteen saada tarvitsemiaan hyvinvointipalveluita. Kun hyvinvointipalveluiden toimipisteet sijaitsevat helposti saavutettavissa olevilla alueilla, asiakkaat pystyvät helpommin käyttämään palveluita ja saamaan hoitoa tarvitessaan. Saavutettavuus voi tarkoittaa esimerkiksi terveydenhuollon toimipisteen sijaintia julkisen liikenteen reitin varrella tai helppoa pääsyä pyörätuolilla tai lastenrattaiden kanssa. Hyvinvointipalveluiden saavutettavuuden parantaminen voi myös auttaa vähentämään terveyseroja, sillä se voi parantaa erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien ihmisryhmien mahdollisuuksia käyttää palveluita.

Sijaintiin perustuva saavutettavuus tarkoittaa hyvinvointipalveluiden saavutettavuutta kaikille asiakkaille, riippumatta heidän asuinpaikastaan, iästään, sukupuolestaan, kulttuurisesta taustastaan tai mahdollisista toimintarajoitteistaan. Saavutettavuuden parantaminen edellyttää paitsi fyysisten esteiden poistamista myös palveluiden saatavuuden varmistamista kaikille asiakkaille. Paikkatiedon avulla voidaan tehostaa terveydenhuollon saavutettavuutta. Esimerkiksi, jos tiedetään, että tietyllä alueella asuu paljon ikääntyneitä henkilöitä tai liikuntarajoitteisia henkilöitä, voidaan terveyspalveluiden sijoittelua suunnitella siten, että ne ovat helposti saavutettavissa näille ryhmille. Paikkatiedon avulla voidaan myös suunnitella kulkureittejä, jotka ovat esteettömiä ja turvallisia kaikille asiakkaille.

Toisin sanoen saavutettavuusanalyysin avulla tutkitaan paikan tai palvelujen fyysistä saavuttavuutta esimerkiksi joukkoliikenteen, pyöräilyn tai henkilöautoilun näkökulmasta. Siinä analysoitavat matkat saadaan reititettyä todellista tie- ja katuverkkoa pitkin pelkkien linnuntie-etäisyyksien asemesta.

Paikkatiedon avulla palveluiden sijainnin optimointi tarkoittaa palveluiden sijoittamista niin, että niiden sijainti on mahdollisimman tehokas ja käyttäjäystävällinen. Tämä voi olla erityisen tärkeää esimerkiksi silloin, kun halutaan minimoida matka-aikoja tai kustannuksia tai kun halutaan tarjota palveluita tietyn alueen asukkaille. Näiden tietojen avulla voidaan selvittää, missä palveluiden tulisi sijaita, jotta ne olisivat mahdollisimman saavutettavissa ja tehokkaasti hyödynnettävissä eli **missä palveluiden kannattaisi sijaita, jotta ko. palvelupisteet palvelisivat alueen asukkaita mahdollisimman hyvin.**

Sijainnin optimointi paikkatiedon avulla voidaan määritellä seuraavien vaiheiden avulla:

1. Paikkatietoaineistojen kerääminen: Ensimmäinen askel sijainnin optimoinnissa on kerätä tarvittavat paikkatietoaineistot, kuten väestö- ja liikennetiedot ja mahdolliset nykyisten toimipisteiden sijainnit.

2. Analyysi ja mallinnus: Analysoimalla kerättyjä paikkatietoaineistoja voidaan luoda erilaisia malleja, joilla voidaan arvioida esimerkiksi palveluiden sijaintia ja saavutettavuutta eri alueilla.

3. Saavutettavuuden arviointi: Yksi tärkeimmistä paikkatiedon käyttötavoista on arvioida palveluiden saavutettavuutta eri alueilla. Tämä voidaan tehdä esimerkiksi laskemalla matka-aikoja eri lähtöpisteistä palveluiden sijainteihin ja arvioimalla, miten kaukana ihmiset asuvat palveluista.

4. Optimaalisten sijaintien valinta: Saavutettavuusarvioiden ja muiden tärkeiden tekijöiden perusteella voidaan valita optimaaliset sijainnit palveluille. Tämä voi olla esimerkiksi tiettyjen kriteerien, kuten matka-aikojen tai kustannusten, minimointi.

5. Tarkastelu ja päivitys: Palveluiden sijainnin optimointi paikkatiedon avulla on jatkuva prosessi, joka vaatii tarkastelua ja päivitystä. Esimerkiksi väestömuutokset tai liikenteen muutokset voivat vaikuttaa palveluiden saavutettavuuteen ja vaatia palveluiden sijainnin uudelleenarviointia ja päivittämistä.

6.3 Satakunnan hyvinvointialueen taustatietoja

Satakunnan alue on väestöntiheyden näkökulmasta varsin kompakti alue. **Satakunnan hyvinvointialueen väestöntiheys on keskimäärin 29 asukasta neliökilometrillä. Väestöntiheys ylittää selvästi koko maan keskiarvon.** Alueen sisäinen väestöntiheys vaihtelee alueen sisällä Rauman kaupungin 78 ja Porin kaupungin 72 asukkaasta Siikaisten 2,8 asukkaaseen neliökilometrillä.

Tiheä asutus mahdollistaa optimaalisen palvelurakenteen ja -verkoston luomisen. Tilastokeskuksen paikkatietoon perustuvan ruutuaineiston tarkin aluetaso on 250 x 250 metriä. Satakunnassa yli 100 asukkaan keskittymiä on vain 2,4 prosenttia 250 x 250 metrin ruuduista, mutta niissä asuu noin kolmannes (yli 71 000 asukasta) eli koko hyvinvointialueen väestöstä. Suurimmat yhtenäiset väestötihentymät ovat keskittyneet Porin ja Rauman ydinkeskustojen ja niiden välittömässä läheisyydessä oleville kehysalueille. Muissa hyvinvointialueen kunnissa väestö on keskittynyt lähinnä kuntataajamiin ja elinvoimaisimpiin kyliin. Valtatie 2:n ja 8:n liikennekäytävät näkyvät nauhamaisina väestö- ja työpaikkatihentyminä niin Porin ja Huittisten kuin Porin ja Rauman välillä.

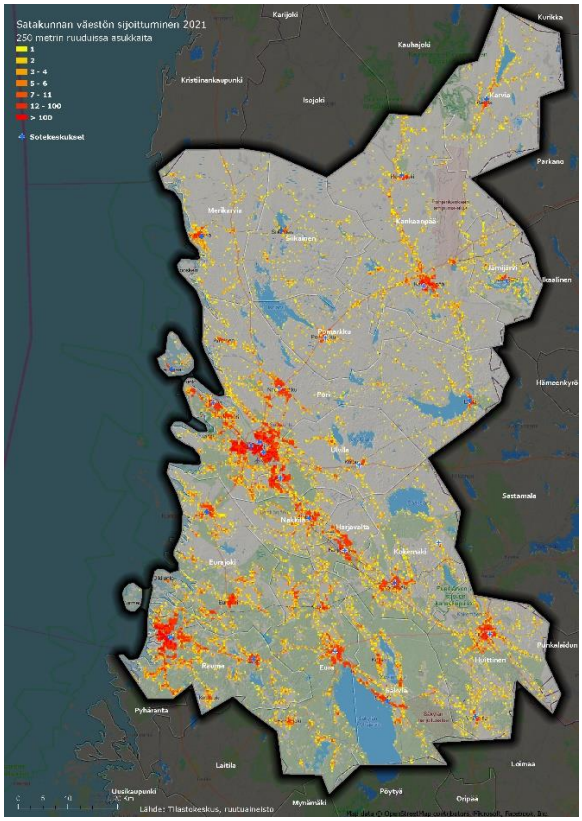

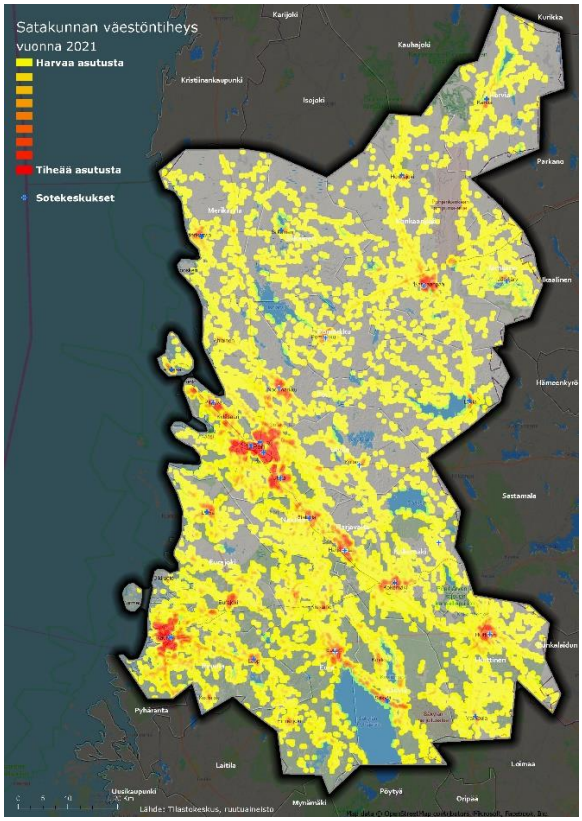

Kuvat 18. ja 19. Satakunnan hyvinvointialueen asukkaiden sijoittuminen 259 metrin ruuduissa sekä väestöntihentymät ”heatmap” lämpökarttana vuoden 2021 lopussa.

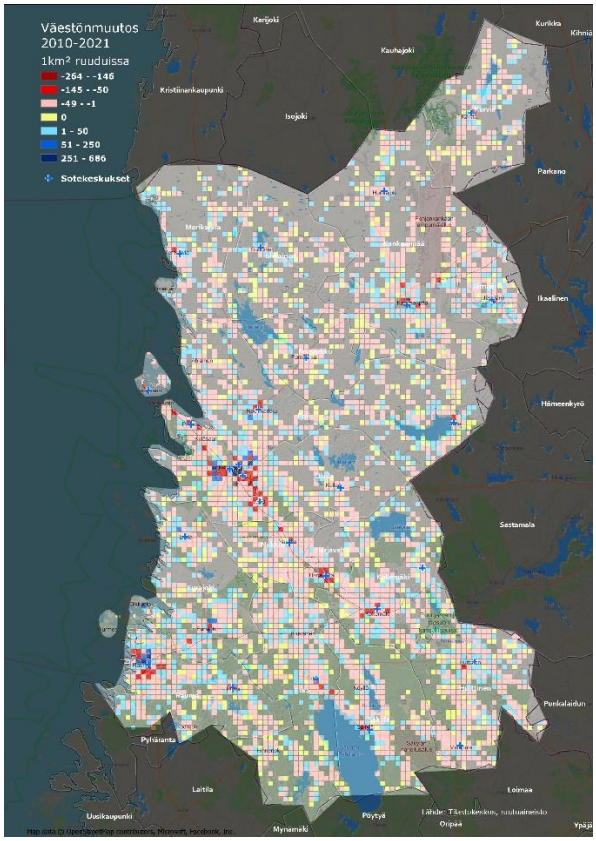

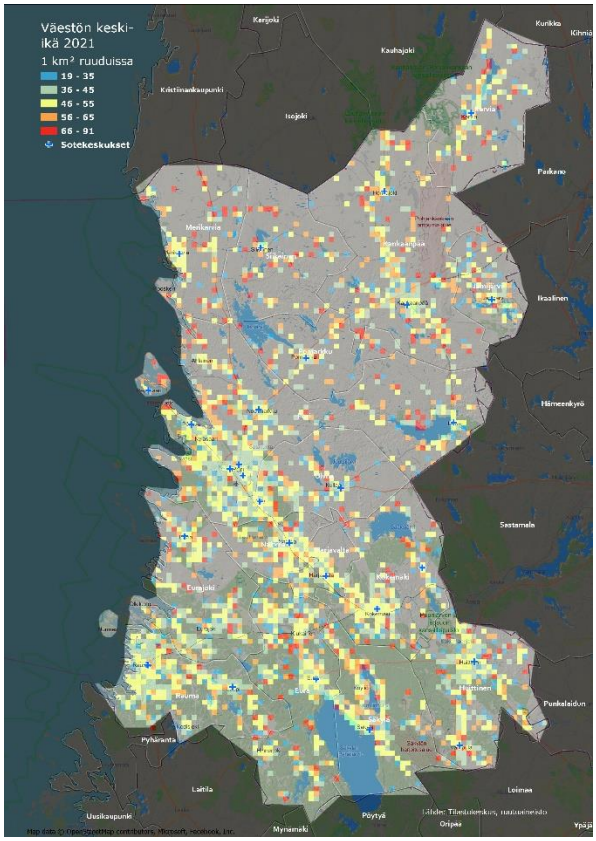

Kuva 20. ja 21. Satakunnan hyvinvointialueen väestönmuutos ja väestön keski-ikä 1km² ruuduissa.

Satakunnan hyvinvointialueella väestö väheni noin 11 500 asukkaalla vuosien 2010 ja 2021 välisenä aikana. Vähentyneitä ruutuja oli 2 444 kaikista 4423 asutusta 1km²:n ruuduista eli yli 55 %. Suurimmat asukasvähennykset (yli 250 asukasta 1km² ruudussa) olivat Porin Sampolan ja Koivulan sekä Lajon alueella Raumalla.

Kasvaneita 1km² ruutuja oli 975 eli 22 % koko alueen ruuduista. Suurin kasvu (yli 600 asukasta) 1km²:n alueilla oli Porin keskustan alueilla.

Väestön keski-ikä Satakunnan hyvinvointialueella 46,5 vuotta vuonna 2021, joka oli viidenneksi korkein kaikkien hyvinvointialueiden joukossa. Hajonta alueella oli hyvin suurta, sillä korkein keski-ikä 1km² ruudussa oli 91 vuotta ja matalin 19 vuotta. Kuitenkin sellaisia ruutuja, joissa keski-ikä oli alle 40 oli noin 20 % kaikista ruuduista ja ne sijaitsivat lähinnä kaupunkikeskusten tai keskustaajamien läheisillä asutusalueilla. Ruutuja, joissa keski-ikä oli 65 tai yli oli taas n. 10 % kaikista ruuduista. Tällaiset ruudut sijaitsivat useimmiten taajamien ulkopuolella

6.4. Saavutettavuus ja optimaalisten alueiden analyysien taustaa

Analyyseissä käytettiin Tilastokeskuksen tuottamaa dataa, 250*250 metrin ruutuaineistoa, jossa muuttujana on vuoden 2021 ruuduittainen väestömäärä. Tieverkkoaineistona toimii Väyläviraston toteuttama avoin kansallinen tie- ja katuverkon tietojärjestelmä, Digiroad-tietokanta.

Mallin järkevän laskenta-ajan optimoimiseksi tieverkkoaineistoa kevennettiin ottamalla pois valtaväyliä lukuun ottamatta pienemmät tiet, yksityistiet ja kevyen liikenteen väylät.

Kaikkiaan tieverkkoaineiston tarkkuutta voidaan pitää mielekkäänä suhteessa väestöaineiston tarkkuuteen. Luotettavuutta arvioitaessa on lisäksi otettava huomioon aineistovirheiden mahdollisuus, joka sisältyy sekä alkuperäiseen Digiroad-aineistoon, tämän pohjalta muodostettuun Esri Finlandin aineistoon sekä aineiston yksinkertaistamisprosessiin.

6.5 Nykyisten Sotekeskusten saavutettavuus

Nykyisten palveluiden saavutettavuutta tutkittiin MDI:n käytössä olevan ArcGIS-ohjelmiston avulla Satakunnan hyvinvointialueen osalta. Optimoinnissa käytettiin erillistä sovellusta, jossa erityyppisten palveluiden kysyntä kohdennetaan palvelukohteisiin siten, että kokonaisetäisyys tai matka-aika kysynnän ja tarjonnan välillä minimoituu. Analyysissä laskettiin siis lyhin matka-aika tai matkaetäisyys tieverkkoa pitkin jokaiselta asutusta 250 metrin ruudusta lähimpään palvelua tarjoavaan yksikköön.

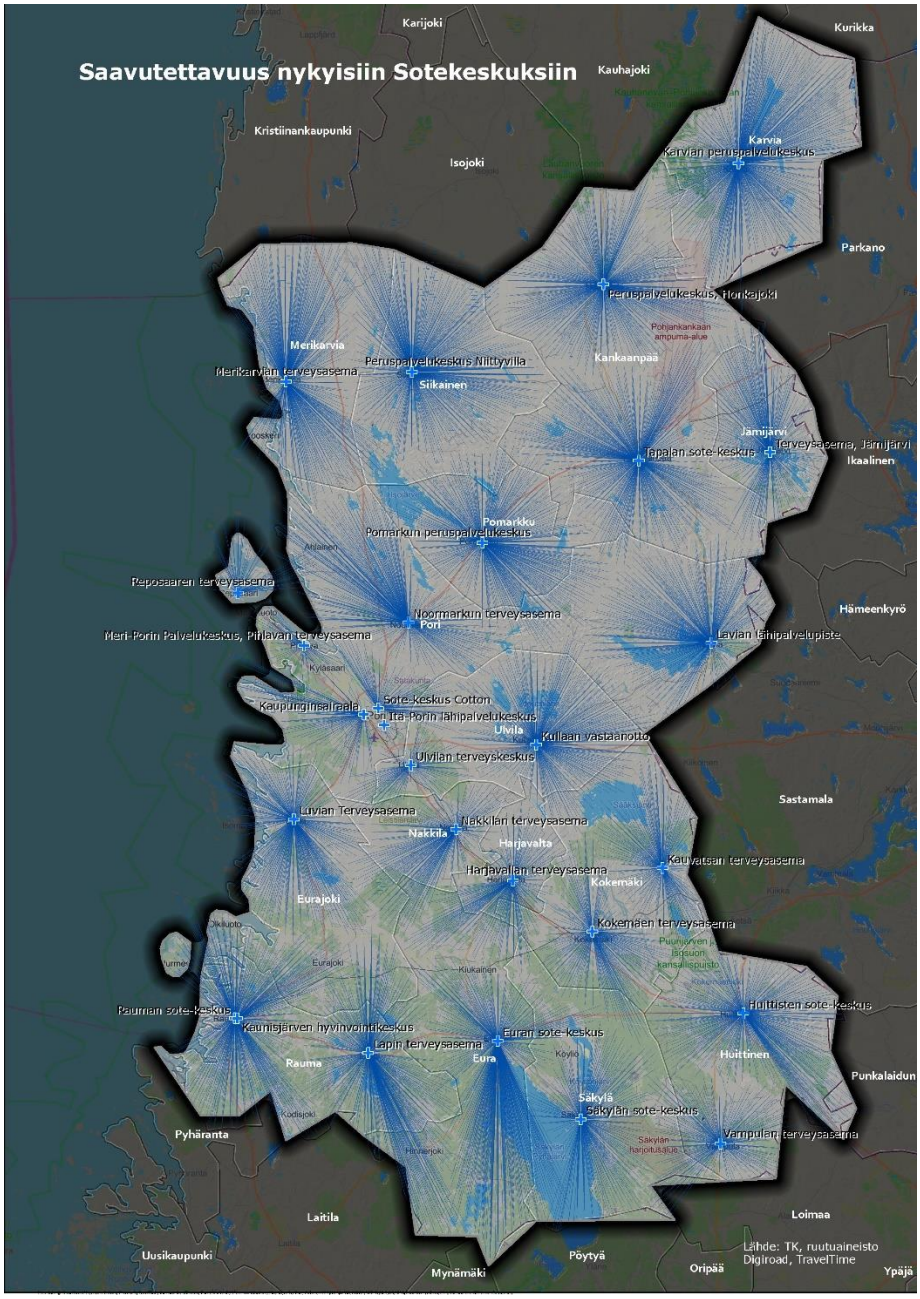

Kuva 22. Nykyisten Sotekeskusten saavutettavuus henkilöautolla lyhintä reittiä pitkin.

Kun lasketaan kaikista asutuista 250 metrin asutuista ruuduista (16 400 kpl) matka lyhintä reittiä lähimpään sotekeskukseen (28 kpl) tulee yhteismatkaksi yhteensä yli 100 000 kilometriä. Keskietäisyys kaikista asutuista ruuduista lähimpään Sotekeskukseen lyhintä katu-/maantiereittiä on kuitenkin 11,4 kilometriä. Keskimääräinen matka-aika on tällöin normaaleja nopeusrajoituksia ja hidastuksia noudattaen n. 13 minuuttia. Pisin etäisyys (37 km) yhdestä asutusta ruudusta on Honkajoen peruspalvelukeskukseen, kun taas lyhimmät matkat, alle 300 metriä ovat mm. Porin Huittisten, Harjavallan ja Karvian sotekeskusten toimipisteisiin.

6.6 Kuuden palvelukeskuksen ja alueen optimointi

Lähtökohdat:

1) Lähdettiin ”puhtaalta pöydältä” eli ei tarkastella palveluiden nykyistä sijaintia tai hallinnollisia rajoja: Lähtökohtana annettiin n. 25 000 vaihtoehtoista palvelukeskussijaintia
    a. Sijainnit luotiin Väyläviraston DigiRoad Suomen päätieverkostosta 500 m:n välein.

2) Otettiin huomioon missä satakuntalaiset asukkaat asuvat eli lähtökohtana on Tilastokeskuksen 250m:n tilastoruutuaineisto
    a. 16 400 Tilastokeskuksen asuttua (vuonna 2021) tilastoruutua **väestöllä painotettuna**
3) Käytettiin MDI:n ArcGIS paikkatieto-ohjelmistoa optimaalisesti saavutettavien palvelukeskussijaintien laskemiseen.
    a. Käytettiin ns. verkostoanalyysia, jossa katuverkko ja sen kulkuetäisyydet toimivat saavutettavuuden kriteerinä.
    b. Käytettiin erillistä ns. Aika/Matka -sovellusta, joka tarkoittaa palvelupisteen sijoittamista haluttuun määrään alueita mahdollisimman optimaalisesti. Tässä tapauksessa kilpailevia yksiköitä tai hallinnollisia rajoja ei huomioida.
    c. Lisäksi analyysissä pyritään minimoimaan kaikkien maakunnan alueella asuvien ihmisten matkakustannukset kyseiselle palvelulle.
    d. Kyseisessä mallissa käytettiin ns. ”varastosijaintiratkaisua”, jossa haetaan sellaista verkostoa, joka olisi mahdollisimman lähellä kaikkia satakuntalaisia.
4) Mallin laskeminen kesti useita tunteja, jona aikana tietokone kävi läpi miljoonia ratkaisuvaihtoehtoa.
5) Malliin tuotettiin vaihtoehdot neljälle, viidelle ja seitsemälle optimaaliselle palvelukeskuksen sijainnille puhtaalta pöydältä. Tässä vaiheessa keskityttiin kuuden alueen tuloksiin tarkemmin. Muut aluejaot on nähtävissä liitteissä.
6) Järjestelmällä tuotettiin aluejako perustuen siihen, mihin palvelukeskukseen kustakin asutusta tilastoruudusta suuntauduttiin optimoinnin jälkeen.

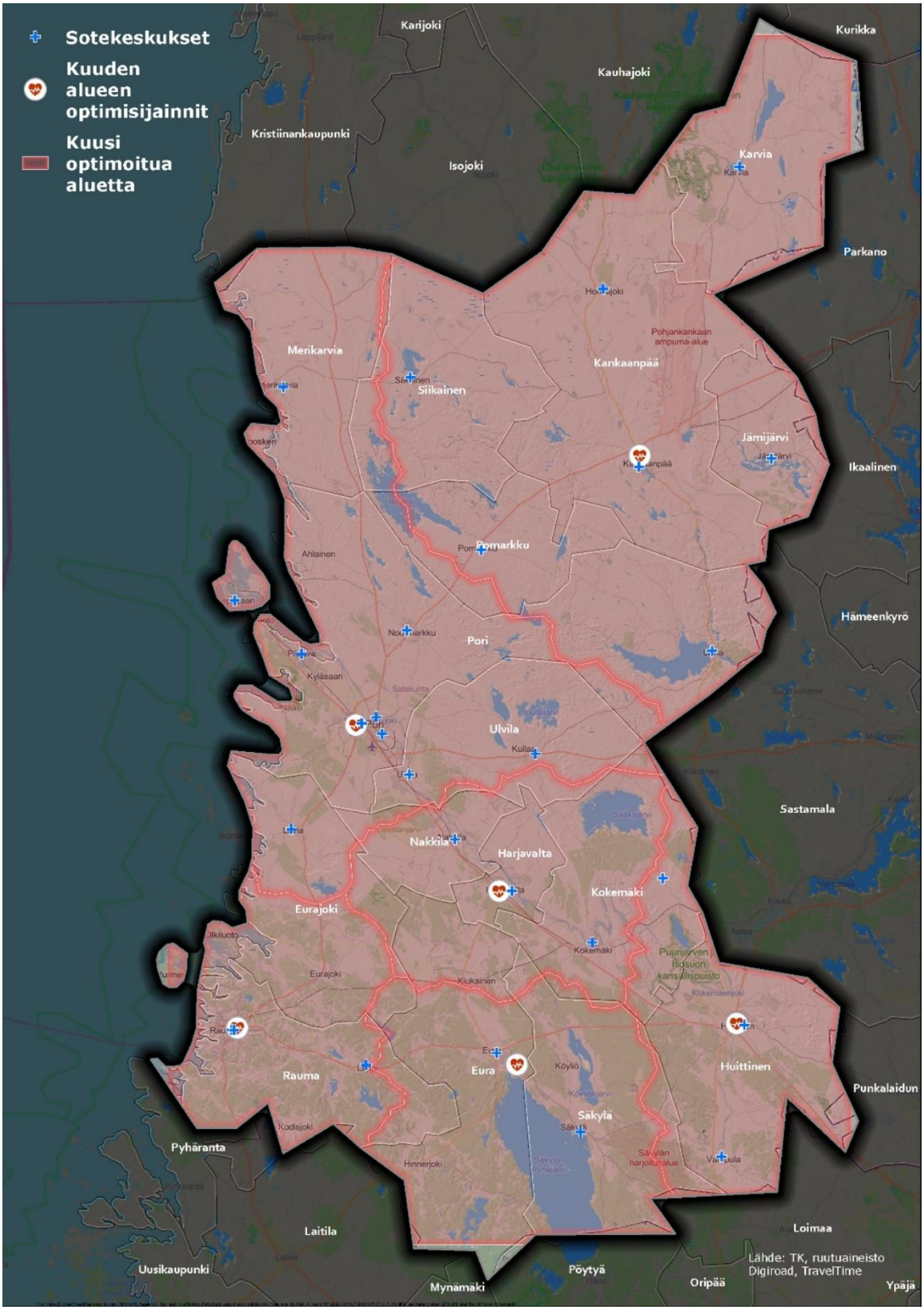

Kuva 23. Kuuden palvelukeskuksen ja alueen optimoinnin tulos

Analysoinnin tuloksena syntyi hallinnollista rajoista riippumattomat kuusi aluetta ja niiden keskeinen ko. alueen kaikista asutuista ruuduista matka-ajan perusteella saavutettavin piste/keskus. Eli saatiin sellainen malli, joka olisi mahdollisimman lähellä jokaista satakuntalaista asuttua 250 metrin tilastoruutua.

Malli tuotti seuraavat 6 optimaalista kohdetta:

1. Koillisella alueella 1: Kankaanpään keskustassa lähellä Tapala sotekeskusta
2. Läntisellä alueella 2: Porin kaupunginsairaalan alueella
3. Keskisellä alueella 3: Harjavallan keskustassa terveysaseman läheisyydessä
4. Lounaisella alueella 4: Rauman keskustassa sekä Rauman sotekeskuksen että Kaunisjärven hyvinvointikeskuksen läheisyydessä
5. Eteläisellä alueella 5: Euran keskustassa Euran sotekeskuksen läheisyydessä
6. Kaakkoisella alueella 6: Huittisten keskustassa Huittisten sotekeskuksen läheisyydessä

Tuloksista voidaan havaita, että optimaaliset toimipisteet sijaitsevat lähellä nykyisiä sotekeskuksia. Näihin pisteisiin on siis optimaalisin matka-aika alueen kaikista asutuista 250 metrin ruuduista.

6.6.1 Kuuden alueen väestöprofiilit alueittain 2010, 2021 ja ennusteet vuoteen 2040

Optimoituja alueita tarkasteltiin alueittain sen väestöprofiilin perusteella vuodesta 2010 Tilastokeskuksen ruutuaineiston avulla. **Tuloksissa on huomioitava että Tilastokeskuksen ruutuaineistossa on alle kolmen asukkaan ruuduissa ikäluokat salattuja. Siksi se voi vääristää erityisesti haja-asutusalueiden ja harvaan asuttujen alueiden lopullisia tuloksia.**

Alue 1. koillinen alue:

Alueella asui 17 000 asukasta vuonna 2021. Se on 8.8% koko Satakunnan hyvinvointialueen väestöstä.

- **Asukkaita 17 000 (2021)**	
- Osuus Satakunnan väestöstä	8,8 %
- Alle kouluikäiset (alueen) *	5,3 %
- Kouluikäiset 7-15 v.	9,0 %
- Teini-ikäiset 16-19 v.	4,4 %
- Työikäiset 20-64 v.	50,6 %
- Eläkeikäiset65-74 v.	16,9 %
- Seniorit 75-84 v.	9,6 %
- Vanhukset 85 v. ->	4,3 %

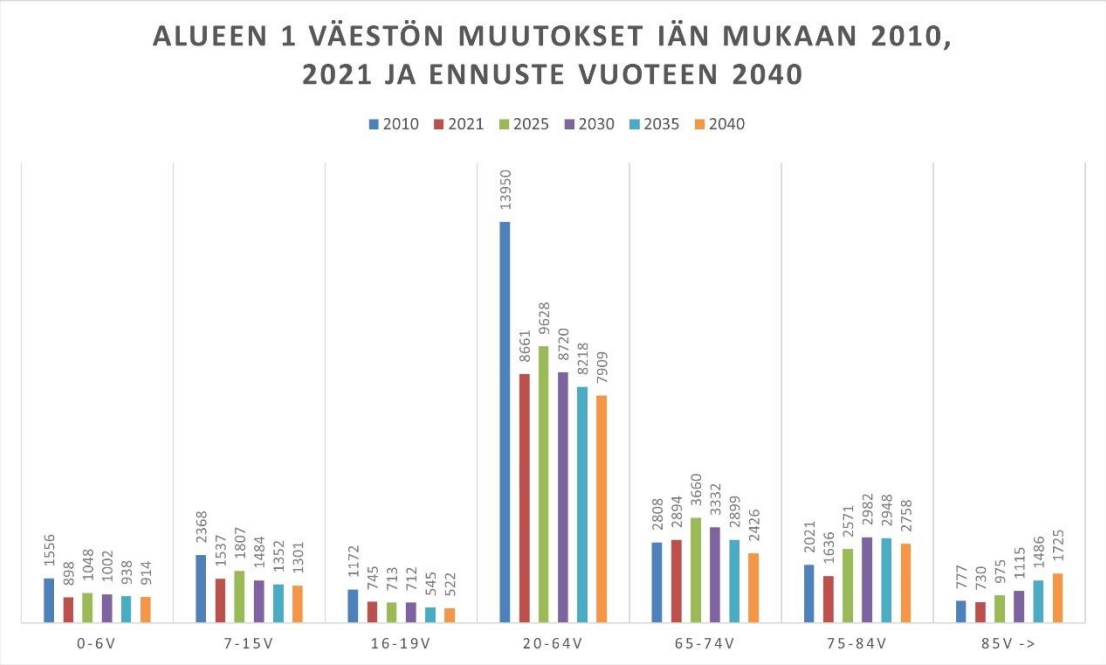
ALUEEN 1 VÄESTÖN MUUTOKSET IÄN MUKAAN 2010, 2021 JA ENNUSTE VUOTEEN 2040
2010
2021
2025
2030
2035
2040
1556
898
1048
1002
938
914
2368
1537
1807
1484
1352
1301
1172
745
713
712
545
522
13950
8661
9628
8720
8218
7909
2808
2894
3660
3332
2899
2426
2021
1636
2571
2982
2948
2758
777
730
975
1115
1486
1725
0-6V
7-15V
16-19V
20-64V
65-74V
75-84V
85V ->
Graafi 1. Koillisen alueen 1 väestön muutokset iän mukaan 2010 ->
Koillisella alueella työikäiset muodostavat suurimman ikäryhmän (50,6 %). Toisaalta määrällinen muutos vuoteen 2021 on ollut suurehko vuoteen 2010 verrattuna. Työikäisten määrä väheni tuona ajanjaksona n. 38 %. Tulevassa ennusteessa työikäisten määrä tulee kasvamaan jonkin verran vuonna 2025, mutta alkaa tasaisesti vähenemään mentäessä kohti vuotta 2040.
Seuraavaksi suurimman ryhmän muodostavat eläkeikäiset, joiden määrä on kasvanut vuodesta 2010, mutta alkaa ennusteen mukaan vähenemään vuodesta 2025 alkaen. Sen sijaan vanhusten (yli 85v.) tulee yli kaksinkertaistumaan vuonna 2040 n. vuoteen 2010 verrattuna.
Lasten ja kouluikäisten määrä pysyy melko tasaisena eri ajanjaksoina. Sen sijaan 16-19 -vuotiaiden määrä vähenee vuonna 2040 n. 55% vuoteen 2010 verrattuna.
Alue 2. Läntinen alue
Läntisellä alueella asui n. 49 % koko Satakunnan hyvinvointialueen väestöstä
- **Asukkaita 95 565 (2021)**
- Osuus Satakunnan väestöstä 48,9 %
- Alle kouluikäiset (alueen) * 5,8 %
- Kouluikäiset 7-15 v. 9,6 %
- Teini-ikäiset 16-19 v. 4,4 %
- Työikäiset 20-64 v. 53,7 %
- Eläkeikäiset65-74 v. 14,1 %
- Seniorit 75-84 v. 9,0 %
- Vanhukset 85 v. -> 3,5 %

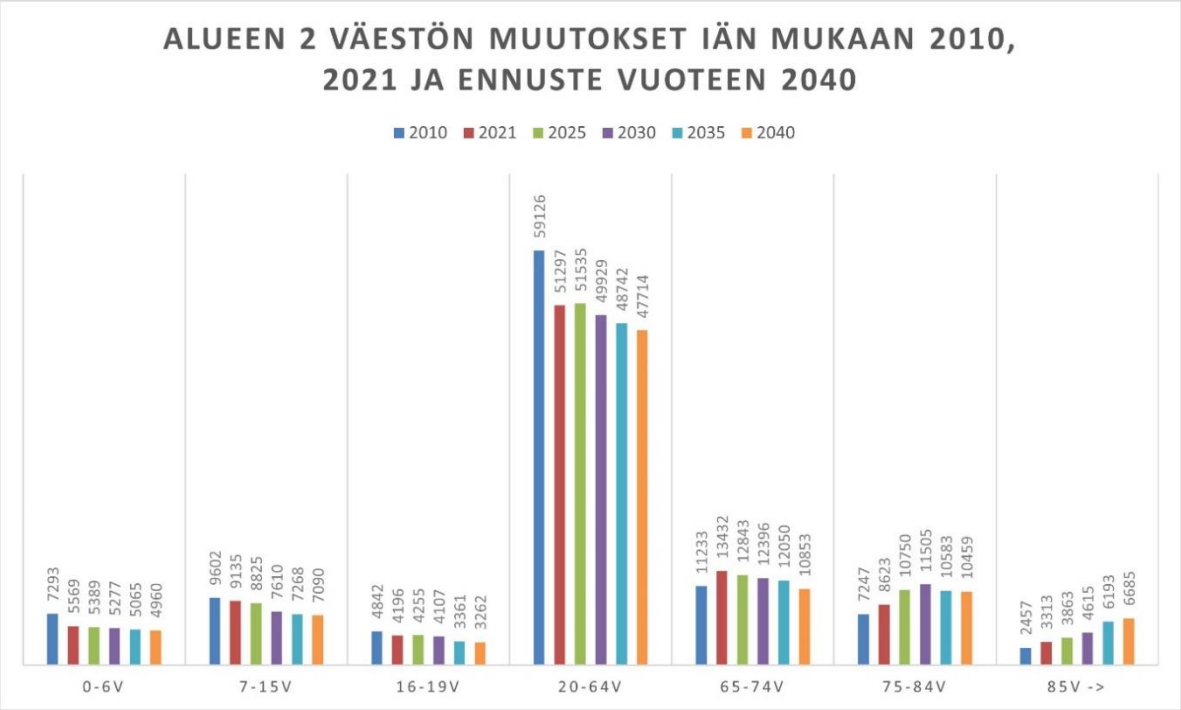

Läntisellä alueella työikäiset muodostavat suurimman ikäryhmän (53,7 %). Muutos on ollut noin 13 % vähennystä vuoteen 2010 verrattuna. Tulevassa ennusteessa työikäisten määrä tulee vähenemään jonkin verran vuodesta 2025 lähtien, mutta ennusteen mukaan muutos ei ole jyrkkä

Seuraavaksi suurimman ryhmän muodostavat eläkeikäiset, joiden määrä on kasvanut vuodesta 2010, mutta alkaa ennusteen mukaan vähenemään vuodesta 2025 alkaen. Sen sijaan vanhusten (yli 85v.) tulee kasvamaan vuoteen 2040 mennessä yli 4200 henkilöllä vuoteen 2010 verrattuna.

Sekä lasten, kouluikäisten ja nuorten teini-ikäisten määrä tulee ennusteen mukaan vähenemään vaikkakin maltillisesti eri ajanjaksoina.

Alue 3. Keskinen alue

Keskisellä alueella asui 9,4 % koko Satakunnan hyvinvointialueen väestöstä vuonna 2021.

- **Asukkaita 18 442 (2021)**	
- Osuus Satakunnan väestöstä	9,4 %
- Alle kouluikäiset (alueen) *	5,2 %
- Kouluikäiset 7-15 v.	9,4 %
- Teini-ikäiset 16-19 v.	4,2 %
- Työikäiset 20-64 v.	49,9 %
- Eläkeikäiset65-74 v.	16,3 %
- Seniorit 75-84 v.	11,0 %
- Vanhukset 85 v. ->	4,1 %

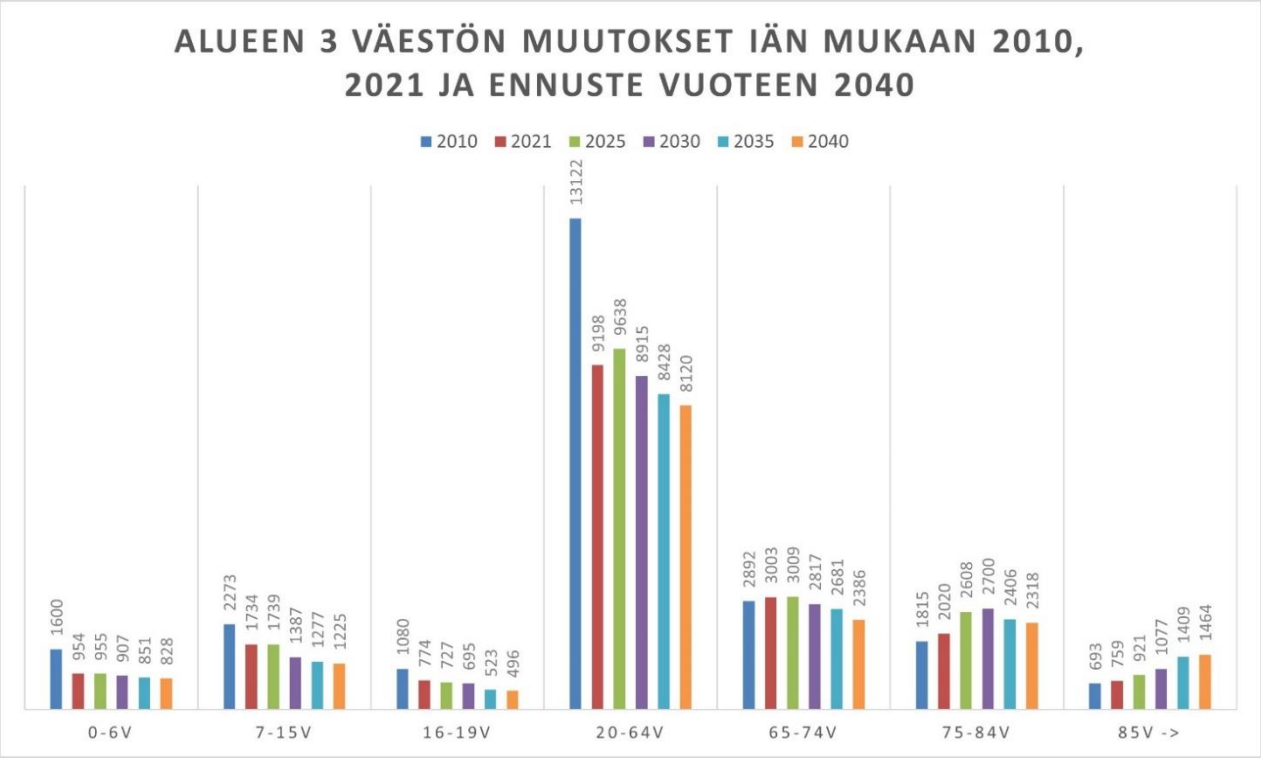

Myös keskisellä alueella työikäiset muodostavat suurimman ikäryhmän (49,9 %). Muutos on ollut noin 30 % vähennystä vuoteen 2010 verrattuna. Tulevassa ennusteessa työikäisten määrä tulee vielä kasvamaan hieman vuoteen 2025 mennessä, mutta ennusteen alkaa vähenemään tämän jälkeen.

Seuraavaksi suurimman ryhmän muodostavat myös eläkeikäiset (16,3 %), joiden muutos vuodesta 2010 ollut melko vähäinen mutta alkaa ennusteen mukaan hieman vähenemään vuodesta 2025 alkaen. Vanhusten (yli 85v.) tulee ennusteen kasvamaan vuoteen 2040 771 hengellä eli yli kaksikertaiseksi vuoteen 2010 verrattuna.

Sekä lasten, kouluikäisten ja teini-ikäisten nuorten määrä tulee ennusteen mukaan vähenemään koko ajanjakson ajan.

Alue 4. Lounainen alue

Lounaisella alueella asui 21,5 % koko Satakunnan hyvinvointialueen väestöstä vuonna 2021

- **Asukkaita 42 106 (2021)**
- Osuus Satakunnan väestöstä 21,5 %
- Alle kouluikäiset (alueen) * 5,8 %
- Kouluikäiset 7-15 v. 9,6 %
- Teini-ikäiset 16-19 v. 4,0 %
- Työikäiset 20-64 v. 53,9 %
- Eläkeikäiset 65-74 v. 14,3 %
- Seniorit 75-84 v. 8,7 %
- Vanhukset 85 v. -> 3,6 %

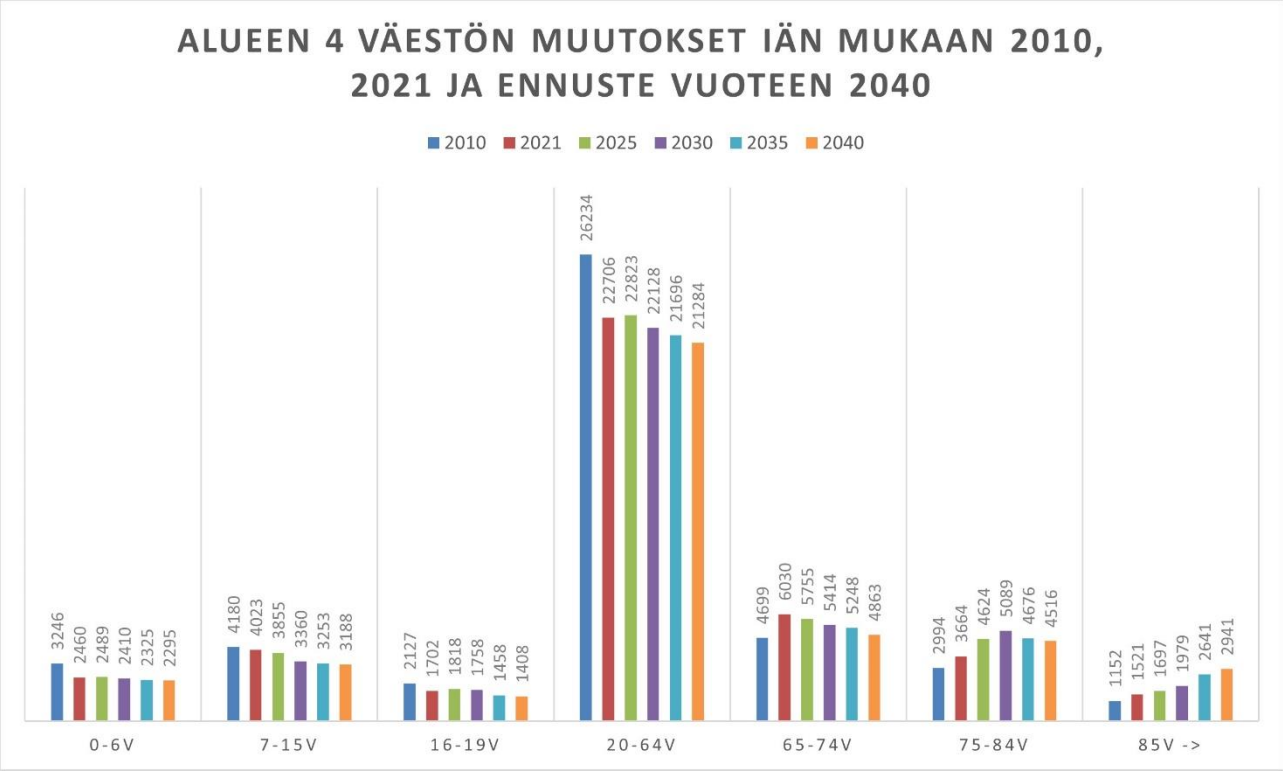

Graafi 4. Lounaisen alueen 4 väestön muutokset iän mukaan 2010 ->

Myös työikäisillä (53,9 % alueen väestöstä) muutos vuonna 2021 on ollut noin 13 % vähennystä vuoteen 2010 verrattuna. Tulevassa ennusteessa työikäisten määrä tulee lievästi vähenemään vuoteen 2040 mennessä, mutta muutos ei ole kovin suuri.

Eläkeikäiset määrä kasvoi 2010-21 välisenä aikana n. 1 300 hengellä mutta alkaa ennusteen mukaan hieman vähenemään vuodesta 2025 alkaen. Vanhusten (yli 85v.) tulee ennusteen kasvamaan vuoteen 2040 mennessä n. 1800 hengellä vuoteen 2010 verrattuna.

Sekä lasten, kouluikäisten ja teini-ikäisten nuorten määrä tulee ennusteen mukaan vähenemään koko ajanjakson ajan.

Alue 5. Eteläinen alue

Eteläisellä alueella asui alle 7 % koko Satakunnan hyvinvointialueen väestöstä vuonna 2021

- **Asukkaita 13 453 (2021)**	
- Osuus Satakunnan väestöstä	6,9 %
- Alle kouluikäiset (alueen) *	5,3%
- Kouluikäiset 7-15 v.	9,6 %
- Teini-ikäiset 16-19 v.	4,6 %
- Työikäiset 20-64 v.	50,5 %
- Eläkeikäiset65-74 v.	15,8 %
- Seniorit 75-84 v.	9,9 %
- Vanhukset 85 v. ->	4,3 %

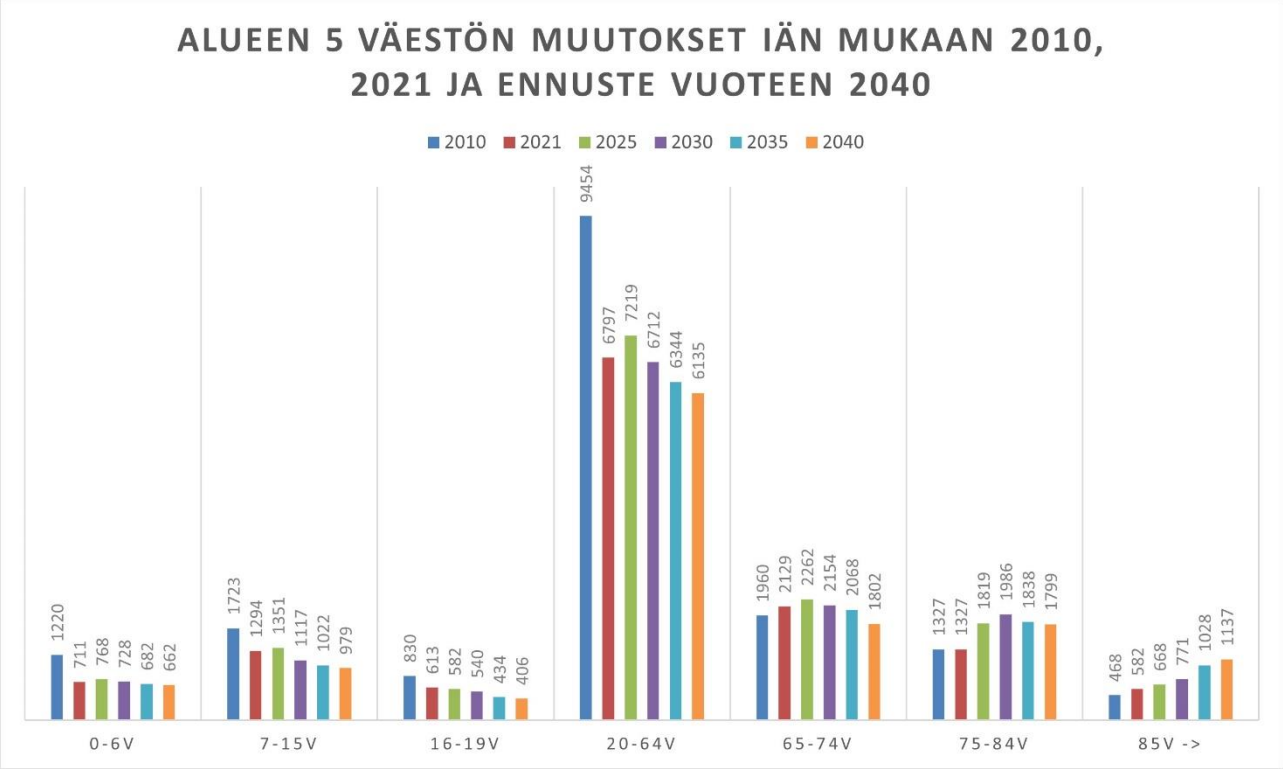
ALUEEN 5 VÄESTÖN MUUTOKSET IÄN MUKAAN 2010, 2021 JA ENNUSTE VUOTEEN 2040
2010
2021
2025
2030
2035
2040
1220
711
768
728
682
662
1723
1294
1351
1117
1022
979
830
613
582
540
434
406
9454
6797
7219
6712
6344
6135
1960
2129
2262
2154
2068
1802
1327
1327
1819
1986
1838
1799
468
582
668
771
1028
1137
0-6V
7-15V
16-19V
20-64V
65-74V
75-84V
85V ->
Graafi 5. Eteläisen alueen 5 väestön muutokset iän mukaan 2010 ->

Työikäisillä (50,5 % alueen väestöstä) muutos vuonna 2021 on ollut noin 28 % vähennystä vuoteen 2010 verrattuna. Tulevassa ennusteessa työikäisten määrä tulee vähenemään vuodesta 2025 vuoteen 2040 mennessä n. 15%.

Eläkeikäiset määrä kasvoi 2010-21 välisenä aikanahieman ja jatkaa ennusteen mukaan kasvua vielä 2025 mutta alkaa ennusteen mukaan hieman vähenemään vuodesta 2025 alkaen. Vanhusten (yli 85v.) tulee ennusteen kasvamaan vuoteen 2040 mennessä n. 670 henkilöllä vuoteen 2010 verrattuna.

Sekä lasten määrä väheni rajusti vuoden 2010 ja 21 välillä mutta muutos tulee ennusteen mukaan olemaan tasaisempi vuodesta 2025 alkaen. Sen sijaan kouluikäisten ja teini-ikäisten nuorten määrä tulee ennusteen mukaan vähenemään koko ajanjakson ajan.

Alue 6. Kaakkoinen alue

Kaakkoisella alueella asui alle 5 % koko Satakunnan hyvinvointialueen väestöstä vuonna 2021

- **Asukkaita 8 764 (2021)**	
- Osuus Satakunnan väestöstä	4,5 %
- Alle kouluikäiset (alueen) *	5,5 %
- Kouluikäiset 7-15 v.	9,0 %
- Teini-ikäiset 16-19 v.	4,3 %
- Työikäiset 20-64 v.	50,8 %
- Eläkeikäiset 65-74 v.	16,0 %
- Seniorit 75-84 v.	10,1 %
- Vanhukset 85 v. ->	4,3 %

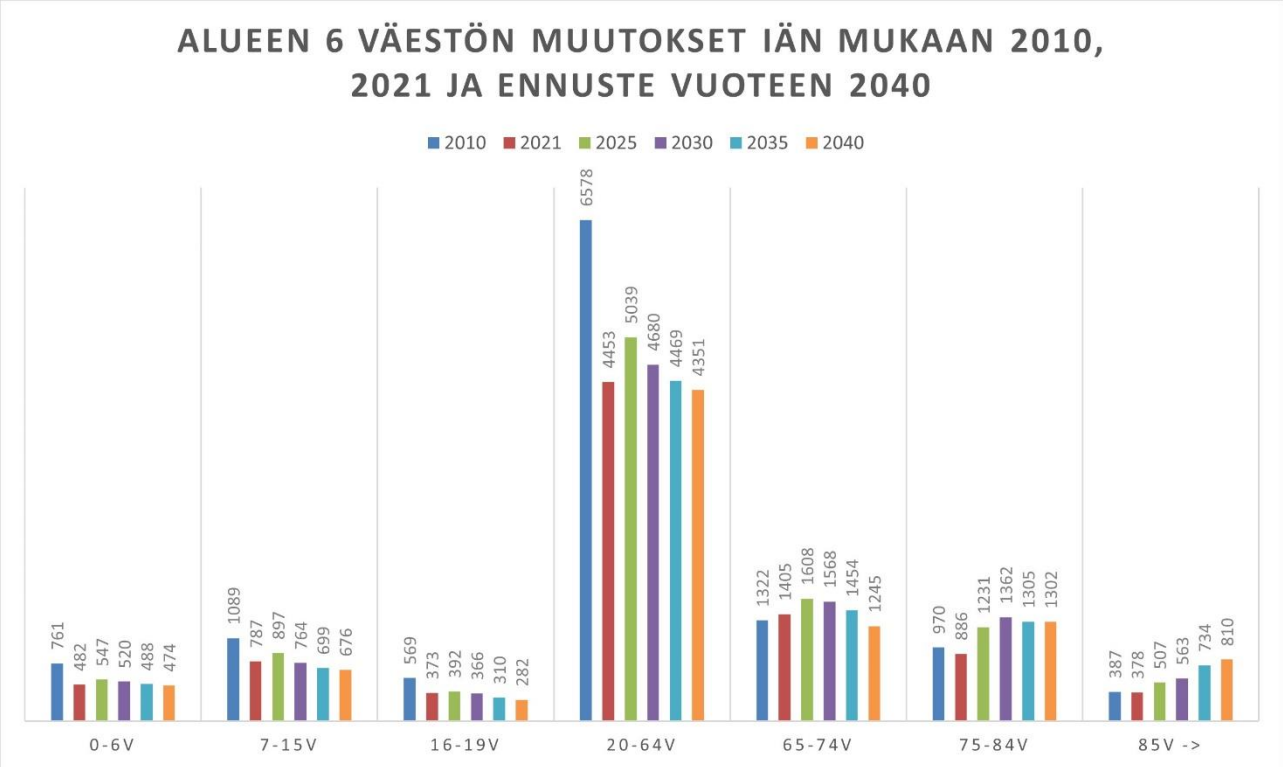

Graafi 6. Kaakkoisen alueen 6 väestön muutokset iän mukaan 2010 ->
Työikäisillä (50,8 % alueen väestöstä) muutos vuonna 2021 on ollut noin 28 % vähennystä vuoteen 2010 verrattuna. Tulevassa ennusteessa työikäisten määrä tulee vähenemään vuodesta 2025 vuoteen 2040 mennessä n. 14%.

Eläkeikäiset määrä kasvoi 2010-21 välisenä aikanahieman ja jatkaa ennusteen mukaan kasvua vielä 2025 mutta alkaa ennusteen mukaan hieman vähenemään vuodesta 2025 alkaen. Vanhusten (yli 85v.) tulee ennusteen kasvamaan vuoteen 2040 mennessä yli kaksinkertaiseksi vuoteen 2010 verrattuna.

Lasten määrä väheni vuoden 2010 ja 21 välillä vain hieman, ja muutos tulee ennusteen mukaan olemaan tasainen vuodesta 2025 alkaen. Myöskään kouluikäisten ja nuorten teini-ikäisten määrä pysyy hyvin tasaisena koko ennusteajan.

Miksi optimaaliset asiointialueet?

1. **Tehokkuus:** Asiakkaat voidaan sijoittaa oikeisiin hoitoyksiköihin, mikä johtaa tehokkaampaan ja sujuvampaan hoitoprosessiin. Tämä voi myös vähentää odotusaikoja ja parantaa potilastyytyväisyyttä

2. **Resurssien käyttö:** Asiointialueiden optimointi voi auttaa terveydenhuollon organisaatioita käyttämään resurssejaan, kuten henkilöstöä, tiloja ja laitteita, tehokkaammin.

3. **Laadun parantaminen:** Asiointialueiden optimointi voi auttaa terveydenhuollon organisaatioita tarjoamaan parempaa hoitoa. Kun asiakkaat sijoitetaan oikeisiin hoitoyksiköihin, he saavat parempaa hoitoa, mikä voi johtaa parempiin hoitotuloksiin

4. **Johtamisen helpottaminen:** Asiointialueiden optimointi voi auttaa terveydenhuollon organisaatiota paremmin hallitsemaan resurssejaan ja parantamaan toiminnan tehokkuutta. Tämä voi helpottaa organisaation johtamista ja auttaa sen saavuttamaan tavoitteensa.

6.7 10 minuutin saavutettavuusvyöhykkeet Satakunnan hyvinvointialueella.

Saavutettavuusvyöhykkeet ovat perinteinen tapa kuvata mm. hyvinvointipalveluiden maantieteellistä saavutettavuutta. Saavutettavuus voidaan mitata matkaan perustuvana etäisyytenä tai matka-aikana liikenneverkkoa pitkin. Tällöin voidaan tarkastella ”luonnollisia” saavutettavuusalueita hallinnollisten rajojen asemesta. Tässä selvityksessä tarkasteltiin erityisesti 10 minuutin saavutettavuusalueita henkilöautolla kulkien (rajoitukset ja hidasteet huomoiden) nykyisistä sote-keskuksista

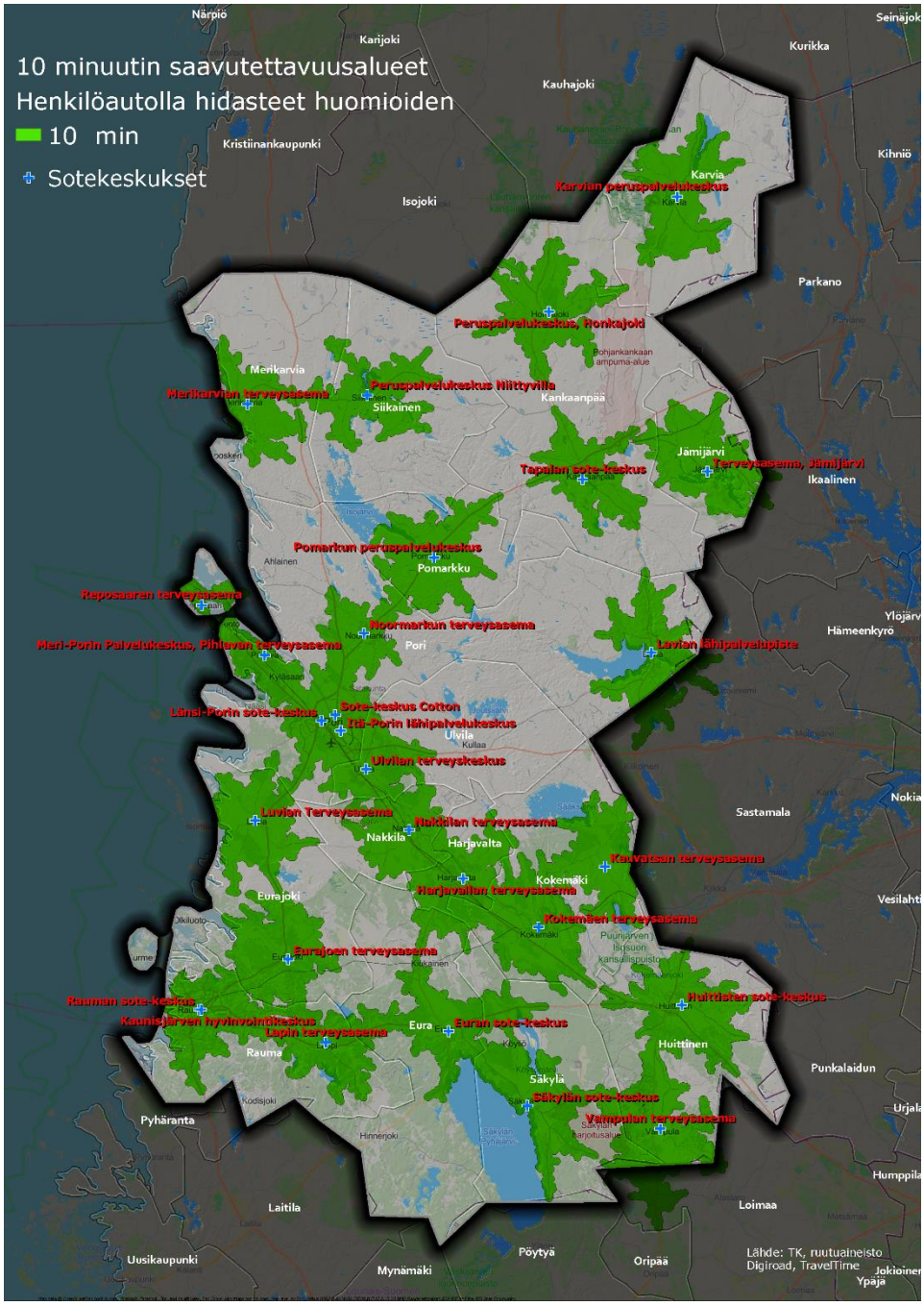

Kuva 24. 10 minuutin matka-aika lähimpään Sotekeskukseen Satakunnan hyvinvointialueella.

Kun kaikki ko. 10 minuutin päällekkäisetkin saavutettavuusalueet yhdistettiin, saatiin laskettua ruutuaineiston avulla alueen väestö- ja ikärakenne. Alueen väestö (yli 191 000) kattaa jo 89 % Satakunnan hyvinvointialueen asukkaista. keski-ikä vuonna 2021 oli 30 vuotta, kun koko maakunnan keski-ikä oli 46,5 vuotta. Ao. taulukosta voi nähdä ikärakenteen jakauman.

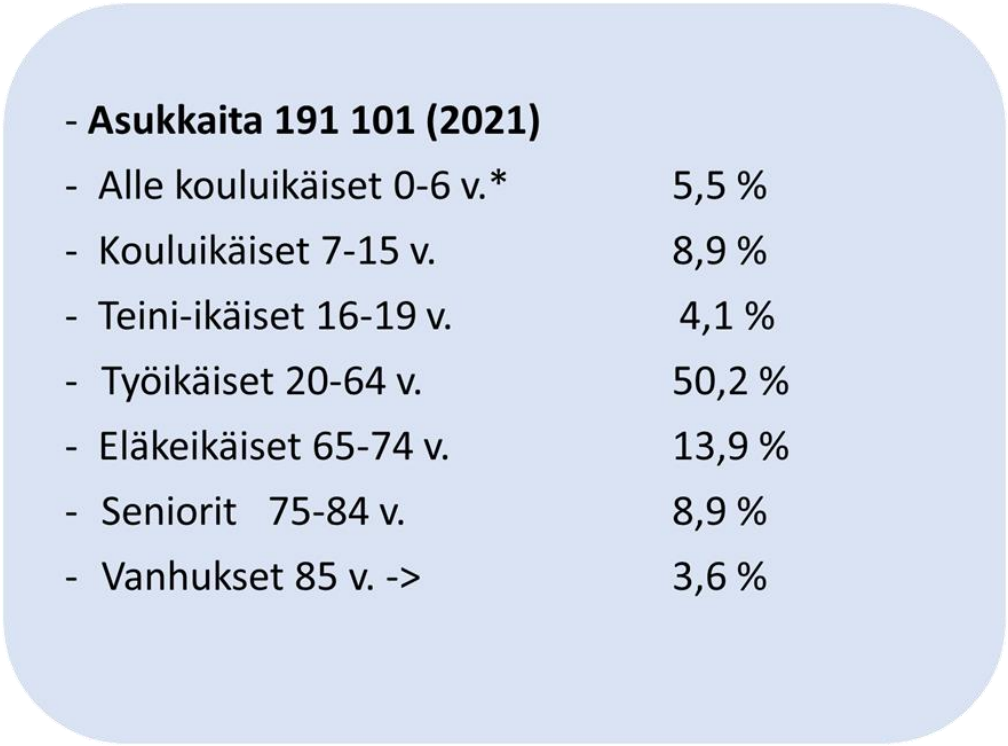

Kuva 25. Asukasrakenne 10 minuutin saavutettavuusalueilla

LIITTEET:

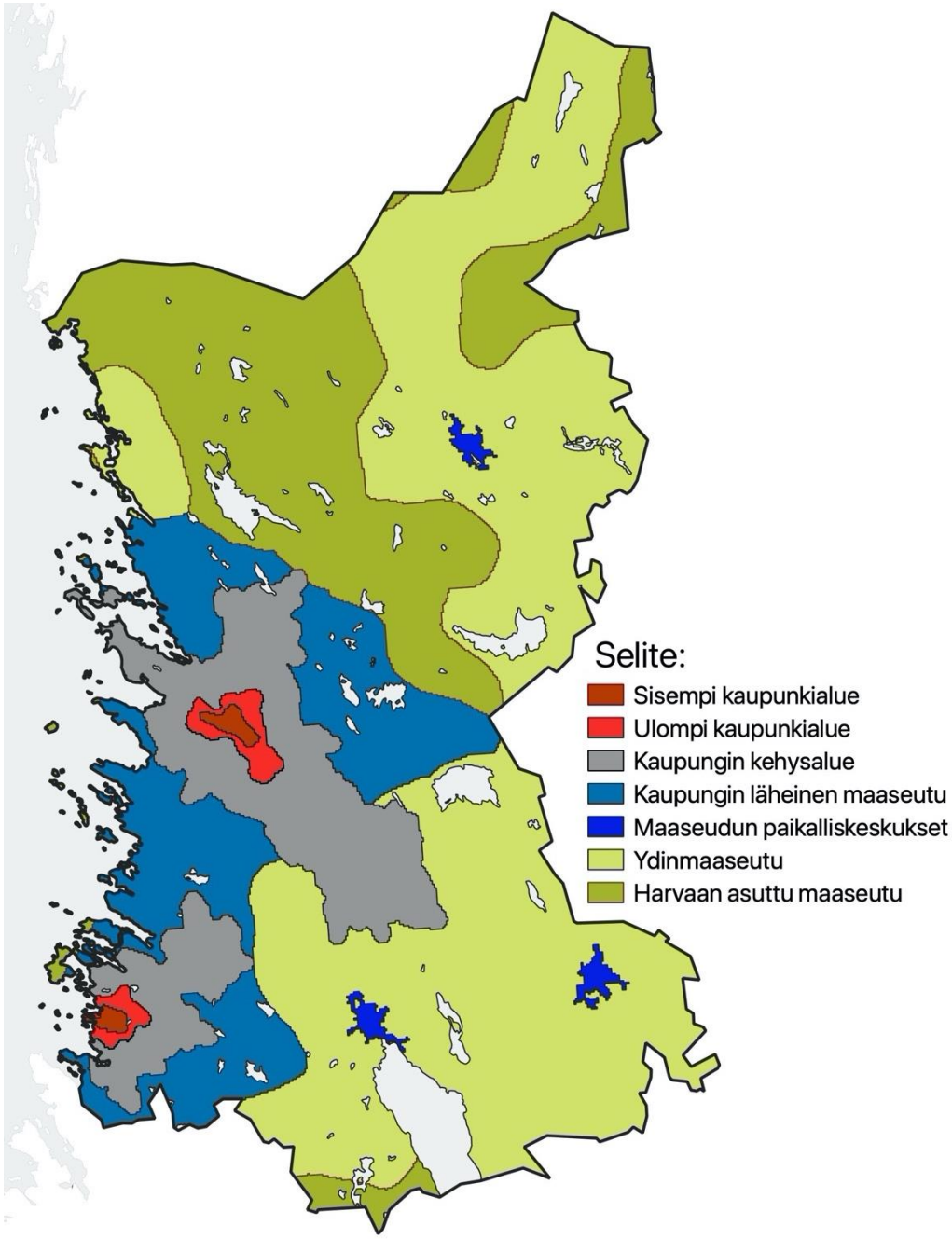

Liitekartta 1 Satakunta Suomen ympäristökeskuksen kaupunki-maaseutuluokituksella

Taulukko 7 Ennustettu väestönkehitys Satakunnan taajamissa ja muilla alueilla

	2021	2040	Muutos 2021-2040	Suhteellinen muutos 2021-2040
Ahlainen	347	250	-97	-27,9 %
Eurajoen kk.	3542	3443	-99	-2,8 %
Eurakoski	738	613	-125	-17,0 %
Euran kk.	6213	5420	-793	-12,8 %
Hinnerjoki	386	335	-51	-13,2 %
Honkajoen kk.	702	555	-147	-20,9 %
Irjanne	279	264	-15	-5,5 %
Iso-Vimma	489	394	-95	-19,4 %
Jämijärven kk.	584	454	-130	-22,3 %
Kaanaa	924	754	-170	-18,4 %
Kaasmarkku	215	182	-33	-15,4 %
Kankaanpää (Köyliö)	506	397	-109	-21,5 %
Kankaanpään kt.	7692	7047	-645	-8,4 %
Karvian kk.	769	673	-96	-12,4 %
Kepola - Pajula	713	564	-149	-20,9 %
Kipuksenkulma	217	193	-24	-10,9 %
Kodisjoen kk.	335	287	-48	-14,4 %
Kokemäen kt.	4085	3321	-764	-18,7 %
Kolla	486	409	-77	-15,9 %
Koski (Ulvila)	352	294	-58	-16,4 %
Kyläsaari-Pihlava	6092	4989	-1103	-18,1 %
Lapin kk.	1484	1326	-158	-10,6 %
Lauttakylä	6543	5920	-623	-9,5 %
Lavian kk.	755	622	-133	-17,6 %
Luvian kk.	1865	1687	-178	-9,6 %
Merikarvian kk.	1721	1463	-258	-15,0 %
Mäntyluoto	345	289	-56	-16,2 %
Niinisalo	339	234	-105	-31,1 %
Niittumaa-Lattomeri	672	643	-29	-4,4 %
Noormarkun kk.	4103	3521	-582	-14,2 %
Panelia	833	687	-146	-17,5 %
Pomarkun kk.	1260	953	-307	-24,3 %
Porin kt.*	83206	77113	-6093	-7,3 %
Rauman kt.	33302	30698	-2604	-7,8 %
Reposaari	742	650	-92	-12,4 %
Siikaisten kk.	398	294	-104	-26,1 %
Säkylän kk.	2916	2391	-525	-18,0 %
Söörmarkku	575	459	-116	-20,2 %
Vampulan kk.	447	366	-81	-18,2 %
Vasarainen	371	311	-60	-16,1 %
Muu Eura	3295	2785	-510	-15,5 %

Muu Eurajoki	3320	3155	-165	-5,0 %
Muu Harjavalta	472	389	-83	-17,6 %
Muu Huittinen	2782	2186	-596	-21,4 %
Muu Jämijärvi	1082	775	-307	-28,4 %
Muu Kankaanpää	3799	2745	-1054	-27,7 %
Muu Karvia	1504	1225	-279	-18,6 %
Muu Kokemäki	2767	2181	-586	-21,2 %
Muu Merikarvia	1289	1057	-232	-18,0 %
Muu Nakkila	1292	984	-308	-23,9 %
Muu Pomarkku	744	562	-182	-24,5 %
Muu Pori	5028	4337	-691	-13,7 %
Muu Rauma	2605	2278	-327	-12,6 %
Muu Siikainen	939	656	-283	-30,1 %
Muu Säkylä	1755	1363	-392	-22,3 %
Muu Ulvila	1806	1513	-293	-16,2 %

*Porin keskustaajama sisältää myös Nakkilan, Ulvilan

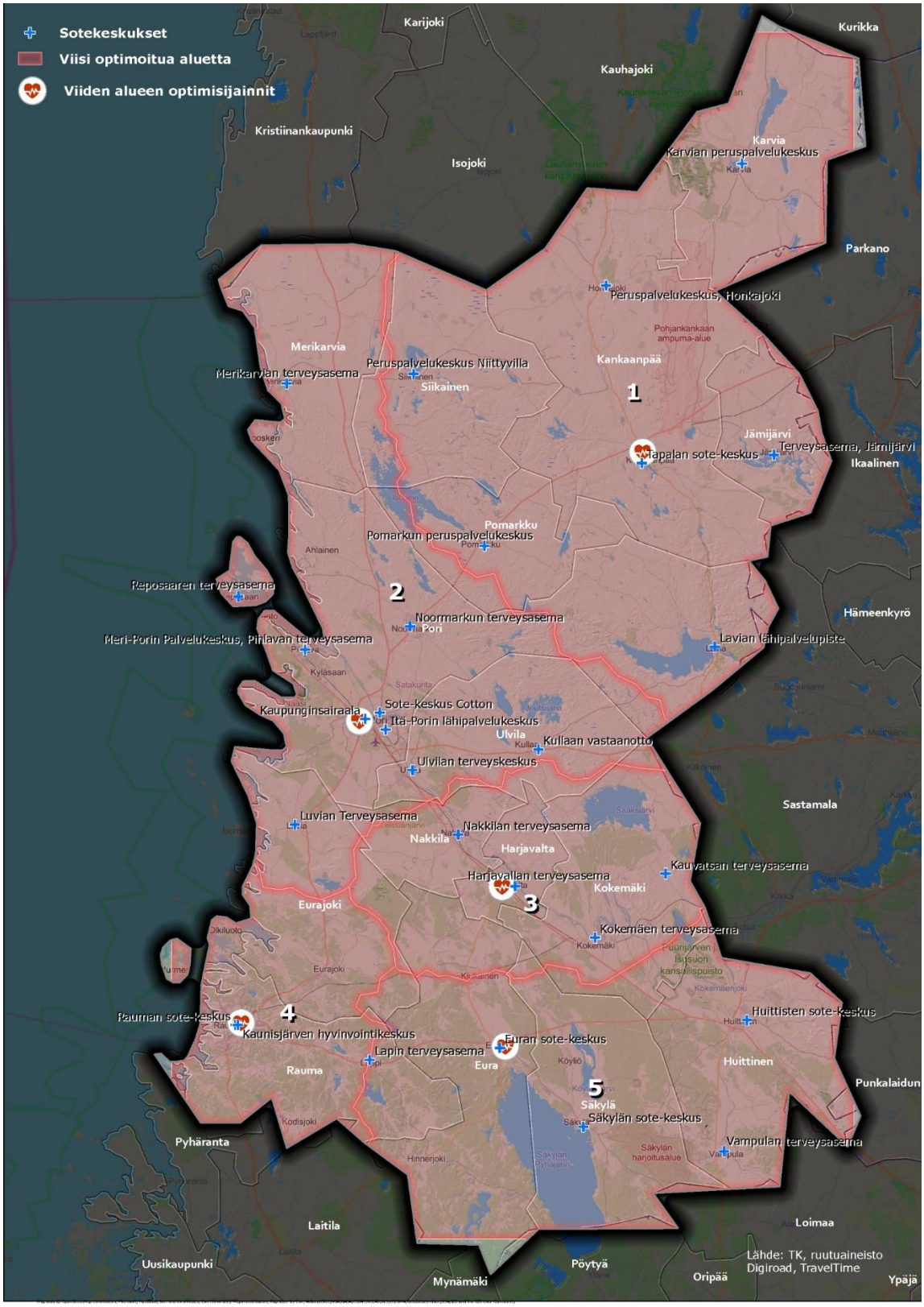

Liitekartta 2: Viisi optimoitua aluetta ja niiden optimisijainnit

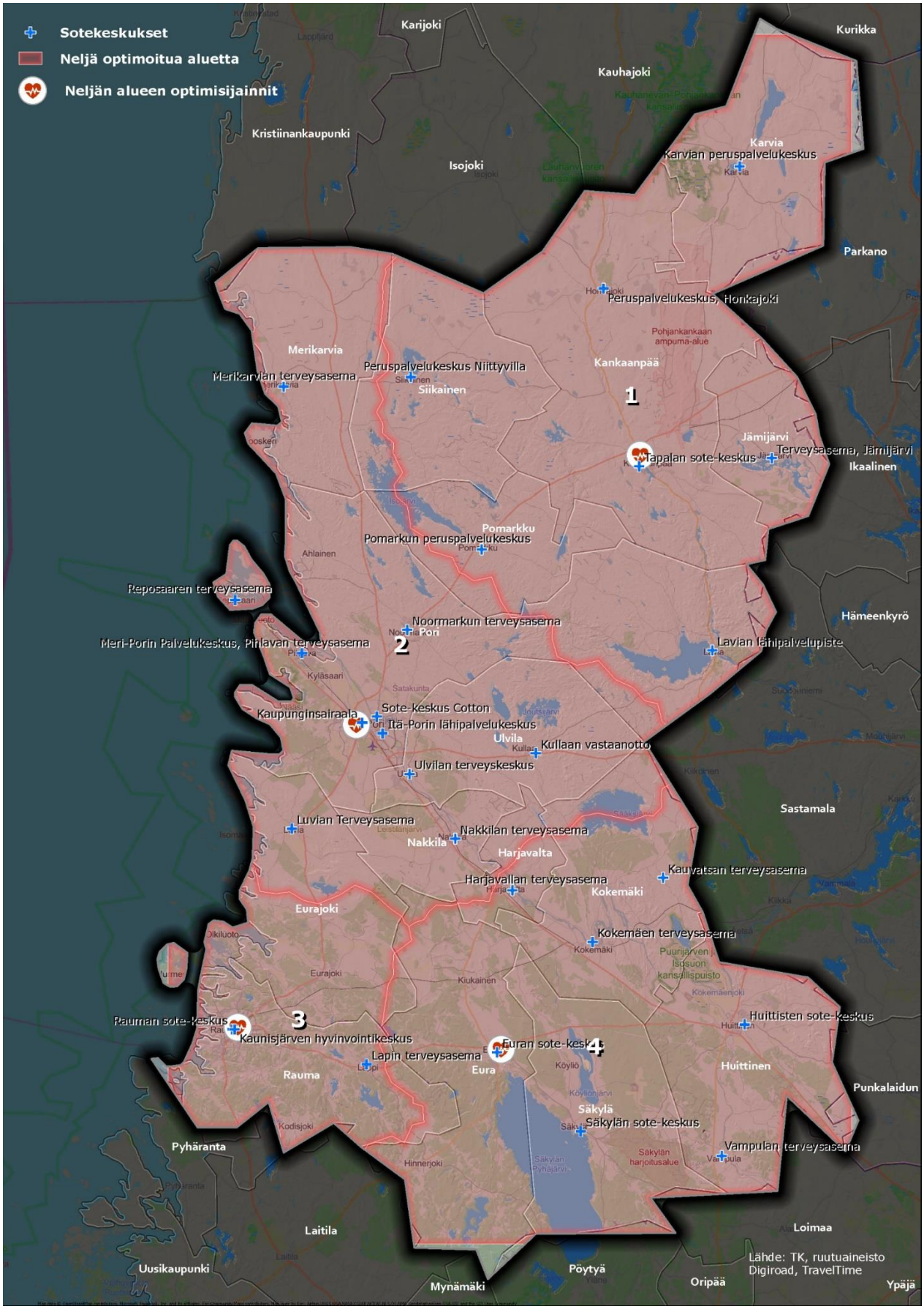

Liitekartta 3: Neljä optimoitua aluetta ja niiden optimisijainnit

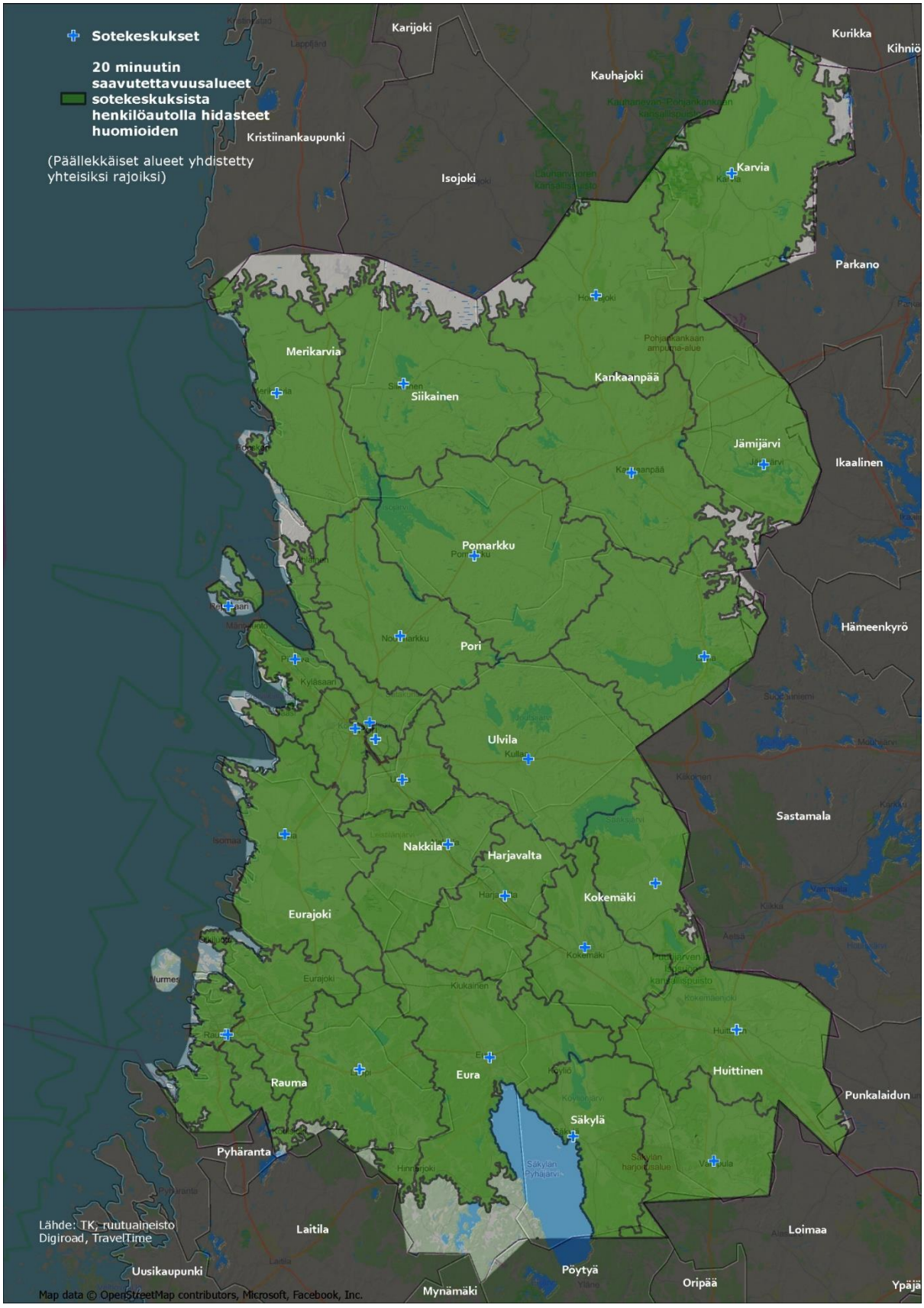

Liitekartta 4: 20 minuutin saavutettavuusalueita Sotekeskuksista. Ne kattavat jo 99 % Satakunnan asukkaista. Useissa tapauksissa iso osa alueista peittää toisensa, jolloin niille muodostettiin yhteiset rajat